

HUBERT

neboli

O štěstí

příběh o lásce z osmdesátých let

„Jen dvojník, pouhý přízrak oblouzení,
tupě se kouká v prázdnu do okna.“

Mandelštam

*Jakákoliv podobnost s jakýmkoliv žijícími osobami nebo událostmi je
nezáměrná a čistě náhodná.*

PŘEDMLUVA

O existenci d'ábla se vede dlouholetý spor v příslušné odborné literatuře. Stejně jako Bůh je čert neprokazatelný, ale je možné, že ho potřebujeme. Pro tuto smutnou a trapnou historku jsme se rozhodli předpokládat, že d'ábel existuje, že je malicherný, závistivý, drobný, a objevuje se jen tehdy, kdy se to nehodí. Mnozí ovšem tvrdí, že právě tak se chová i Bůh. Možná je tedy otázka, zda existuje opravdové štěstí jenom pastí, kterou si na nás vymysleli společně, stejně jeden nemůže být bez druhého. Takže nám prosím dovolte vyprávět vám anekdotu (o těch se také říká, že je vymýšlí Bůh).

SANITKA

Řidič sanitky, která odvážela injekcí omámenou Elišku, byl tlustý, vlasy měl rezavé jako liška, bradku jako kozel a oči chladně modré a bledé. Díval se velice zblízka, sklonil se až k ní, bezmocně připoutané k zlým nosítkům, zastínil nebe a čpěl sirným potem. Ach, tolik zlé úzkosti bylo víc, než mohla snést! Zavzlykala a chtěla si zakrýt nahý a bezbranný obličej aspoň rukama, ale nemohla. Byla tu pouta a připomínala jí strašné sny, kdy chtěla utéci, běžet, uletět, zachránit se, ale nemohla, nedokázala to, protože měla těžké, olovené nohy. Pak se řidič ušklíbl, zmizel z jejího zorného pole a slyšela, jak zabouchl zadní dveře sanitky. Svět se rázem změnil, zatměl, pokryl šedým povlakem, jako kdyby přišla náhle útěšlivá podzimní mlha. Nic nezbylo, všechno od ní odešlo, už neměla tělo, celou její duši zaplavil mír a sladká malátnost, spojená s vírou, že je všechno aspoň na chvíli vyřešeno. Nastává tedy klid. Ale někde tam byl Hubert - to znamená, že ho někdo zavolal? Že by se vrátil?

Z jehly, zabodnuté v předloktí, počal do krve proudit konejšivý jed (o tom věděla) a bylo třeba zavřít oči, snad i spát. A zapomenout. Zapomenout...

Řidič sanitky pak nastartoval, to ještě zaslechla.

Sanitka se rozjela dost prudce, až zaskřípaly pneumatiky a vystřeli drobný štěrky, řidič se dovedně vyhnul výběžku kamenné zdi, která lemovala sousedovu zahradu nad tratí - Hubert Koza si vzpomněl, že tam nacházel často po ránu opřené své auto, když Eliška večer zaparkovala před domem a zapomněla zabrzdit. Pak sanitka zmizela za zatáčkou u trati a teprve za chvíli ji mezi korunami stromů zahlédl odbočovat doleva k městu. Hubert ještě chvíli zamyšleně postál s rukama v kapsách - sice nových ale stejně už zase vypadaly jako staré, - džínsů a pak se vrátil do domu, když měl jistotu, že se auto už neotočí.

Dům stál v rokli mezi dvěma kopci, zastíněný ze všech stran vysokými stromy, takže na něj téměř nikdy nedopadalo sluneční světlo; proto také domu Leopold (už si na něj zase vzpomněl!) vždycky říkal Via Mala, podle románu Johna Knittela. Leopold se vždycky rád chlubil svou sečtělostí a Hubert, který si dokázal zapamatovat jen název knihy, kterou

četl naposled a kdykoliv si spletl Svatopluka Čecha s Boleslavem Jablonským, to nesnášel. Bez ohledu na nedostatek slunce byl dům sám o sobě velmi hezký, vypadal skoro jako nějaký zámeček a mnozí ho Hubertovi také záviděli, jenže nikdo netušil, jaké množství jeho práce se za červenou fasádou skrývalo, co všechno zbudoval sám bez cizí pomoci, že vyměnil podlahy, přestavěl příčky, vybudoval krb, opravil střechu, fasádu, okapy, septik, postavil kamennou hradbu, všechno vlastníma rukama... Měl dlouho na rukou mozoly jako skutečný zedník.

Mozoly - a bradavice. Podíval se na své prsty: zejména na prstech pravé ruky, kde ukazovák a palec sežloutly od stovek cigaret, měl řadu bradaviček. Leopold na tím vždycky vrtěl hlavou, divil se, vždyť Hubert přece není nervózní, ani nějakými minderwertigkeitskomplexy netrpí, tak kde se tyhle psychosomatické úkazy na něm berou? Leopold neměl bradavice nikdy.

Počasí bylo hezké, podle barvy nebe mohl být i rudý západ, ale přes akáty na svahu západního kopce nebylo slunce vidět. Dům se v té době, co v něm nebydlel, příliš nezměnil.

„Via Mala,“ opakoval si Hubert, „zlá cesta... Blbost.“

Bylo mu divně: cítil trochu stud, neboť v sobě nenalézal ani zdaleka tolik smutku, kolik by se za téhle situace slušelo. V domě zamířil nejprve do dětského pokoje. Chlapeček ležel na posteli, ještě pořád byl ošklivě bledý a trochu se třásl, ale už dokázal promluvit.

„Co se stalo mamince?“ zeptal se.

Hubert dokázal vysvětlit, že to byla jen taková zvláštní nemoc, která se strašně rychle vyléčí. To se stává, tak to chodí - vzpomněl si na Vonnegutův refrén z Jatek číslo pět.

„Tak to chodí,“ řekl.

„Aha,“ pravil chlapeček s úlevou.

Dětem se nemá lhát, ale jak to mám udělat jinak? Dovolil chlapečkovi se dívat na televizi.

Dole pod schodištěm klopýtł o pohozenou botu. Druhá z páru ležela na třetím schodu, byly to lodičky s koženými mašličkami. Pamatoval si,

kdy si Eliška ty botičky kupovala, pohádali se tehdy v obchodním domě. Až nahoře na posledním schodu ležely smotané punčochové kalhoty, na zábradlí visela podprsenka s trochu zašedlými, zapranými ramínky. Kalhotky našel na prahu ložnice, kde Eliška rozsela zbytek své garderoby, byly také špinavé. Zamyslel se - z nějakého tajemného důvodu si zřejmě stáhla punčocháče, ale znovu si obula lodičky, aby je pak mohla shodit zase dole na schodišti... Proč asi? Hubert sesbíral všechny ty věci a odnesl je do koupelny, kde je všechny naráz nacpal do pračky. Vrátil se do ložnice, zkusmo otevřel dveře Eliščinu skříně a užasl nad změť, která tam panovala. On sám taky nebyl moc pořádný, ale tohle převyšovalo jeho představivost. Posadil se na postel a chvíli se díval před sebe: proč o ní tak málo věděl? Všechno, co přicházelo příliš neočekávaně, ho vždycky naplňovalo zmatkem a zároveň údivem - je to vždycky nahodilost nebo naopak zákon?

Když pak stlal Eliščinu rozházenou postel, měl nepříjemný pocit a musel se ohlédnout a tehdy uviděl v zrcadle, že za ním na vykládaném stolečku (koupili si ho kdysi u truhláře, ke kterému je přivedl Leopold), kde Eliška nechala převrženou sklenici a na talířku slupku od salámu, sedí kobold. Seděl tam rozvalený a drbal se na břicho. Bylo to dost odporné.

V první chvíli Hubert nevěděl, jestli se mu to nezdá. Zavřel oči a pokusil se kobolda si odmyslet. Hubert byl racionální, skeptický typ a nevěřil na přízraky. Kobold se zašklebil, jako kdyby to věděl a jeho úšklebek zase připomínal Leopoldův ironický úsměv. Vlastně se mu podobal. Mrkl na Huberta. Hubert zavřel oči znovu.

Ovšem, Poldi měl vždycky sklony odbývat věci rychle, kde nestačil porozumět, ironizoval, Hubert někdy nesnášel jeho povýšený odstup, ten falešný aristokratismus! Hubert se sice v staré rodině nenarodil, ale tím líp, založí si ji sám. Kdyby Poldi náhle zahlédl něco jako gnóma v ložnici své ženy, co by asi tak udělal? Tvářil by se, že je to tak normální, že je to běžná věc? Určitě. Předstíral by, že to vidí denně. Změnil se. A teď ještě ke všemu s ním Poldi vůbec, ale vůbec nemluví, dokonce většinou předstírá, že ho ani nevidí. Nevadí, nevadí, vůbec mi nechybí, ani trochu, mám lepší přátele, výš postavené, v politice, všude, váží si mě, daleko víc, než Poldiho, daleko víc..!

Hubert otevřel oči, skálopevně přesvědčený, že kobold už na stolku nebude. Nebyl. Seděl totiž už na toaletce a přebral Eliščiny hřebeny, kartáče plné vlasů a všechna další ženská hladítka, leštítka a malovátká. Ženy jsou nejfantastičtější bytosti, protože jsou vždycky někdo jiný.

Teď se kobold už Poldimu tolik nepodobal. Poldi v posledních letech ztloustl - vždycky rád jedl a pil, potrpěl si na šaty a vůbec, jak se s ním jen mohl Hubert přátelit, vždyť je to naprosto povrchní člověk! - a padající vlasy si kompenzoval plnovousem. Kobold měl tlamičku hladkou. Kobold! Blbost! Tady! Proč právě já? Co jsem komu udělal? Čím jsem se provinil?

Kobold otočil hlavičku, mrkl na Huberta a ukázalo se, že opravdu ví, o čem Hubert právě přemýšlí, protože náhle řekl chraplavým hláskem:

„Víš čím? Prostě jsi geniální, chápeš? Geniální člověk musí prožívat pořád nějaké utrpení... To je takový zákon. Jelikož jsi mnohem lepší a originálnější autor než Poldi, musíš si holt víc zkusit. Nebo tomu sám nevěříš? No vidíš. Ničeho se neboj. Vyser se na něj.“

Kobold se šťastně zasmál.

„Uvidíš, že budeš šťastný. Slibuju ti to.“

A zvedl prstíčky do znamení V. Ačkoliv říkal právě jen to, co si Hubert také myslel a tím paradoxně právě potvrzoval podezření, že neexistuje a je jen plodem Hubertova podvědomí, jeho zmínka o Poldim Huberta popudila.

„Teď náhodou na Poldiho vůbec nemyslím,“ odsekl, rychle vyšel z manželčiny ložnice a bouchl za sebou dveřmi. Připadal si směšný - on a nějaké stupidní halucinace. Ať si ten čert zůstane v Eliščině nepořádku, pomyslel si. Ještě že mám dost vlastních starostí. Bože, ať se taky nakonec nezblázním. Třeba by mi to dodalo originality. Třeba bych se naučil napsat ženskou postavu. Ještě, že aspoň starší dcera je ještě - nebo už zase - v internátu.

Uvědomil si, že chlapec musí dostat večeři, ať se děje cokoliv. Připadl si náhle velmi zodpovědný. Šel do kuchyně a protože neuměl vařit, ohřál vepřovou konzervu a přidal k ní na talíř bramborový salát ze včerejška.

Donesl talíř do dětského pokoje chlapci, ale dítě se na jídlo jen podívalo a řeklo, že hlad nemá.

„Ale musíš jíst,“ napomenul ho Hubert, „jinak bys byl opravdu nemocný, a ty přece nechceš být nemocný, když je nemocná maminka?“

Chlapec se na něj chvíli díval Eliščinýma tatarskýma očima a pak poslušně kývl, vzal lžici a poslušně se pustil do salátu s masem. V rohu běžela stará černobílá televize. Hubert chvíli s láskou pozoroval syna, pak ho pohládl po vlasech (nazrzlých, Eliščiných) a rozhodl se, že se osprchuje a pojedje domů? Ne, nemůže tu chlapce nechat, sedne si do velkého pokoje a najde starý psací stroj a bude psát, aspoň chvíli psát. Psal zrovna hru o spisovateli, který píše knihu o jiném spisovateli, který píše hru. Ovšem, psaní jako způsob modlitby, jak říkal Franz Kafka. Bylo by krásné, kdyby jednou psali o Hubertovi ve stejné třídě, jako o Franzovi. Psát, pracovat a být sám sobě věrný, jediná řehole a není jiné cesty, ironizoval se rychle sám.

ZAČÁTEK ANEKDOTY: TAJEMNÝ RUDOLF K.

Eliška, Hubertova zákonitá žena, se s Rudolfem Kverkou scházela pravidelně, jednou za čtrnáct dnů, tak jak to požadoval. Nejprve se snažila schůzky odkládat a rušit, ale pak ji vlastně začaly bavit. Rudolf Kverka měl rád sladké bílé víno a proto se setkávali ve vinárně, kde tu sladkou, vlastně nechutnou směsku podávali, patok se jmenoval Slunce Pálavy a vinárna rovněž.

Když vešla, Kverka jí jako vždycky políbil ruku, odnesl kabát do šatny, podržel židli, pochválil, jak dnes báječně vypadá, usmíval se, posadil se proti ní a nacpal si dýmku holandským tabákem. Ačkoliv jinak neměl Západ rád, kouřil jedině aromatizovaný holandský tabák, ale dýmka mu každou chvíli zhasínala, jako většině kuřáků dýmky. Vysypával, čistil, znova zapaloval a Eliška se na něj shovívavě dívala. Byla toho názoru, že kuřáci dýmky jsou vesměs předčasně odstavení kojenci s nedostatkem jistoty a sebevědomí. Kdo si hraje se svou dýmku, nemůže zároveň mluvit, takže nemůže říkat hlouposti. Má čas si věci jakžtakž rozmyslet, než něco plácne. Při svírání dýmky v ústech musí trochu vysu-

nout bradu, to pak vypadá mnohem mužněji. A to vyškrabávání a čištění... Je to, jako kdyby si hrál s přirozením. Vlastně si s ním hraje. Snaží se vypadat lstivě a záhadně, ale zatím... Neví o ničem nic. Také se na něj usmála a napila se opatrně toho sladkého vína.

Nechutnalo jí, někdy se jí přímo zoufale chtělo dát si vodku, nebo červené, jako to dělala ve všech jiných vinárnách, ale o nápojích rozhodoval Kverka, protože z pochopitelných důvodů na těchto schůzkách za Elišku platil. Eliška otáčela skleničkou v dlouhých půvabných prstech (mamma mia, co bych za to dala, kdybych měla tak hezké nohy jako prsty!) a přemýšlela, co tentokrát Kverkovi povědět a co ne. Bylo to ovšem jedno, protože nějakým zvláštním způsobem Rudolf vždycky vystihl, že mu něco zamlčuje a dříve či později se přímo zeptal. Nikdy ovšem nemohla pochopit, co ho skutečně zajímá.

„Co manžel,“ začal tentokrát, „už se zklidnil?“

„Je mnohem klidnější,“ odpověděla.

„Už nechodí do těch klubů?“ usmál se Kverka. „Ty holky stejně za nic nestojí. Polovina hereček jsou štetky, ale zadarmo. A co jeho přátelé? S kým se teď stýká pan Leopold?“

„Já nevím,“ řekla Eliška. Pocítila opravdovou úlevu, že nemusí ani lhát. Byla to pravda. Leopolda skutečně neviděla už dlouho.

„A takoví to byli kdysi kamarádi,“ zadýmal Kverka ironicky. „Neměli by se zase spřátelit? Potřeboval bych tu a tam o Leopoldovi taky něco vědět. Je to jinak docela zajímavý člověk.“

„Poldi se určitě bojí dělat něco takového, co by vás mohlo zajímat,“ řekla Eliška. „Je takový... chce se mít dobře... bojí se...“

„Myslíte?“ vypustil Kverka kouř směrem k ní. Zamávala si před nosem rukou. Vrátila se k ní jedna z jejích obvyklých úzkostí, vracela se k ní už od počátku týdne, zvláštní strach, bolest v krku a tlak na spáncích, chvíle, kdy věděla, že nechce ani vyjít z domu, že chce zůstat schovaná ve tmě, zůstat v posteli, spát... Bože, v posteli a týdny sama! Taková krása! Podívala se na Kverku: jaký asi je v posteli on? Nic moc.

„Poslyšte,“ zabafal Kverka. „Hubert umí polsky?“

„Ne,“ užasla.

„A já četl v novinách, že Hubert přeloží nějakou hru z polštiny a potom ji upraví pro Velké divadlo,“ pokračoval.

„Aha, ale ta hra je už dávno přeložená,“ řekla chvatně, chvatněji, než bylo úměrné, „ale ten překlad je strašně špatný, starý, Hubertovi jde spíš o tu úpravu, tahle verze by toho Poláka poškodila -“

„Che,“ zašklebil se Kverka. „A při tom se Hubert Koza s tím slavným Polákem nejen seznámí, ale ještě dostane větší peníze, protože bude brát tantiémy i za překlad. Ne, ten chlapec není žádný blbec a je charakter. To není špatně vymyšleno. Chválím. Kdypak ten Polák přijede? Je to pěkný hajzl, chci vědět, s kým se sejde a kde a tak...“

Eliška se hned rozhodla, že po celou dobu Polákovy návštěvy bude nemocná.

(Kverka se v jejím životě objevil jaksi ponenáhlu. Zahlédla ho v metru, pak jednoho dne stál na stanici tramvaje, pak čekal před kanceláří, kde se pokoušela několik dní pracovat, šel za ní jako stín, když nakupovala, jednou se na něj přímo zadívala, tehdy se na ni usmál, obrátil se a prostě odešel. Den nato po ránu zatelefonoval.

„Rudolf Kverka,“ představil se měkce a jeho posměšný tón od té doby rozeznávala mezi miliony hlasů. „My bychom s vámi potřebovali mluvit. Víte, kde je vinárna Slunce Pálavy?“

Vůbec se tehdy nezeptala, co po ní ten tajemný muž z Karpat vlastně chce. Nebyla by bývala uměla komukoliv vysvětlit, ale šla na tu schůzku odevzdaná, fascinovaná, uřknutá a osamělá. Někdy si říkala, že se to jednou přece stát muselo, za každým, kdo za něco stál, přece přišli, jenom za úplnými nulami ne... Hubert přece nebyl nula. Ráno toho dne manželovi namluvila, že má bohatý program a pak rande se dvěma spolužačkami, které nenáviděl; Hubert se bez zájmu jen obrátil na druhý bok a spal dál. Pochrupoval. Jak to, že mu bylo tak jedno, kam Eliška jde? Šla tam přece sakra kvůli němu!

Kverka tehdy seděl ve vinárně hned proti dveřím. Teprve, když viděla, jak se upřímně raduje, došlo jí, že možná - možná ani přijít nemusela. Později pochopila, že by se asi mstil.

„Vy jste mě včera pronásledoval,“ řekla Eliška, když si proti němu sedla poprvé a s překvapením si uvědomila, že ten fízl je docela hezký chlap. Trochu ji to zmátlo, protože to nečekala. Kverka se zeptal, jestli si smí zapálit dýmku, pak nacrpal a zapaloval, než vypustil první obláček. Uplynula věčnost.

„To bylo záměrné pronásledování,“ pravil. „Přál jsem si abyste si na mě zvykla. A vy si na mě zvyknete.“

„K čemu mi to bude dobré?“ řekla tiše.

„Váš manžel neví, čím je. Vaší rodině prospěje, když to budete vědět aspoň vy, paní Kozová.“

„Nejmenuju se Kozová. Nechala jsem si svoje jméno.“

Takhle to začalo.)

„A jak se vede vám?“ zeptala se Eliška.

„Ani se neptejte,“ odpověděl Kverka vděčně. Zřejmě se o něm mluvilo málokdy. Ostatně to bylo logické. „Mám pořád takový blbý pocit, že bych toho měl nechat a najít si nějakou jinou práci. Tohle vlastně žádná práce není, žádná opravdová práce... Vlastně - vlastně už ani nevím, k čemu je to dobré. Pořád si něco vymýšlet... Někdy jsou to naprosté slinty, my tomu tak říkáme, slinty, co člověk do těch zpráv píše, sám se divím, že to někdo bere vážně. Někdy to nemá hlavu ani patu... Fakt.“

„Fakt jo?“ rozesmála se Eliška najednou. Kdysi, ještě v Americe, seděla se dvěma známými českými letuškami v lokále na Manhattanu; strašně byla vděčná, že mohla mluvit česky. Letušky si ukazovaly, co všechno nakoupily a jak levně: tohle stálo jenom dolar, představ si, fakt jo? A tahle blůza devět doláčů, fakt, jo? Paráda, fakt jo! Za chvíli přišla k jejich stolu elegantní majitelka restaurace a napomenula je: takhle sprostě tady mluvit nemohou, hosté jsou pohoršeni. Nejprve nechápaly, pak se začaly smát - fakt jo? Zvuková podobnost mezi českým fakt jo? a americkým fuck you...

„Fuck you,“ řekla znovu a usmála se na něj.

KOBOLDOVY ŘEČI

Hubert se díval do toho prokletého zrcadla už podruhé a viděl stále stejný obraz, který se mu ale vůbec nelíbil: buď v zrcadle vypadal jako prudce zestárlý chlapeček, anebo - když předtím pil - jako zmuchlaná stará paní. S tím nemohl být spokojený. Chtěl vypadat mladě, vždycky přece vypadal mladě, na všech maturitních sjezdech vypadal mladší, než ostatní a byl to druh jeho triumfu z nejchutnějších!

„Hubert Makropulos,“ zasmál se kobold za ním. „Chtěl bys být nesmrtelný a věčně krásný? Budeš. Já, jenom já ti to splním...“

Hubert se rozhodl, že si kobolda nebude všímat. Svlékl se a stál před zrcadlem nahý. Ramena neměl nikdy moc široká, vždycky se trochu hrbil, teď ještě víc, boky by měl mít užší, rozhodně měl širší boky než Leopold, také břicho mu teď měklo a rostlo, ani jeho penis dnes nebyl tak imponantně velký, jako obvykle. Dnes měl obličej náhle šedozelený, vrásky se plazily po jindy tak chlapecké tváři. Zjišťoval, že zřejmě začíná mít ploché nohy. Zkusil se narovnat a vypnout hrud'. Genitál, na který byl tak pyšný, se zakýval jako banán ve větru. Hubert se při tom pohledu musel usmát.

„Ale,ale,“ pohoršil se kobold, „pročpak se, uchvácen učiněnou láskou a něhou, díváš na svého ptáka? Sám? Protože, řeknu ti to, ho miluješ a obdivuješ. Lituješ, že si tu nádheru nemůžeš užít i nějak jinak. Nejde to, myslíš si. A já ti pravím, je to dobrá láska. Jsi skvělý člověk, můj Huberte... Protože my dva jsme přátelé, mluvím k tobě upřímně. Poldík s tebou nikdy upřímně nemluvil. Nikdy si tě dost nevážil. Jakýpak přítel, když ani nepoznal, že jsi genius? Že jsi objevil nový druh dramatiky bez konfliktu? Velebil tě někdy dostatečně? Ne. Smál se ti. Co dál? Máš nějaká přání, která bych ti mohl splnit?“

Neposlali na něj zrovna výstavní exemplář. Byl to malý, hubený a jen řídce ochlupený koboldík, nad vysedlými lopatkami mu vyrůstala blانيتá křídélka a ošklivý, jakoby krysí ocásek nosil elegantně přes ruku, jako vrchní číšník nosívá ubrousek. Malá hnědá očka jako trnky výsměšně

sledovala Huberta, ať se pohnul kamkoliv. Na hlavě měl pikantní, dováděivě zahnuté kamzičí růžky. Trochu v podstatě připomínal kolotočářskou opičku, jen ještě neměl tuberkulózu. Před chvílí seděl na rámu zrcadla, ale když se Hubert zhnuseně odvrátil, našel ho dřepět na psacím stole.

„Jdi do hajzlu,“ řekl Hubert.

Ale kobold nešel. Hubertovi nebylo právě dobře a s přízrakem se bavit nechtěl, jenže - kdo si může vybrat svoje koboldy? Tss! Z koupelny zaslechl spláchnutí. Chlapec, uvědomil si, snad mu nic není. Byl to pro něj asi pořádný šok... No, ráno ho musí dovézt do školy, když tu Eliška nebude. Škola - stejně nosí jen mizerné známky, vždycky se vymlouvá na nervozitu - dcera také neprospívá a pak to s ní dopadlo, jak to dopadlo, no, možná je z toho venku. Geny se nezapřou, cukl Hubert koutkem.

„Geny z jedné strany,“ děl kobold.

Následky toho, čemu se říká láska... Láska...

„Tak láska, jo, fakt?“ zachechtal se kobold. „Láska, takový to byl život!“

„Ach, dej mi pokoj,“ vzdychl Hubert.

A kobold tančil na rámu zrcadla a vyhazoval nožky do výše, takže Hubert mohl zahlédnout jeho drobná, chlupatá, jakoby kocouří varlátká. Takový to byl život? V posledních letech toho s Eliškou věru moc nenamilovali. Už spolu byli vlastně sedmnáct let, za tu dobu ztratí každá kytička pel, a jelikož vlastně hezká nebyla, jen se uměla hezkou udělat, s dovedností, jakou v kdejakém kýči přikládají Pařížankám, začínalo být vidět, že hezká není. Po dvou dětech jí prsa změkla a spadla a díky tomu, že si vytrvale hlídala váhu, změnila i strukturu a podobala se čemusi jako prázdným sáčkům od mléka. Vždycky měla široké boky a tenké, téměř křivé nohy. Přesto nemohl vlastně říci, že se mu už nelíbí, když se podíval na její plné rty a šikmé oči, věděl, že by ji zrovna tak dovedl zabít, jako to s ní nakonec znovu v posteli zkusit.

Vždycky s ním jednala sice jakoby s obdivem k jeho nadání a jiným skvělým schopnostem, ale vespod byl cítit lehoučký osten pohrdání, čehosi jako třídního nadhledu a to ho zlobilo: je snad ona šlechtična, která

si vzala sluhu? Proto věděl, že změní-li se někdy svět a hloupý komunistický režim padne, přidá se on k těm nejkonzervativnějším, těm nejsociálnějším, které najde.

Od té doby, co měl konečně úspěch, na který musel poměrně dlouho čekat, se i jeho žena víc vyhřívala na slunci veřejné pozornosti a tím pádem se i její vztah k němu zlepšoval, stával se skutečně něčím jako láskou. Hubert si nicméně uvědomoval, že skutečná láska je cit nezaměnitelný, který buďto je anebo není a nic mezitím, žádné pololásky nejsou možné; tedy není ani nahraditelný spokojeností či pýchou. Například si po celou dobu podržela vlastní příjmení, tiše, elegantně a při tom přece jen okázale se distancovala od jeho jména, jako kdyby bylo zbytečné a ušpiněné jak prádlo; ano, provdala se sice za něho, ale tím přece ještě není řečeno, že musí převzít i jeho proletářské označení Koza! Jako kdyby to byl obojek. Ale v těch posledních letech, kdy se Hubert už konečně proslavil, vlastně po patnácti manželských rocích, rozhodla se Eliška náhle, že jeho příjmení aspoň místy používat bude. Teď, když už hodně lidí to jméno spojovalo s vtipnými komedii, už nebylo hanba být Kozová a Hubert přijal tu proměnu mlčky, se směsí zažitého, starého manželského vzteku a na druhé straně sebeuspokojení (tak přece jsi to prohrála!), jenže si s tím nemohl nic rozumného počít.

Viděl ji najednou před sebou, jako kdysi: pohybovala krásnýma rukama, které Poldi před léty nepůvodně přirovnal ke dvojici motýlů, a hleděla na něj orientálněma, lehce šilhajícíma, tajemnýma očima, jenže Hubert už dávno rozpoznal, že jejich jediným tajemstvím je neupřímnost. Ale ta přinášela jistou výhodu: ani on nemusel být upřímný a za to byl Elišce upřímně vděčný.

„Děkuju,“ řekl nahlas a potěšil tím kobolda. Přestal se obdivovat a oblékl se zase. Chlupatec hopkal po psacím stole a vytahoval kusy papíru, z jedné obálky vyklouzla fotografie. Hubert vzal obálku do ruky - zřejmě mu na starou adresu přišlo k autorizaci interview. Na fotografii stál Hubert vedle slavného anglického dramatika, Angličan měl zajímavou, inteligentní židovskou tvář. Hubertovi se líbil a oddaně na něj hleděl.

„Víš, proč se ti líbí?“ nakoukl mu kobold přes rameno. „Protože je slavný. Taky se trochu podobá Poldimu, nemyslíš? Poldi je tlustší, prav-

da, ale... Ty sice neumíš ani slovo anglicky, ale to z fotografie nikdo nerozezná. Každý, kdo ten snímek uvidí, bude hned vědět, že ty a ten Angličan jste přátelé, že jste nejméně stejnorodí, jestli ty ovšem nejsi lepší. To chválím, je vidět, že ses už taky něco naučil. Líbil se ti, vid'?"

Hubert zakryl obraz své tváře dlaní, protože si v té chvíli začal znovu připomínat usměvavou, cizí a bezpohlavní babičku, jejíž úsměv byl ovšem nesnesitelně vlezlý.

„Ještě že ten tvůj výraz Poldi nevidí,“ poznamenal kobold.

(Už to bylo dávno. „Proč se sakra vždycky tak nepřírozeně zkroutíš a hnusně usmíváš,“ říkal mu tehdy opilý Leopold, „když potkáš někoho opravdu slavného? Před chvílí tě pozdravila paní režisérka. Vlnil ses jak žížala a šklebil jako blb. Já vím, je slavná, ale je to taky mimo jiné hysterická nymfomanka. S uměním to nesouvisí, jasně, ale musíš se úplně posrat, že ji znáš? Proč se krotíš? Vykašli se na to, vždyť je to jedno.“ Potom se pokusil obejmout Huberta kolem ramen, možná to mělo být smířlivé přátelské gesto, snad trochu omluva, snad opilecká nabídka, snad jen nechtěl ztratit rovnováhu, ale Hubert tu ruku tehdy setřásl. Ne, tohle nebylo jedno.)

„Leopold,“ šeptal kobold, „neuznává zásluhy. Huberte, neuznává námahu, neváží si toho, že někdo je uznáván ostatními. Je zlý, je zlý, je zlý. Nepochopil hloubku a cenu tvého přátelství.“

„Skřete, neotravuj a on ať mi taky vleze na záda,“ řekl Hubert. „Ano?“

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: LAURA

Vojtěch měl dlouhé, dívčí řasy. Vypadal strašně bezbranně, když plakal, a plakal často. Našla ho jednou ve studentské kavárně, seděl tam nad šálkem čaje s hlavou v dlaních. Bylo to těsně po jejím rozchodu s krásným dlouhonožným Evženem. Evžen ji zrádně opustil vzápětí po potratu, který způsobil a po pravdě také zaplatil, ale dal jasně najevo, že tímhle nešťastným nedopatřením jejich vztah také končí. Eliška zuřila a čekala napjatě, až skončí těch šest zakázaných neděl, a pak se asi měsíc usilovně mstila s každým, koho potkala, než ji napadlo, že to Evžen

stejně nevidí, takže to vlastně pomsta není. Ale protože nechtěla být sama, mstít se předběžně nepřestala. Doufala, že najde někoho, u koho by zůstala.

Když uviděla kluka, který ve studentské kavárně, mezi existencialisticky v černém oblečenými spolužačkami a kolegy v zelených NATO-parkách plakal, rozhodla se, že si k němu sedne. Nejprve se zdvořile zeptala, zdali je u stolku volno. Vzhledly k ní nejdelší řasy, které kdy viděla.

„Pro-prosím,“ vzdychl Vojtěch.

„Můžu ti nějak pomoci?“ usmála se na něj.

„Mně nikdo pomoci nemůže,“ zavrtěl chlapec klasicky tvarovanou hlavou. Jaký měl nádherný řecký nos! Vzala ho za ruku, za bílou, ušlechtilě tvarovanou jemnou ruku se štíhlými, dlouhými prsty, s podélnými nehty... Ta ruka byla vlhká a jakoby dětská. Stiskla ji a Vojtěch se na ni plaše pousmál. Měl rovné, bílé zuby...

„Děkuju,“ řekl a zase se rozplakal. Utěšovala ho, jak mohla a nedbala pohledů známých a přítelkyň. Dokonce mu jednou utřela slzy vlastním kapesníkem a položila jeho ruku na svoje stehno, vlastně do klína. Ruka zůstala nehybná. Její majitel se asi za půl hodiny, kdy už neslzel, náhle podíval na hodinky - překvapily ji zlaté omegy, snad z třicátých let, na jinak levně oblečeného chlapce jaksi nepatřičně luxusní - vstal, omluvil se, že už musí odejít. Na schůzku ji nepozval, ani se neptal, kde ji najde. Eliška mávla rukou a strávila tu noc s někým jiným. Na plačícího chlapce ale nezapomněla.

Potkala se s ním pak náhodou asi po týdnu, procházel se po parku na Kampě a vodil sebou mimořádně ošklivého psa. Pes vypadal jako staré jehně, které neostříhali, ale opadalo samo následkem hnusné choroby. Eliška mířila sice do Klementina, měla nejlepší vůli se učit ke zkouškám, ale když ho zahlédla a poznala ho už zezadu, zaradovala se a připojila se k němu.

Vojtěch se nejprve skoro polekal, ale usmíval se. Kolem nosu měl roztomilé pihy, kterých si původně nevšimla. Vyvolaly v ní intenzivní nával něhy.

„Ten pes,“ řekla.

„Ten pes není můj,“ vysvětlil Vojtěch. „Není můj, je... je mojí... mojí tety.“

„Je ale šeredný,“ vyprskla Eliška a když se k ní pes obrátil, objala ho, jakoby leknutím a jakoby samozřejmě. Pes - byla to stará fena bedlintonského teriéra, tak stará, že skoro neměla čich a sluch a stačilo jí, že špatně viděla - jí zatím olizoval kotník.

„Kolik je tvé tetě?“ zeptala se při pohledu na psa.

Vojtěch zakoktal rozpačitě něco o sedmdesáti, dojemně zrudl a dodal, že feně je patnáct. Vysvětlil pak, že chodí tetě nakupovat a pomáhat, ale nejen to, také si popovídá, protože teta je úžasná, skvělá, ohromná osobnost, která se znala se všemi důležitými osobnostmi avantgardy - nebyla to jediná doba, kterou stálo za to žít? - Picasso jí podal ruku a dokonce (a teď se Vojtěch usmál) spala se samotným Paulem Eluardem. Eliška chtěla starou dámu ihned poznat.

Zdálo se jí, že Vojtěch není zase tak úplně rád, ale zavedl ji do plesnivou špinou páchnoucího domu v nedaleké uličce. Kdysi byl ten dům možná romantický, ale teď už příliš smrděl. Zřejmě v tom baráku staří malostranští ctitelé tradice nikdy nemalovali a téměř neuklízeli. Vojtěch si otevřel ve druhém patře vlastním klíčem, odkudsi zezadu se z tmavého bytu ozval hluboký, temný ženský hlas:

„Hallo, my little pig!“

Eliška se zarazila a zasmála se, snad příliš nahlas. Vzápětí se otevřely dveře z pokoje, ještě než si stačila sundat kabát a na prahu stála bělovlasá žena v hedvábném kimonu, která se opírala o hůl, rákosovou špacírku se slonovinovou rukojetí. Elišku zaujalo, že políbila Vojtěcha na uvítanou na krk.

„Nejsi sám,“ řekla s úsměvem ta žena. Vojtěch Elišku představil, řekl pak snad - bylo to tiše a nezřetelně, že to je Laura a žena stiskla Elišce ruku, byl to suchý, pevný, hladký, šustivý stisk. V přítmí předsíně neviděla pořádně její tvář, až potom, když se posadili v pokoji s malým mramorovým krbem, kde bylo plno starožitného nábytku, který nikdo

neleštil ani neošetřoval a na stěnách visely obrazy, které vypadaly jako od Zrzavého a Filly, uviděla, že obličej „tety“ je starý a svraskalý, ale zároveň nepřírozeně napjatý, jako kdyby někdo navlékl starý zmuchlaný pergamen za mokra na dřevěnou kloboučnickou pannu. Když Eliška trochu příliš zprudka dosedla do křesla, zvedl se obláček prachu.

Pili čaj z maličkých, zašlých, ale nádherných tenkostěnných hrníčků, jaké Eliška do té doby nikdy neviděla, dověděla se o nich, že nejsou čínské, jak myslela, avšak anglické, nic ale zvláštního, polovina devatenáctého století, obyčejný Copland... Laura se usmívala a celou dobu držela Vojtěcha pevně za koleno.

Fena spala, ale chvílemi srdceryvně zavyla, až se Eliška pokaždé polekala, ale Laura jen mávla tenkou, kostlivou rukou, na které chřestil secesní náramek s nahou ženskou postavou, obklopenou granáty.

„Nevšímejte si jí, zlatíčko,“ řekla, „je stará a blbá. To je osud, mám k tomu blízko a na vás to taky čeká... Ukažte...“

Naklonila se dopředu, prohlédla si pečlivě Eliščin obličej, pokrčila rameny a přikývla.

„Máte zajímavá ústa, děvče. Zajímavá... Ústa jsou váš osud.“

(Mnohem, ale mnohem později o tom vyprávěla Eliška Leopoldovi, tehdy byla stará dáma dávno po smrti a Leopold se rozesmál.

„Bože, Thompsonka!“

„Tys ji znal?“

„V malé zemi a v jisté vrstvě se samozřejmě vlastně znají všichni,“ řekl Leopold a hned ji otrávil, „Thompsonka! Ta měla zajíčky celý život, asi od svých třiceti, představ si to, šedesát let nepřetržitě setrvale jenom devatenáctileté zajíce! Ani nevím, kdo byl Thompson. Kamarádila se s mojí tetičkou, s tou grafomankou, tetička jí ty chlapečky záviděla, nešlo jí z hlavy, jak to jenom Thompsonka dělá, co asi přináší takový zajda, jaké to jenom je - ale bála se celý život strýčka, sama si nic nezačala, jen Thompsonku zpovídala... Po strýčkově smrti se k tomu tématu vrátila, ale na praktický pokus už bylo poněkud pozdě, tak aspoň napsala na to téma knihu. Byla to příšerná kravina, kterou bohužel nikdo ne-

vydal, milostný příběh postarší profesorky literatury, která s nasazením své odcházející sexuality zachrání krásného, mladého a nadaného studenta před hrozící homosexualitou. Krásní mladí muži tam založili nějaký dekadentní spolek, brodili se nazí v křišťálových potůčcích a hladili se po prdelích, ale profesorce se povedlo mládence přefíknout za letní bouře v umělé jeskyni v parku, kdy „pocítila proniknutí žhavého železa do vnitřností“, jak paní teta napsala - a po tom senzačním zážitku se mládenec logicky k těm buzičkám už nevrátil... Ani nesměl.“

„Hm,“ řekla tenkrát Eliška ponuře. „Tak to tedy nevyšlo.“

„Říkalo se o ní, že je čarodějnice,“ pravil Leopold.)

CESTA DO TMY NOCI

„Copak si to píšeš pěkného?“ zajímal se gnóm, dívaje se Hubertovi přes rameno. Hubert Koza psal rozhovor sám se sebou do divadelního programu. Už dávno zjistil, že nikdo nedovede napsat rozhovor s ním tak dobře, jako on sám. Nikdo jiný se nedovedl tak pěkně zeptat a na žádné otázky se mu neodpovídalo tak příjemně. Naučil se to v době, kdy krátce a velmi neúspěšně pracoval v jednom malém, tehdy skvěle navštěvovaném a slavném divadle. Dostal se tam po zádech slavného, ale těžce nemocného režiséra, kterého (ale opravdu v dobrém úmyslu) přemluvil, aby se stal ředitelem, že to bude funkce zcela formální. Ani nevěděl proč, ale sám si na ředitelství netroufal. Později se ukázalo, že asi přece jenom věděl proč. Pod Kozovým vedením šlo divadlo od katastrofy ke katastrofě, návštěvnost klesala, až se stala skoro nulovou, režisérovo srdce smutkem puklo a Koza rychle z divadla utekl, řka, že bez režiséra se už jaksi necítí k vedení divadla mravně oprávněn.

„Chichi,“ udělal kobold. „tady píšeš, že tvou nejsympatičtější vlastností je věrnost přátelům. Vážně?“

„Nech mě na pokoji,“ odsekl Hubert. Věděl, že to je marné, přízrak si stejně bude dělat, co chce, vždyť vlastně není. Psal tužkou, doufaje, že to dokáže sám po sobě přečíst, měl příšerný dětský a nečitelný rukopis. Nejprve si jako novinář položil otázku, zda je hodně překládán. Jako spisovatel se té otázce vysmál.

Jaká hloupá otázka, psal, vždyť přece každý autor ví, že píše pro ty domácí, divadlo se píše pro své lidi, co s těmi cizinci, vždyť je ani neznám. Ale kobold se válel smíchy po knihovně.

„Co to pleskáš,“ chichotal se, „vždyť já se ti pokakám, tobě že nezáleží na cizincích? Svíjíš se celé noci touhou po světovosti, ty brepto, nic jiného si nepřiješ ve snech, než být světový, světový, vždyť ty usilovně předstíráš, že světový jsi, jenomže to holt nejde a nejde... Ale já ti slibuju, že budeš, a ani se mi nemusíš podepisovat krví!“

Hubert si zacpal uši. Psal: Co pro vás znamená rodina?

„Oh, jsem napjat,“ řekl kobold Leopoldovým hlasem.

Ovšemže, psal Hubert, všechno, protože rodina, to je zásadní lidský postoj. Být spolu, žít pro jiné, v někom pokračovat. Rodina je pro mě zázemí, pavéza, štít, první kritika... Kobold pochvalně zamával ocáskem. Hubert pokračoval další otázkou: Nyní se věnujete divadlu a píšete politické fejetony do novin, co jste vlastně dělal dříve? Věděl, že taková otázka padnout musí. Odpověděl: Živil jsem se všelijak, taková byla doba, ale být je lehké... Psal jsem filmové scénáře, ale naštěstí si je sám už nepamatuji a lidé na ně také zapomněli.

„To by se ti tak hodilo,“ posmíval se kobold. „Všechno si pamatují, neboj se a při první příležitosti ti ty tvoje nejapné sračky otlučou o hlavu, když na tebe ovšem nedám pozor já. A být není lehké, být je obtížné, lehkost bytí spočívá v pomíjivosti a efemérnosti, dostáváš čtyřku z čtení...“

Jak to myslel? Lépe nedbat. Hubert si položil další otázku: Jaká byla Vaše cesta k divadlu? Napsal: Byla to vlastně cesta z nouze, neboť co jsem psal, jinde než u divadla nechtěli...

„U kterého divadla?“ našpicoval uši kobold.

Hubert si ho nevšímal, rozhodnut ho už ke slovu nepustit. Léta jsem se týral filmem, televizí a rozhlasem, na pokraji zakázanosti, všichni chtěli něco jiného než já -

„A výborně mi za to platili,“ dodal kobold.

Až přišel ten nápad psát divadelní hry, dopsal Hubert řádku a chtěl odložit tužku. Ale kobold mu zadržel ruku překvapivě teplou chlupatou pacičkou.

„Ale ty jsi přece nikdy pro divadlo psát nechtěl,“ řekl. „Čí to byl nápad? Poldi tě přemluvil a pomohl ti, věci, u kterých ti neradil, už nikdy nebyly tak dobré, nezapomeň... Můžu ti pomoci, jen když budeš otevřený...“

„Ne,“ sykl Hubert.

„Ó ano,“ trval na svém kobold. „Je to tak. Radil ti, pomohl ti. Poslyš, proč ty pořád odmítáš být komukoliv vděčný? Ani Elišce nejsi vděčný za to, co pro tebe udělala...“

„Elišce?“ užasl Hubert Koza.

„Řeknu ti, proč nejsi vděčný. Protože jsi vlastně závistivý. Přesvědčuješ se, že ostatní mají být vděční tobě, že se s tebou vůbec znají, nebo že smějí pomáhat tak úžasnému člověku, že ty prospíváš víc jim, než oni tobě. I tomu Poldimu vlastně závidíš a nevíš, jak z toho chorovodu...“

„Jdi do hajzlu,“ odpověděl Hubert a napsal odpověď na poslední vlastní otázku: V jaké žijeme době? V žádné. Nelze už stárnout, nelze ani umřít, neboť zemřel čas. Odložil tužku a kobold zatleskal.

„Teď jsem ale kompletně tvůj,“ řekl. „Získal sis mě. Tvoje studená vypočítavá duše je zrcadlem mojí vlastní dušičky. Možná bys ani nemusel tomu Poldimu tolik závidět. Jsi talentovaný, příteli, opravdu talentovaný, sice studený a bezcharakterní, ale to budeme umět využít. V rukou talentu, který zná svou chybu, je taková chyba výhodou. Počkej, je to opravdu ale závist, co pociťuješ vůči Poldimu? Není to snad víc láska? Opravdová závist je přece jiná... Třída? Kultura? To ne, to ti nechybí, protože to neznáš... Nejde o to, že to byl přítel, že ti patřil, že jsi nikomu jinému na světě tak nerozuměl a nikdo jiný zase tolik nerozuměl tobě? Jeje... Trefa?“

Hubert se snažil ten hlásek neslyšet. Co musí udělat? Měl by poslat do novin fax, že právě dopsal novou hru, domluvili se, že předem rozjedou pořádnou kampaň - bude to konečně ta velká hra ze současnosti, bude to skvělé vrcholné dílo, něco, nač jsme dlouho čekali... Lidé budou zvě-

daví, napjatí, sami budou chtít, aby to překvapení bylo příjemné... Napíšu, že jsem potřeboval volný týden na dopsání té hry, ale ani ten týden jsem pro samé neutuchající veřejné aktivity nemohl najít.

Tečka. Nemohla to být žádná závist! Neboť ten zvláštní, dvojaký pocit naplňoval jeho duši i v době, kdy k závisti nemusel mít žádný důvod a také neměl. Snad zpočátku, kdy byl Hubert neúspěšný, psal špatné a hloupé filmové scénáře, nejapné rozhlasové hry, kdy se nejistě potácel ve světě filmařů, v podřadném postavení, často opilý, vždycky ale vtipný, sekající kolem sebe sarkasmy, někdy se z jeho vět stávaly bonmoty, které se opakovaly po filmovém klubu, sešel se s nimi pak později jinde a rád v nich poznával své děti... V té době Poldi, kterého od filmu vyhodili, psal pro cizí producenty a televize, vydělával třikrát tolik, než on, jezdil občas do ciziny, vozil dárky a zval jeho i Elišku do vináren a platil za ně... Ale to se změnilo, dnes byl Hubert známý a měl dost peněz, a jednou, jednou ho budou citovat všichni...

„Budou tě citovat, neboj se,“ otřel se o něj kobold jako mazlíčí se kocour a drcl mu do brady hlavičkou. Hubert ho odstrčil. Bylo jasné, že kromě těch pár vět už dnes nic chytrého nenapíše. V tomhle domě se necítil dobře, podíval se na papír před sebou a ten se náhle pohnul. Řádky se mu zavlnily před očima a věty se samy kazily, jako jeho zuby. Nad hlavou mu klesl strop, stěny se křivily a něco hlasitě vzdychlo v každém koutě. Čekal, že se hned zase vynoří kobold, ale skřítek se nikde neobjevil. Nastalo ticho a Hubert byl sám.

Nejprve zatelefonoval do nemocnice. Vždycky, když se povedlo navázat spojení, něco klaplo a hovor se přerušil, až na pátý pokus mu sdělili, že Eliška spí, protože je pod injekcemi a že pro něj budou mít nějakou zprávu tak za den, dva. Šel se podívat na synka do dětského pokoje. Dítě se ještě trochu třáslo a občas jeho drobným tělíčkem projelo škubnutí, ale oči mělo zavřené a dýchalo zhluboka.

„Honzíčku, spíš?“ zašeptal Hubert.

Chlapec jen zavrněl, ale polohu nezměnil.

Hubert se šel posadit do obývacího pokoje, kde zřejmě už dlouho nikdo neluxoval a neutíral prach. Na stole byly talíře se zaschlými stopami po

omáče. Pustil televizi, ale běžely samé hloupé americké filmy; našel jednu Eliščinu utajenou láhev, v knihovně za publikacemi o výtvarném umění, nalil si Rafael, i když ho neměl rád a zapálil hromadu papírů a krabic od bot, která se vršila v krbu - Eliška používala krb odjakživa jako odpadkový koš. Vlastně, uvědomil si, krby jsem se naučil milovat od Leopolda. Ten snob vždycky říkal, že bez krbu se necítí doma... Zrádce přátelství, Poldi, nevážil si přátelství takového člověka, jako jsem já. Dopil sklenici a chtěl se vrátit do svého bývalého pokoje, když minul na chodbě zrcadlo (s pavučinou) a zahlédl na něm kobolda. Ten se usmál, udělal tlapkami abrakadabra a zrcadlo se zaplnilo obrazy... Hubert a Leopold, Eliška a Hubert, Eliška a Leopold, jako album. A za nimi mrtví a ti, kdo se z jejich životů vytratil. Jako kdyby někdo míchal karty, pomyslel si Hubert, stejně ale, jako počítače připravují hru Solitaire na obrazovce, na principu připravené a řízené náhody, která ale přese všechna pravidla, hranice a zákazy vstupu zůstává náhodou.

„Pojď,“ řekl kobold, „budeme dál rozmlouvat o lásce. Láska je to, co mě nejvíc zajímá, v tom jsem jako většina lidí. Máš rád zrcadla? Já jsem bez zrcadel skoro bezmocný, stejně jako ty potřebuješ lichotky, potřebuju já zase zrcadla, ale to je skoro totéž, protože, jak víš, je v zrcadle taky všechno obráceně. Oba jste měli rádi Leopolda, on měl rád vás a co dál? Přiznejme si, kočička moje, pročpak máš tak často bradavice na rukou? Bradavice jsou boláky duše, ne těla. Ach, tenhle rozpor je tak krásně barokní a kdybys byl genius, uměl bys z toho vytěžit zlatou žílu. Po kom opravdu toužíš? Stvořili jsme vás lidi tak, abyste byli opravdu šťastni jenom spletení jeden ve druhém...“

To ne! Ovládl se. Věděl, že kobold pěstí nerozdrť, nechtěl rozbít také zrcadlo, které, jak věděl, protože ho zaplatil, bylo drahé. Jenom chtěl kobolda postrašit, ale i to byla pošetilost. Přízrak se zasmál.

„Proč tě ten Leopold přestal mít rád?“ pravil a skládal svá blanitá křídélka jako zmoklá včela. „Že by... Ale zkus to sám.“

A byl pryč. Ještě stačil zapištět:

„Ne, neboj se, ty budeš šťastný.“

Když mu tuhle otázku pokládali známí, vysvětloval jim Hubert obyčejně, že Poldi prostě nezvládl mravně náhlý a velký Hubertův úspěch; mohla to být pravda, protože Poldi jistě pokládal svůj dramaturgicko autorský podíl na lepších dvou Hubertových komediích za rozhodující a Huberta nikdy nenapadlo ani poděkovat, ani to nedejbože někdy veřejně přiznat. Nepoděkoval nikdy ani režisérovi, bez kterého by ty kusy ani nespátřily světlo světa. Nebylo zač děkovat - zrovna tak museli být oni vděční jemu, vždyť jak by mohl režisér zrežírovat dobré představení, kdyby nebylo Hubertova textu?

Pokusil se to vysvětlit i Leopoldovi, když se náhodně setkali na nějakém večírku u módního malíře. Když Hubert řekl, co chtěl, Leopold se na něj jen zahleděl s odporným lítostivým úšklebkem a řekl:

„Tak takhle ty to bereš. Bože můj, ty jsi ještě nafouknutější vůl, než jsem myslel.“

Hubert odešel do předsíně, shodil trepky (nové, ty nekupoval on) - a obul se - teď už věděl, že v domě nevydrží. Jako kdyby na něj všechno padalo, Ale čím to byly sakra trepky?

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: PROMĚNY LÁSKY

Eliška relativně dlouho předstírala, že o skutečné podstatě Vojtěchova vztahu k Lauře vůbec neví a zásadně o ní hovořila jako o tetičce. Laura se ke chlapci ale chovala tak jednoznačně, že by Eliška musela být slepá anebo pitomá, aby nepochopila. Někdy tomu ani věřit nechtěla: v tom věku? I když, četla o Ninon de Lenclos a koneckonců... Možná někdy, kdysi, dávno a ještě ne moc, protože Vojtěch byl ostýchavý, nejistý, skoro bojácný, vždycky se v posteli choval, jako kdyby to bylo poprvé, jako kdyby se vlastně dívčího těla a jeho možností trochu děsil. Eliška si nicméně musela přiznat, že to na něm bylo vzrušující a lákavé, stejně jako modré oči s dlouhými řasami... Byl tak dojemně nevinný a bázlivý, zároveň v tom bylo ukryté jisté tajemství... Udělala podle svých možností všechno, aby se už bát nemusel, ale velký úspěch neměla - zvláštní milenec z něho stejně nebyl, skoro nikdy nebyl iniciativní a uprostřed milování často náhle ochabl docela bez důvodu a pak plakal. Chtěla mu

pomoci, zkusila všechno, co uměla, ale nic se výrazně nelepšilo. Jednoho odpoledne poslala Laura Vojtěcha pro víno a šunku do obchodu a když zmizel, podala Elišce naditou velkou obálku. Eliška obálku nechápavě potěžkala a zeptala se, oč jde. Když ale chtěla kuvert otevřít, zamávala Laura se smíchem rukama.

„Ne teď,“ vykřikla, „proboha! Prohlídněte si to pak, večer, spolu...“

Ukázalo se, že obálka obsahuje několik barevných pornografických brožur. V noci Eliška poslušně ukázala obrázky Vojtěchovi a prováděla s ním, co se mu na obrázcích líbilo. Kvalita milování se poněkud zlepšila, i když (ale to si Eliška uvědomila až mnohem, mnohem později) nejvíce se mu vlastně líbili vzrušení mladí muži.

Byli pak spolu několik měsíců velmi šťastni, vodili se za ruku a hodně se smáli, učili se podle brožurek anglicky a měli řadu společných tajemství. Jenom o Lauře nemluvili. Vojtěch jen jednou začal, ale pak zrudl a řekl, že s ní nespál, tedy tak normálně, to že ne, to nikdy... Někdy - jako hra, jako něžnost.. jestli Eliška rozumí, Laura ho ústy... ale... ale on byl pasivní... Eliška vynalezla krycí termín, something in the mouth, zadívala se na něj třeba v restauraci, řekla jenom „something“ a začali se smát, až Vojtěch slzel a slzy mu tekly po broskvově ochmýřených tvářích. Asi dvakrát nebo třikrát ji dokonce sám k milování vyzval. Zůstal ovšem i tak křehoučkou bytostí, nikdy se nesměla první svléknout, musela svlékat jeho, musela k němu být něžná a velmi opatrná, musela hodně mluvit, nesměla být naléhavá... Nešlo mu to, dokud se mu dívala do očí, proto se většinou milovali tak, že Eliška klečela a Vojtěch stál nebo klečel za ní. Začal jí při jedné takové příležitosti říkat Eliášku.

Někdy si při tom vzpomněla na psy na ulici.

Laura umřela ve vaně. Stalo se to z neděle na pondělí, v úterý ji Eliška našla a zavolala obvodního lékaře. Doktor se příliš nepodivil, zdálo se, že Lauru dobře znal; řekl, že to jistě bylo srdce a že přijde, jen co skončí něco důležitého. Pomoci už stejně nemůžeme.

Eliška zůstala sama v bytě, plném prachu a starožitností. Vojtěch byl někde na severu Čech u svých rodičů. Eliška si otevřela láhev Lauřiny whisky, vypila sklenici a šla do koupelny znovu. V koupelně ležela ve

studené vodě, vonící ještě po pěně do koupele, stará ženská, hubená a seschlá, na hlavě a v rozkroku úplně šedivá, vlastně podobná mumii, kterou někdo namočil ve vodě. Eliška aspoň vypustila z vany vodu, pak se rychle napila znovu a když to udělala, uvědomila si, že vlastně zemřela její sokyně v lásce. Bylo to tedy vítězství? Nemělo přece vůbec smysl takhle uvažovat. Vypila v salonu půl láhve té whisky, prohlížela si věnování v knihách, jedno slavné jméno vedle druhého, pak konečně přišel lékař, malý pyknik s pleší, konstatoval úředně smrt, udělal nad Laurou křížek, pomohl Elišce obléci mrtvou do tmavých šatů a zavolal nejprve policii a pak pohřební službu. Muži v černých pláštích, kteří nakládali Lauru do rakve, byli nejméně stejně opilí jako Eliška.

O týden později přijely ruské tanky. Vojtěch se v těch dnech potácel po ulicích mezi vojáky a pancíři, nosil v kapse Lauřin prstýnek a buď plakal, nebo se mu dělalo zle od žaludku. Obě události se pro něj spojily do symbolické katastrofy. Eliška nevěděla, co si počít - někdy plakala s ním, někdy ho našla v koutě, za rohem, opřeného o stěnu, bledého a vysíleného žaludeční nervosou, odvedla ho mezi rozčileným davem domů (ještě používali Lauřin byt, ale věděli, že je to jen na několik dní), umyla ho, položila do postele a vyprávěla mu, že všechno, co vidí venku, je jenom zlý sen.

„Ze všeho se zítra probudíš,“ říkala a hladila ho.

„Já vím,“ opakoval Vojtěch, “ze všeho se zítra probudím, ale kdy bude zítra?”

Celých čtrnáct dnů po příjezdu tanků spolu nespali vůbec, nemysleli na to ani, i když se pak v noci probouzela s rukou mezi stehny, ale neřekla mu to, nechtěla před ním vypadat jako nějaká necitlivá nymfomanka, která myslí na sex, když národ zápasí o svou existenci. Řešení celé situace se našlo samo: objevil se její otec.

PŘERUŠENÍ ANEKDOTY: MUKL = MUŽ, URČENÝ K LIKVIDACI

(Eliščin tatínek byl frajer. Odjakživa se poctivě živil hraním karet v hostincích rodného slovenského kraje, ale v osmačtyřicátém tento pramen vyschl a tu se pokusil o přechod hranic, ale chytili ho. První rok

nového režimu se ještě nedávaly příliš vysoké tresty a tak se brzy zase objevil u hracích stolů. Tehdy také zplodil Elišku a její matka, jinak švadlena, se ani nepokoušela ho přemlouvat, že by si ji měl vzít... Ale nebylo oč hrát a ani s kým a tak to zkusil s hranicemi znova, tentokrát se spolehlivým, prověřeným převaděčem. Převaděč ho zavedl na okraj lesa do mlází, ukázal na hájovnu na druhé straně louky, kde se vesele třepotala americká vlajka a tiše mu řekl:

„Tamhle... Tamhle jsou. Já nemůžu, není třeba, aby mě u nich někdo viděl, naši u nich taky mají svoje agenty. Je to všechno svinstvo.“

Hráč karet se zamyslel nad tou větou: nakonec, pomyslel si, no tak ať tam mají agenty, nejdůležitější se od nich dovědí, že už jsem za horami. Budu se učit nové hry. Pak se vydal přes louku a nedošel ještě ani do poloviny, když se vynořili vojáci se samopaly a rozštěkali se psi. Americká vlajka byla pravá, hájovna byla pravá, jen Američané tam žádní nebyli, a hranice ležela někde jinde.

Tehdy už byly tresty vysoké. Pracoval v uranových dolech, aniž by kvůli tomu, že je mukl, přestal být frajer. Nikdo si na něj nedovoloval, ani dozorcí, měl určitou autoritu a facky se nebál, jinak by byl přece nemohl hrát karty v maďarských lokálech. Jeho prsty, kterými dříve dokonale vytahoval esa z rukávů a rozeznával zabroušené listy trumfů, pravda poněkud zhrubly; ukázalo se, že příležitost nedělá jen zloděje, karbaník nejen, že se naučil pracovat a pochytil leckterá řemesla, ale brzo se stal předákem, a když ho za sedm let propustili, ke všeobecnému překvapení už v uranových dolech zůstal.

Bylo to chytré: nikde by nebyl našel tak dobře placené zaměstnání a tady už měl svou pověst. Peněz měl dost, jezdil za Eliškou do dětského domova jedině taxíkem a kupoval jí nejen zmrzlinu, ale také šperky a knihy, cokoliv, nač prstem ukázala. Občas plakávala, když odjížděl, ale chápala, že v jeho nebezpečném světě nemá místo. Jednou - to už byla opravdu velká dívka - přijel s kravatou, poněkud opilý, smrděl, stále se smál, přivezl jí asi deset nejdražších bonboniér a drahý parfém (kde ho vzal?) a ukazoval jí divný kovový přívěsek.

„Tohle, kedves micike,“ říkal a smál se, až plakal, „tohle jsi ještě nikdy neviděla, tak se dívej pořádně, to už mi po druhé nedají, to je Řád práce!“

Eliška si hrála s tou cetkou - byla příjemně těžká a docela vlastně hezká, hvězda s pěti cípy. Tu hvězdu i s diplomem si pak u ní schoval před odjezdem na odborářský kongres ve východním Berlíně, věděl zřejmě předem, že se nevrátí, když autobus na přechodu zpomalí, roztáhl silnýma rukama zavírající se dveře a vystoupil - v tom druhém Berlíně.)

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: DONOVAN A BERGMAN

Otec se vynořil zničehonic, bez předchozího varování. Vypadal jinak, než jak si ho představovala podle vzpomínek a podle fotografií, které jí sporadicky tu a tam posílal. Spíš byl obtloustlý a nahrbený, trochu jí připadal menší, víc jako podvodník, než si vzpomínala, jen vystupování měl pořád stejné, pobavený a suverénní, neměl ani strach z Rusů, kteří byli v zemi. Jen nechtěl být nápadný. Byla strašně šťastná, že si pro ni přijel. Diplom řádu spálil, ale hvězdu strčil do kapsičky u klopý saka.

Prohlédl si Vojtěcha, usmál se a nabídl Elišce, že ji odveze. Chce Eliška opravdu, aby toho mládence vzal do Ameriky?

„Ten kluk není v pořádku,“ řekl jí, když zůstali sami, „máš jistotu, víš to určitě, že ho chceš vzít sebou?“

Eliška si byla jistá, věděla, že se tatínek mýlí. Ona přece Vojtěcha vyléčila, ukázala mu, jak vypadá milování, jaká je opravdová láska s mladou ženou, rozuměli si, odňala ho té inteligentní babě a byli velmi šťastní. Byli? Nebo ne? Museli pryč, jinam.

Amerika se Americe zčásti podobala, zčásti nikoliv. Dlouho si připadala jako na zajímavém výletě a občas se přistihla, že se připravuje, jak bude doma o Americe vyprávět. Asi po čtrnácti dnech aklimatizace jí otec, který bydlel na americké poměry blízko, jen asi dvě stě kilometrů od ní, sehnal práci - myla sklenice v pizzerie v italské čtvrti. Otec měl malý byt a navštěvovat ho chodila snědá slovenská cikánka, asi stejně stará jako Eliška a od prvního pohledu se upřímně nenáviděly, pro ně se našla gar-

soniéra v židovské ulici pod střechou, Vojtěch ji zařídil jednoduše: velká matrace, televizor a věšák. Co jeho se týkalo, v Americe rychle rozkvetl, měl dobrý sluch a rychle se učil jazyk, změnil se, zdálo se, že se osvobodil, když se octl ve světě, kde ho vlastně nikdo neznal.

Práci nenašel a ani zřejmě nehledal. Nicméně celé dny chodil po městě a navazoval styky, he formed ties, jak tomu správně říkal. Vždycky večer jí líčil, jaké nové a zajímavé lidi ten den v kumštýřské čtvrti poznal, jak vypadali a co mu všechno říkali. Měli čas sedět odpoledne v bistrech, tedy nepracovali a museli to být samí zajímaví muži. Jednoho dne, když náhodou přišla z pizzerie už ve dvě hodiny, protože majitelova rodina odjela na italské křtiny až do Philadelphie, našla doma na veliké matraci Vojtěcha nahého v jednoznačné situaci s nějakým obtloustlým, nápadně bledým jinochem. Mládenec měl náušnici, chlupatou zadnici a skoro mu nerostly vousy. Eliška se otočila na podpatku a odešla. Na tohle přece jen nebyla připravená, ani nikomu z jejích známých se to ještě nestalo a tak nevěděla, co si počít, neznala žádný model.

Za hodinu si pro ni Vojtěch došel do kavárny na rohu, posadil se proti ní, chvílku se na ni díval, vzal ji za ruku, opřel si čelo o její dlaň a pak se náhle upřímně a šťastně rozesmál.

„Víš, to byl takový pokus, legrace,“ řekl. „Vlastně jen vtip, výzkumná výprava, cesta na severozápad... Jim je asistent Andy Warhola, má rád happeniny a oni jsou taková uvolnění...“

„Vypadal jako camembert,“ prohlásila rázně. Zatahala Vojtěcha káravě za nos a odvedla ho domů.

Ten večer s ním spala a byla co nejvynalézavější, milovala ho dlouho a něžně, Vojtěch však stále nemohl dojít uspokojení a ani orgasmu nedošel, ačkoliv s ním provedla všechno, co našla v novém, zvláště vynalézavém sešitku s názvem The brown sucking sugar. Ráno to napravila, ale zůstalo v ní podezření. Pak se blížily vánoce, o kterých Vojtěch vždycky mluvil jako o svých nejmilejších svátcích, ale těsně před nimi se její otec přestěhoval do Kalifornie; nabídli mu tam dobré místo a on je samozřejmě přijal, o vzdálenostech nepřemýšlel a Eliška si v první chvíli také neuvědomila, že ta slunná země leží na druhé straně konti-

mentu. Slovenka zmizela s ním. Poslal nadšenou pohlednici, země ho nadchla a on má v úmyslu chvíli spořit a pak koupit hospodu, aby mohla přijet za ním, sklenice může mýt všude, a Vojtěch může přijet s ní, jestli ho mermomocí chce mít sebou. Jak dlouho může trvat, než na tu hospodu bude mít? Chtěl ji mít slovenskou, nabízet Američanům paprikové omáčky... Asi aby byli ještě tlustší, myslela si Eliška, nejvíc ji překvapilo, jak byli průměrní Američané tlustí a nevkusně oblečení. Nakupovala dárky, za oba, vždyť Vojtěch pořád ještě nic nebo skoro nic nevydělával, právě se hrabala u nějakého Číňana v bedně se zlevněnými košilemi, hledala pro něj nějakou opravdu pestrou, aby se hodila do té Kalifornie, když ji něco přimělo, aby se ohlédla a spatřila, jak na protější straně ulice v zasklené verandě kavárny Vojtěch vášnivě líbá jakéhosi vysokého černochoha v tričku bez rukávů. V té italské kavárničce zřejmě dobře topili. Několik sekund je pozorovala, černochoh měl vypracované svaly, asi chodil jako tolik nezaměstnaných (který černochoh v okolí byl vlastně zaměstnaný?) do fitcentra, na uších mnoho zlatých náušnic, světlé dlaně... Byl hezký, líbil se jí, až si olízla vyschlé rty. To nebylo dobré, a také nechtěla aby ji Vojtěch zahlédl a tak nic nekoupila a odešla.

Vojtěch ten večer nicméně přivedl černochoha do garsoniéry. Byl to velký, elegantní tvor, jako velká kočka, pohyboval se měkce jako šelma a představil se jménem Donovan, a příjmení snad ani neměl. K Elišce se ten večer choval velmi roztomile, dokonce jí přinesl květinu, snědl vídeňský řízek, prý poprvé v životě, zajímal se o českou kuchyni a hrál s ní karty. Měla talent po otci a vyhrála. Vadilo jí ale, že se Donovan ani trochu neostýchal, občas při pozorování televize (baseballu! nudila se jako zvíře) Vojtěcha políbil, docela jako ženskou, během večere mu hladil kolena jako kdysi Laura. Nakonec to nevydržela, plácla ho přes ruku s dlouhými prsty, a on se zachechtal: ale ano, on připouští, že Voytu, jak mu říkal, může bavit i sex se ženskou. „He is not quite normal guy,“ řekl a cenil obrovské bílé zuby. Tehdy ještě v garsonce nezůstal.

Eliška měla strach, nevěděla, jestli se věci vyvíjejí správně a ten večer v posteli plakala. Vojtěch ji obvinil z netolerance, vysvětlil jí, že je pro něj její nečekané měšťáctví překvapením. Dostali se do země plné svobody, proto sem přece jeli, aby našli svobodu, nebo ne? Tady může kaž-

dý být, čím chce, protože si ho nikdo všímat nebude. Jenom doma, tam bylo všechno spoutané předsudky a normami, zákazy a stropy, všechno se muselo něčemu podobat... On, Vojtěch, chce dýchat volný vzduch a žít naplno. Eliška mu zaryla nehty do tváře: proto jsme sem jeli, aby sis ho nechával vykouřit od nějakého negra?

Bylo to poprvé a naposled, co ji něžný a jemný Vojtěch udeřil. Stejně to byla slabá rána. Pak odešel, Eliška usnula a neměla tušení, kdy se vrátil. Ráno, když otevřela oči, stál nahý černochoch u její postele a díval se na ni a na Vojtěcha, který ležel vedle ní, přitisknut k ní jako koalí mládě. Na Vojtěcha se Donovan díval s evidentní láskou. Vojtěch natáhl ruku a dotkl se zkoumavě dvěma prsty černochova tvrdého, vytrénovaného břicha. Donovan se usmál, Vojtěch také.

„Eliško,“ zašeptal Vojtěch a obrátil se k ní, „vezmi ho do ruky, prosím tě... moc tě prosím...“

Bylo to tehdy poprvé, že byli v posteli všichni tři. Eliška statečně laskala sametově tmavý, olbřímí úd, připomínající obušek Veřejné bezpečnosti, který ovšem dával okázale přednost Vojtěchovi před ní. Ti dva jí dovozovali se k nim přidat, ale vždycky se při tom smáli. Později ji přestali do postele zvát a milovali se sami, i před ní, někdy s ní při tom i zdvořile mluvili. Naučila se chovat, jako kdyby nic a dívat se zároveň na televizi, vykládat si karty nebo se dívat na televizi. Zpočátku se dobře bavila, myslela si, že ji tenhle život jaksi povznáší nad tu tlustou, hamburgrovou masu, nad všechny ty, kteří se cpali pizzami v lokále a na všechno si nalévali kečup. Nad měšťáky, o kterých tolik slyšela, když se ještě v Praze pohybovala ve staroměstských lokálech a setkávala se se zakázanými básníky. Básníci byli na svou zakázanost pyšní a každým, kdo se také nezakázal, upřímně opovrhovali.

Donovan měl krásná bílá bělma jako tuleň, jeho pleť byla sametová, matná a místy až promodrávala. Ačkoliv to byl nádherný lidský exemplář, láska s ním Elišku vůbec nevzrušovala, připadala si, jako kdyby používala něco z umělé hmoty. Donovan se chtěl stát umělcem, ale nechtěl ani psát, ani malovat, ani skládat hudbu, ani na nic hrát, ani být hercem a nechtěl ani režírovat. Především ale nechtěl provozovat muziku, připadalo mu ponižující, jak černí muzikanti vlezle muzicírují pro

zábavu bílým lidem. Rozhodl se stát umělcem-bytostí (art-being) a jak říkal, odcizení rasy a utrpení samoty překonat láskou. Skutečný umělec jenom žije, říkal. Dostával podporu v nezaměstnanosti a tak měli z čeho žít všichni tři. Eliška si s ním občas po ránu, když Vojtěch odešel bloumat po městě a „to form ties“, příjemně popovídala, až jednoho dne vytáhl finský nůž, nasadil jí ho pod krk a křičel, že je bílá svině. Chtěl po ní peníze, aby si mohl jít koupit heroin (bez rozšířeného vědomí umělec-bytost existovat nemůže) a rozzuřil se strašně, když mu řekla, že jediné peníze v domě má on. Řval, že je bílá kurva jako všechny a chce ho jen kastrovat a zabít. Naštěstí se vrátil Vojtěch a pokusil se jí pomoci. Donovan ho bodl do předloktí, jakmile však uviděl krev, zhroutil se, rozplakal, nůž zahodil a nechal Elišku, aby Vojtěchovi ruku obvázála. Pak odešli spolu a nechali ji, aby se dívala na přiblblý seriál o nějakých ženských detektivech.

„Foxye,“ řekl jí Donovan druhý den při snídani, „we don't need you.“ Vysvětlil jí, že to všechno je její vina: kdyby nebyla sobecká a nechala Vojtěcha, mohli by žít přirozeně a ne nepřirozeně, jak žijí dnes. Člověk, černý zvláště, musí žít přirozeně a pravdivě. Dohodli se - Donovan a Vojtěch - že si Eliška vymění s černochem byt. Zařízení obou komůrek bylo koneckonců velmi podobné, šlo jen o přenesení kufrů.

Ale ať nemá strach, neboť jí opatřili jako náhradu pár přátel, kterým ženy tolik nevadí a pověděli jim, jaká má Eliška krásná a talentovaná ústa. Mlčela, nebyla přece malý český měšťák. Večer se s kamarády seznámila.

Tak se dostala do nové společnosti, byla to barvitá skupina intelektuálů, narkomanů, komunistů, lesbiček, anarchistů, hippies, bisexuálů, masturbantů, trockistů, maoistů, homosexuálů, absurdních dramatiků a bývalých boxerů, jaká se může dát dohromady jenom v knize anebo v Americe. Všichni ti lidé žili velice svobodně a maloměšťáctví jim bylo velice cizí. Většina z nich byla tak svobodná, že ani podporu nedostávala. Eliška se na prvním večírku opila a také vykouřila dvě marihuanové cigarety, takže předvedla mnoho ze svých schopností. Dostala přezdívku Sucking sugar, brzy se v celé partě říkalo, že to umí. Prokletí

Laury, říkala si někdy, kdo ví, třeba to opravdu byla čarodějnice... Spravovala si pak chuť jointem a snila o spánku.

Tehdy ji také definitivně vyhodili z pizzerie, protože přicházela nepravdělně a rozbíjela sklenice. Další práci už moc nehledala, nějak se jí nechtělo. Nepsala ani otci a pak najednou nemohla najít ani jeho adresu, ztratila telefonní seznam, ale všechno jí bylo poněkud jedno. Netušila, co vlastně chce nebo nechce, občas se dopoledne vzbudila s prostěradlem přes hlavu a měla pocit, že neexistuje, jindy zase celý den jen tak plakala, protože jí při tom bylo dobře a dívala se na starou barevnou televizi, do které musela vždycky nejprve kopnout, aby se probrala k životu. Jednou ji Vojtěch našel, jak sedí na hromadě špinavého prádla a kývá se dopředu a dozadu. Dívala se před sebe, jeho příchod ani nezaregistrovala, když se ale přiblížil a dotkl se jí, kousla ho do prstu.

Vojtěch zatelefonoval z budky na ulici Donovanovi, ten přijel a přinesl jakousi injekci, že prý proti depresi. Po injekci jí bylo dlouho veselo a dobře, příjemně lehce, začala se všemu smát, poslušně se oblékla, nasedla do auta - čí bylo? - a jela s nimi do jednoho off-off-off divadla, bylo už po představení a všichni tam zase byli, večírek se konal na jevišti, přímo v dekoraci, všechna pohlaví ji nadšeně uvítala, Eliška pila, kouřila, zpívala, mluvila, vykládala všem něco o Praze, mostech, minulosti, staré Lauře a jejím psovi, všechno jí bylo směšné, dokud neztratila paměť a přehled. Netušila, co ten večer všechno dělala, ale ani to vědět nechtěla a nemusela.

Probrala se pak na trávníku v parku, pozvracená a v roztrhaných šatech. Podařilo se jí uprosit černošského policajta, aby ji dovezl domů a nebral ji na strážnici; hodný temný obr to udělal, pomohl jí do schodů, a když našel ampuli po Donovanově injekci, čichl k ní, hvízdal a zavrtěl hlavou. Neřekl ale nic, jen strčil ampuli do kapsy. Tři dny pak Eliška nevycházela z bytu, dostala vyrážku, opar a bála se mluvit, protože měla strach, že bude koktat. Po třech dnech šla vyhledat Vojtěcha, ale v bytě už nikdo nebyl, zmizel i Donovan, nezbylo nic. Samozřejmě ani telefonní seznam a otcova adresa... Eliška tři dny nejedla, bylo jí zle a věděla, že prostě musí někoho požádat o pomoc. Šla a zabušila na vedlejší dveře, bydlela tam zvláštní holka, malířka, napůl Němka a napůl Japonka, která

se živila prostitucí. Když sousedka pootevřela dveře, zajištěné těžkým řetězem, řekla jí Eliška rovnou, že je jí všechno jedno.

Německá Japonka jí uvařila zelený čaj, politovala ji, vzpomněla si ale na její proslavené orální schopnosti a seznámila ji - po krátké rehabilitaci - s panem Paulem Bergmanem v kostkovaných golfových kalhotách. Byl to starší, bohatý, hubený a velmi zaměstnaný muž, příslušník nějaké velmi prudérní církve a vdovec. Dva měsíce platil Elišce slušnou sumu a zařízený byt, kam za ní přicházel dvakrát nebo třikrát týdně. Vždycky měl naspěch a žádal, aby ho očekávala v růžovém prádle a hodně výrazně naličená, zejména si přál temně rudou rtěnku. Pak si sundal kalhoty, usedl do křesla, Eliška si klekla před něj, usmála se na něj a dala se do práce. Starý Bergman zavíral oči, vzdychal a pokaždé, vždycky, dvakrát nebo třikrát týdně, pokaždé stejně, znova a znova, zase a jako předtím a předpředtím, po sté a opět, zase a zase stejně šeptal:

„Swallow it, please!“

Eliška ho nenáviděla.

Na nočním stolku nechával šek. Dva měsíce chodila jen do storehouse pro časopisy, jídlo a plechovky cocacoly, dívala se na televizi - našla program se samými starými filmy - a čekala. Po dvou měsících se podívala do zásuvky, kam házela peníze. Suma přesně odpovídala ceně letenky do Prahy, pár slušným věcem na sebe a dobrému kufru. Praha se už mezitím stala ve vzpomínce strašidelnou, ale podle televizních zpráv ještě neshořela. Eliška věděla, že svět je tam taky, v Praze jako v Kanadě, tam jako všude jinde. Swallow it, please.

Copak nešlo o anekdotu?

CO V NOCI?

Byla tma, po ulici nepřešel ani jediný vůz, natož taxík. To byly nevýhody periferie, jak si teď Hubert Koza tím víc uvědomoval, když už bydlel ve středu města. Uvažoval, zda se vrátí do svého - totiž Hančina - půdního bytu, ale dospěl k závěru, že se stejně musí vrátit ke chlapci, nepřál si, aby se dítě probudilo ráno doma samotné. Přešel most přes řeku, aby

se dostal na tramvaj a pochopitelně na mostě našel na zábradlí sedět kobolda, gnóm se posměšně poškleboval a připomněl Hubertovi, že si už dlouho nezapálil cigaretu.

„Třeba bude zase nějaká sranda,“ mínil kobold.

Hubert se zasmál také.

Tady na mostě se Hubertovi naposledy v životě přihodilo, že plakal, ale bylo to už dávno. Po smrti rodičů byl zdrcený, ale neplakal. Tehdy se všechno odehrálo v zimě, zuřila vánice a ledový vítr, každý závan byl jako rána bičem. Hubert se vracel z hospody, po pohřbu se asi měsíc tiše opíjel, potřeboval otupit. Ten večer to ale přehnal, vymetl asi čtyři divadelní kluby, nenašel žádné přátele, stačil jen pozurážet několik lidí, o kterých tušil, že se jim bude musit později asi omluvit, aby mu neškodili, měl nejistý krok a velmi se těšil do postele. Nezbylo mu už na taxík a nevěděl, jestli je Eliška doma, šel tedy pěšky přes most. Asi v polovině mostu ho napadlo si zapálit cigaretu. Vyhrnul si límec kabátu, aby vítr neuhasil plamínek zápalky, otočil se zády k vichřici, na třetí pokus se mu to podařilo a dal si skvělého, zahřívajícího šluka, skoro tak chutného, jako kdysi dávno, když poprvé dostal od někoho marlboro. Kouřil a vydal se na další cestu sněhovou metelící.

Když ale došel na konec mostu, zjistil, že je zase tam, odkud vyšel. Zřejmě se při zapalování na mostě zamotal, otočil se a vrátil. Posadil se v mrazu na schody, oči mu slzely nejen větrem a plakal. Plakal chvíli, asi to bylo vzteky, uvědomil si pak. Strašně se tehdy v opilosti sám litoval.

„Dobrá historka,“ řekl kobold.

Vybavovaly se mu na mostě jen nepříjemné vzpomínky. Podobně taky strašně litoval sám sebe, když jako dvanáctiletý chlapec napsal básničky pro spolužačku Evu a spolužáci je v jeho sešitě našli. Napsal ty básně volným veršem, opěval krásy spolužačky Evy, která si jeho lásky nevšímala, protože se tahala s jakýmsi Vaníčkem z osmé třídy. Vaníček se později zabil na motocyklu a s Evou se Hubert vyspal na maturitním setkání po dvaceti letech. Tenkrát před léty běžel za starším bratrem, aby se ho tento řidič nákladního auta zastal, jenže i ten si nejprve jeho ze

srdce tryskající poezii přečetl a smál se ještě víc, než spolužáci. Ještě po létech citoval bratr různé verše při rodinných večeřích a Hubert toužil, aby se mu něco ošklivého stalo. Poprvé ovšem se jen odplížil i s verši na záchod, kde je roztrhal a spláchl. Vždycky pak už prohlašoval, že nikdy v životě žádné verše nepsal.

„Také dobrá historka,“ pochválil ho kobold, který hopkal vedle něj. „Je to dobrá historie, ale kdybys mě byl tenkrát znal, mohl sis leccos ušetřit. Například bys nemusel chodit přes most ještě jednou.“

„Hlupáku,“ řekl Hubert.

„Ale ne,“ smál se gnóm. „jsem možná hloupý, ale jen z lásky k tobě, miláčku mužů i žen. Ty víš, že si musíš věřit, to víš - ale co nevíš, je, že se musíš naučit se k někomu přidat. V téhle zemi, kdo se nepřidá k nějaké partě, samozřejmě s podmínkou, že ho ta parta mezi sebe chce, ten to nikam nedotáhne... Už ses přidal, já vím, ale chtělo by to větší kapky...“

Hubert neodpověděl.

„Vím, vím, ty to znáš sám, jinak bych ti to ani nemohl vykládat, ale proto tě přece ten Leopold tolik popuzuje, že se pořád ještě k nikomu nepřidal, že furt ještě k žádné partě nepatří? Tvoje parta by mu mohla dát pořádně zahulit, co říkáš?“

Hubert zavrtěl hlavou.

„Máš pravdu,“ řekl kobold, „musíte předstírat, že neexistuje. Bylo by pod tvou úroveň nějak reagovat, příteli Kozo.“

Hubert se ohnal, ale jeho ruka prošla pochopitelně koboldem a bylo mu náhle na zvracení.

„Ano,“ děl gnóm, „jsem stejně jako ty neuchopitelný. Takoví jsme my geniové.“

Hubert přidal do kroku. Nebude špatné jít jednou někam bez Hanky. Hodil nedokouřenou cigaretu do vody, která byla tak hluboko, že ani nemohl zaslechnout smrtelné zasyčení. Genius? Když mu bylo sedmnáct let, podobně jako kdysi Karel Hynek Mácha si vyzkoušel nejprve na třech arších různé způsoby podpisů a také navrhl několik druhů obálky na své Sebrané spisy - jedna série, představoval si ji vázanou v temně

červené šagrénové kůži, jak to četl v Balzakovi, jinak nevěděl, co je šagrén, se nazývala Knihovna nositelů Nobelovy ceny. Ty sešity pak spálil, škoda, určitě tam byly nějaké dobré nápady, nikdy přece neměl špatné nápady...

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: ZROD LÁSKY

Eliška se s nerozlučnými kamarády Hubertem a Leopoldem seznámila po návratu do Prahy prostřednictvím svého bývalého milence Evžena. Rozhodla se ho zavolat, protože o nikom jiném nevěděla. Na problémy okolo potratu raději zapoměla. Byla velmi sama, když se vrátila, o potížích s úřady ani nemluvě. Během toho času se s každým člověkem, kterého znala, něco stalo - někteří emigrovali, jiní dostudovali a začali někde pracovat, spolužačky se vdaly, jiní se emigrovat chystali, všechny vztahy byly zpřetrhané a jaksi nebylo kde navázat. K tomu přispívalo, že ti, kdo chtěli nebo toužili ze země odejít, jí zazlívali, že se vrátila, jiní tomu přikládali politický anebo ještě horší podtext. Eliška nemohla zůstat sama, neuměla žít sama a nikdy sama nežila. Nemohla přece začít lovit cizí chlapy někde v lokále, navíc i ty lokály se změnily, chodilo se jinam a jindy a byly tam jiné tváře... Spoléhala na náhodu, stejně jako se náhodou stalo, že její malý byt zůstal prázdný a stále psaný na její jméno, jen narostl astronomický dluh na nájemném. Prostě jednoho dne zavolala Evžena.

Ten projevil velmi rozpačitou radost, rozpačitě se podívil, že se vrátila, jako ostatně každý, s kým se sešla, zrovna teď, no nevím, pak si s ní rozpačitě sjednal schůzku a rozpačitě ji zavedl do hospody, kde zcela nerozpačitě pili jeho kamarádi. Představil je jako Huberta a Leopolda, s nimi tam seděla taková odbarvená štíhlá blondýna, Eliška hádala, ke kterému asi patří, až se dověděla, že to je Evženova přítelkyně Marie. Marie byla hodná, ale zřejmě omezená tanečnice z jakéhosi baletu, ale podle všeho jezdila s tím baletem hodně po světě.

Pak si všimla, že ti dva pijí vodku. Vodku, otrásla se odporem, ještě ke všemu ruskou, po tom všem, co nám Rusové udělali! Řekla to nahlas a ten, který se jmenoval Leopold, se zasmál a řekl:“

„O ty Rusy tolik nejde, o tu vodku taky ne, spíš jde o nás a s tím vodka moc nesouvisí.“

Úkosem pozorovala toho krásného vysokého Evžena, jak se topí v rozpacích a sahá pod stolem blondýnce na koleno a nenáviděla ho; vlastně je nenáviděla všechny, tu tanečnici, která se vyťahovala tím, že zná New York nejméně stejně dobře jako ona, ty dva sebevědomé, nafoukané, byť místy docela vtípné hejsky, kteří byli ještě ke všemu mizerně oblečení (co tady taky asi mohli sehnat, blbečkové) a při tom bylo nad slunce jasné, že ten padouch Evžen je pozval pro ni, raději hned dva, aby si mohla vybrat, přivedl je jako náhradníky za sebe, ať si jeden vytáhne červenou sedmu a druhý eso. Seděla a pila bílé víno (a bylo dobré, krucifix, zapomněla mezitím, že i v téhle zemi existují slušná vína, raději by byla prskala a na víno nadávala) a zuřila: ona, Eliška, o kterou se prala celá fakulta, a teď je najednou něco jako Černý Petr! Navenek se výborně bavila a ani se ke smíchu nemusela nutit, stoupal z ní sám, kloktal a vzlínal jako zvratky. Co ale dělat, říkala si, peklo se už otevřelo a kdo jsi vešel, zanech všech nadějí.

Pro ně byla ovšem elegantní Američanka, dívka, která viděla svět. Nechala tanečnici vyprávět a jen tu a tam doplnila její tlachy o nějaký přesný detail. Všimla si, že to na oba ty frajírky zabíralo, jednali s ní pořád uctivěji, i když na banální otázku, proč se vrací, nakonec taky došlo. Ale odpověď už měla připravenou.

„Jednou ráno se mi přestalo chtít tam být,“ řekla. „Jsem kočka, která chodí tudy, kudy sama chce.“

„Kipling,“ řekl ten Leopold. „Překlad Pavla Moudrá.“

Bylo to zvláštní: utekla přece nejprve do Ameriky před stínem mrtvé babičky a pravdou o Vojtěchovi, zrovna tak z nejistoty a strachu přece utekla před panem Bergmanem zase z Ameriky domů, nic jiného v tom nebylo, ale teď jí samotné připadalo, že se dopustila téměř hrdinského činu, protestu, něčeho závažného a příkladného, co je hodno potlesku. No a proč by na sebe neměla být pyšná? A tak se začala opíjet, nechala si objednat také vodku a byla veselá - nakonec, přece to po ní chtěli.

Zpočátku se jí z těch dvou - když už by si byla měla za každou cenu vybrat, tedy - víc líbil ten Leopold, ačkoliv věru nebyla vznešeného původu (ale na dětský domov už zapomněla), přece měla dobrý čich na jisté třídní znaky, na znamení původu a na ty drobné znaky, podle kterých se lidé s kinderstube rozlišovali od jiných, na čisté a upravené nehty a na volbu ponožek, aby se hodily k barvě košile. Poznala na míli daleko lidi, kterým se v obchodech automaticky zalíbí jen ty nejdražší věci, aniž by předem viděli cenovky, ať na ty věci mají, nebo nemají. Konečně i její otec, který hrál tak znamenitě karty, věděl, že nelze být opravdu dobrým parlamentářem s okousanými nehty.

Ten Leopold však seděl na opačné straně stolu, daleko od ní, pil jednu vodku za druhou, čile konverzoval, zajímal se o Ameriku a nebyl zvědavý na to, co říká tanečnice, vyptával se nejvíc na kuchyni, na restaurace, ale vůbec nezabíral. Ani ho zřejmě nenapadlo, že by si s ní mohl něco začít. Eliška o sobě na chvíli začala pochybovat - vypadala tak vznešeně a nedostupně, nebo byl on jenom tak natvrdlý? Teprve podstatně později se dověděla, že si hodili předem korunou.

Zato ten Hubert si sedl vedle ní. Měl chlapecký půvab, vlasy mu padaly do čela a byl zábavný, každá druhá věta se blýskla nějakým paradoxem nebo odhalila nějakou překvapivou souvislost. Vlastně, uvědomila si, ještě nikdy nepotkala nikoho tak vtipného. Posléze si také objednala skleničku vodky, pak druhou a večer se jí začínal víc líbit. Hubert jí tu a tam sáhl na nohu, jednou jí také šlápl na malíček (doufala, že to bylo záměrně a jen omylem bolestivě) a když se podívala na vzniklou škodu, zjistila, že Hubert má laciné, nevyčištěné hnědé botky. Pak ji vzal za ruku, stiskla ji, zvedla nad stůl a obrátila dlaní vzhůru.

„Ukaž, máš velký ruce?“ zasmála se.

Měl. Na ukazováčku měl bradavici. Když už se trochu opili, vstal Evžen a rozloučil se, políbil Elišce ruku na rozloučenou, ale nestiskl a ona schválně nechala ruku v jeho dlani ležet jako leklou rybu, tak jak to sama nenáviděla. Koneckonců, vzpomněla si, byl sice krásný a měl dlouhé nohy, ale potily se mu. Tanečnice Marie se na něj pověsila ještě v lokále a Eliška zahlédla, jak jí Evžen sáhl na zadek. Tak dobře...

Občas škytající Leopold je pozval do blízké noční poetické vinárny, kde všechno platil. Někdo tam hrál na saxofon a Hubert mu nabízel padesát korun, aby hodinu nehrál. Eliška se pořád smála.

KAM VEJDEŠ, TAM SE TAKÉ NAJDEŠ

Hubert si ve tmě vzpomněl, jak kdysi Leopold hodlal napsat knihu Paviáni v lomu. Nápad k tomu dostal v zoologické zahradě - Leopold chodil rád do zoologické zahrady - kde pozoroval skupinu šťastných opic v létě v kamenné strži. Opice, jak vysvětloval Leopold, mu připomněly společenskou skupinu, ve které on a Hubert žili. Prý podobně jako ty opice provozovali jakýsi obecný gruppensex každého s každým, jenom rozložený asi na deset let, takže nenápadný. Leopold říkal, že se takhle vlastně vyspí každý s každým, ale vzhledem k časovým předělům to nikdy všem najednou nedojde. Leopold hodlal tuto sexuální štafetu zobrazit ve formě podobné slavnému Schnitzlerovu Reji. Několikrát tu povídku začal, ale nikdy nedopsal - jako mnoho Leopoldových projektů i tenhle ztroskotal na jeho nechuti psát. Jenom grafomani mají šanci, mávl vždycky Poldi rukou, samozřejmě jenom talentovaní, ti píšou hodně a píšou dobře, zatímco nejhůř jsou na tom ti, kdo sice mají talent, ale psaní jako proces upřímně nenávidí - no a to je jeho případ. Něco na tom bylo, říkal si Hubert, vcházeje do divadelního klubu, Hanka byla vdaná už dvakrát a její předchozí přítel scénograf patřil do okruhu jeho přátel a spolupracovníků, když se k Hance nastěhoval Hubert, odstěhoval se scénograf zase k jedné mladé herečce, která vystěhovala svého druha herece, ten začal žít s jednou zpěvačkou, jejíž manžel si našel tajemnici malého divadla et cetera et cetera. Často, když takhle v noci vešel do některého klubu nebo zrovna módní vinárny, si na tu nedopsanou Poldiho povídku vzpomenu.

Díval se se schodiště kouřem do podzemní prostory a hledal, ke komu by měl přisednout. Barman byl původně muzikant, měl rád jazz a tak se dýmem a vydýchaným vzduchem prodíralo piano Dave Brubecka. Toho, jak si Hubert vzpomněl, míval v oblibě i Leopold.

Klub bylo poloprázdný, ale společnost zase nebyla tak špatná. V jednom rohu seděl se dvěma herci esejista Ivo Mates, holohlavý človíček se špičatou bradkou, něco mezi Leninem a Lvem Trockým. Mates chrlil eseje na jakékoliv kulturní téma, při čemž nepotřeboval žádné zvláštní studium materiálu, legendární byl jeho stopadesátistránkový esej o Paříži, vzniklý na základě dvoudenního autokarového zájezdu, doma pak doplněného prohlídkou mapy města. Mates, jak prohlašoval Poldi, byl mistrem pozitivního eseje, sestavoval své práce z mohutných myšlenkových panelů, lemovaných banalitami; sám se ovšem považoval za originálního myslitele, navazujícího na staré pražské tradice a celý život se choval tak, jak se z četby domníval, že se takový skutečný pražský intelektuál má chovat: žil s maminkou, která mu musela vařit k snídani bílou kávu a kupovat noviny a croissanty, pak jel tramvají do práce (úřadoval v poštovním muzeu), odpoledne šel pěšky (pokud přšelo, tak s deštníkem), nejprve navštívil kavárnu Slavie, pak přešel most, vyšel do espresa Kajetánka, aby si nakonec dal kávu v bistru U labutí. Všude seděl pokud možno sám, aspoň dokud nepřišel někdo známý, koho nemohl odmítnout, „studoval“ odbornou literaturu, tj. četl Kafku nebo Husserla nebo listoval nějakou publikací o umění, o které pak mohl mluvit. Potom šel za maminkou, která mu chystala teplou večeři. Po jídle psal nějaký esej. Ženy nepoužíval, ale homosexuál nebyl, spíše plachý. V klubech se nevyskytoval.

Proto se Hubert podivil, když ho zahlédl a šel si sednout k jeho stolu. Kdysi se neměli zvlášt' rádi, ale po čase se začali navzájem respektovat, když si udělali jméno. Ukázalo se, že Mates přišel na představení, neboť zaslechl, že se objeví autor hry, věhlasný německý spisovatel. Mates mu hodlal věnovat svou novou útlou knížku o německé dramatice v Praze, ale Němec buď v Praze vůbec nebyl, anebo na představení jednoduše zapomněl, každopádně se neobjevil. Oba herci tím byli zklamáni, nepřítomného Němce pomlouvali a chválili Matese, ale bylo jasné, že ani jeden z nich jeho duchamorné eseje nečetl. Proč taky, pomyslel si Hubert.

Mates se jal vysvětlovat shody mezi výtvarným uměním stalinismu a jiných diktatur, domníval se zřejmě, že to ještě nikdy nikoho nenapadlo. Bylo zřejmé, že si takto hlasitě připravuje nový pozitivní esej.

„Měl bys to vydat jako učebnici,“ navrhl mu Hubert.

Mates na něj udiveně vykulil oči za brýlemi. Holá hlava se mu zapotila.

„Učebnici?“ zaváhal. „Možná...“

„Nebo jako leporelo,“ pokračoval Hubert, „Dějiny umění pro nejmenší.“

„To nejsi originální,“ zavrtěl Mates hlavou. „To už mi navrhoval Poldi, jenom chtěl, aby to byla Filozofie pro nejmenší, aneb S Krtečkem od Platóna k Havlovi. Co vůbec dělá, dlouho jsem ho neviděl?“

Hubert zívá a odsedl si. Defilé začalo, ostatně ne poprvé. V poslední době měl víc práce, psal hodně pro noviny, protože se chtěl podobat Karlu Čapkovi (práce pro divadlo se mu nějak nedařila, nemohl se dost soustředit, Hanka neuměla být zticha, nudila se sama a žádala, aby ji bavil, musel s ní pořád někam chodit - a nerad ji nechával samotnou po představeních - zpívala ve sboru opery, ještě si pamatoval, jak vznikl jejich vlastní vztah. Utěšoval se, že několik skvělých věcí už napsal, že zatím čeká, až uzraje další téma). Vlastně se Eliščina nemoc docela hodila - aspoň šel zase jednou někam bez Hanky. Tak kde začne?

U vedlejšího stolu seděla Eva Chalupová, jako vždycky se skupinkou velmi mladých herců. Chalupová byla básnířka a kromě toho chovatelka psů, pěstovala ratlíky a každému ty ňafající a kousavé tvorečky nabízela, asi na tom slušně vydělávala. Chaloupka, jak se jí říkalo, nebo také Stará Chýše, si potrpěla na mladé jinochy. Protože také stárla, bylo čím dál těžší je najít, mládenců kolem devatenácti, ochotných se vyspat s paní okolo padesáti, není tak mnoho, ale nikdy se nevzdávala. Vyrostla v rodině, kde chyběl otec, vychovával ji dědeček, vlastně se v dětství nikdy nesešla s dospělým mužem, taková postava v její soukromé typové hierarchii naprosto chyběla, netušila, jako roli má hrát - znala buď spolužáky anebo roztomilé dědečky. Poldi ji měl rád a dobře si s ní rozuměl, nikdy s ní ale nic neměl, s Hubertem se jednou dvakrát vyspala, potom se ale spřátelila s Eliškou a Hubert jí začal připadat starý.

„Nazdar,“ řekla bez valného nadšení.

Protože tloustla, trápila se nepřetržitě různými nesmyslnými dietami, nechala si také asi dvakrát udělat namáhavou náročnou plastickou ope-

raci, zmenšení ňader, odsávání břišního tuku, modelace zadku, zužování stehen, o operacích v obličejí nemluvě, stálo to strašlivé peníze a musela prodat mnoho ratlíků a napsat spoustu stránek, aby na to měla, jenže výsledku si vždycky všimly jediné kolegyně a takzvané kamarádky, které ji pak po straně pomlouvaly, zatímco zatím co efěbi a zajípci tu nákladnou a bolestivou metamorfózu vůbec nepostřehli. Hubert viděl, že teď zrovna Stará Chýše usiluje o mladičkého začínajícího herce, blondáka s dlouhými vlasy, svázanými dozadu do ohonu a s náušnicemi na všech uších. Z Huberta neměla kupodivu žádnou radost.

„Sedni si, jestli chceš,“ řekla, „ale radši moc nemluv, na tvoje jedy není dneska nikdo zvědavý.“

Mladí herci se na něj, jak mu připadalo, nedívají s dostatečným respektem. Zvláštní, Eva se vlastně vůbec nezměnila, ale stejně to nebyla tatáž žena, se kterou si tehdy začal ... Jako kdyby to všechno nebyla ani pravda.

„Jsou to jedy,“ odpověděl, „ale namíchané z těch nejlepších surovin.“

„Dej pokoj,“ řekla Chaloupka, „a vůbec, co je s tím Poldim, že nikam nechodí? Je tak pod pantoflem, nebo co?“

„Evinko,“ zvedl se Hubert, „lovu zdar. Pánové, nechte si od ní vnutit cokoliv, mohu doporučit, ale jenom ne ratlíka.“

Políbil ji na tvář - zadívala se nedůvěřivě, pátrala, zda v tom není něco proti ní - a zamířil do protějšího rohu, kde objevil režiséra Mašína. Emanuel Mašín četl zaujatě nějaký text, zatímco na stole před ním chladl zřejmě už velice dlouho v šálku čaj. Na to, že bylo kolem půlnoci, se čaj jaksi nehodil, ale Mašín nerad utrácel, jak Hubert věděl. Když přišel blíž, uviděl, že Mašín čte něco vytištěného azbukou, zase musí být originální, pomyslel si Hubert a zaklepal na desku stolu jako na dveře.

Mašín patřil k tomu šťastnému lidskému druhu, který se nikdy nechová přirozeně, nikdy není upřímný a nikdy není otevřený, který se ale nikdy také nedozví, jak se na ně opravdu všichni ostatní dívají. Byl přesvědčený, že je charakterní a opravdový, poctivý a spravedlivý a že to o něm také každý ví a že tato vnitřní pravda a krása, řečeno slohem gymnaziálních cvičení, je na něm taky vidět. Hodně tomu také napomohlo, že to

byl hezký muž s výraznou bradou, hrával ve filmech milovníky a mučedníky; od té doby ho měly rády kritičky a pořád ho chválily. Dával si záležet, aby se ke všem kritičkám choval jemně a jaksi s náznakem, že by snad někdy mohlo i k něčemu dojít, kdyby ale nebyl tak věrný a čestný.

Bylo to rozumné: po kritičkách ho chválili i kritici muži, aby to nevypadalo, že snad na krásného Mašína žárlí. Když kritická obec začne jednou chválit, většinou už nepřestane. Mašín to věděl, ale stejně se snažil to mít s každým pokud možno dobré nebo se aspoň nesrazit čelně. Velmi nerad hlasoval aklamací a pokud možno vždycky utekl, když se o něčem rozhodovalo. Příběhy o tom, jakým způsobem dokázal uniknout z místnosti, aby nemusel jasně vyjádřit svůj názor, byly už legendami. Na jednom konkurzu, kde byl v porotě i Hubert (strašně ho bavilo zasedat v různých radách) se Mašín vymluvil, že má zkoušku v divadle, aby mohl uprchnout dřív, než se bude hlasovat; Hubert ho donutil napsat na papírek stanovisko, Mašín to udělal a rychle se vzdálil, a když potom předseda jury záznam přečetl, stanovisko znělo: Já opravdu nevím.

Zpočátku měl prokazatelné umělecké úspěchy, takže nadšení kritiky i lidu bylo oprávněné, ale touha nikdy se s nikým nepohádat ho dovedla až k naprosto nudnému divadlu, ale pak se ukázalo, jakou sílu má pověst: kde by jiný režisér přišel o renomé a možná i o život, tam Mašín prošel nevzrušeně a na nic nenarážeje a v zásadě vždycky pochválen.

„Můžu si sednout, maestro?“ zeptal se Hubert.

Režisér si prohrábl neklidnou, řidnoucí, ale stále mladistvě se kroucí kšticí. Zadíval se na Huberta proslavenýma modrýma očima a pak ukázal na židli, schovávaje zároveň ruský text.

„Nejsem maestro, ani Mistr,“ řekl při tom. „Co píšete krásného, Huberte?“

„Nikdy nepišu nic krásného,“ odpověděl Hubert.

„Jako Schönberg,“ usmál se Mašín. „My music is not lovely.“

„Schönberg? Z televize?“ podivil se Hubert.

„Skladatel,“ zavrtěl hlavou režisér. „Dvanáctitónová soustava a tomu podobně, křestním jménem Arnold... Za války pro něj našli kšeft v Hollywoodu - byl také žid - a Mayer nebo Sammy Goldwein mu řekli: Oh, I know your lovely music... No a on odpověděl: My music is not lovely.“

„Nemám hudební sluch,“ pravil Hubert.

„Schönberg si potom už nikdy u Mayera nebo Goldweina ani neškrtl,“ usmál se znovu Mašín.

„Já jsem si u vás taky ještě nikdy ani neškrtl.“ odpověděl Hubert. „Proč jste ode mně nikdy nic nerežíroval?“

Okolo prošla z toalety prsatá novinářka Králová. Zamávala zamilovaně na Mašína a Mašín na ni mrkl.

„Vždyť já režíruru jenom klasiku,“ vzdychl režisér unaveně. „Pane, já bych vám to leda pokazil... Věřte mi. Už jsem starý muž... Mladé generaci už nerozumím a mladá generace zase nerozumí mně... To je osud.“

„Musíte nějakou mladou generaci najít,“ namítl Hubert. „Mně už bylo čtyřicet před pár lety...“

„Ale nevypadáte,“ řekl Mašín.

„Možná je naším osudem věčná nedospělost,“ nato Hubert. „Jestli umřel čas, nedá se už ani zestárnout.“

Režisér se nečekaně rozesmál. Ve dveřích se objevila dívčí postava a když ji Mašín zahlédl, vstal a přehodil si přes sako bílou šálu. Hubert dívku poznal - byla to studentka posledního ročníku divadelní fakulty. Mladí herci se po ní ohlédli a dali hlavy k sobě.

„Pozdravujte Leopolda,“ řekl Mašín a dopil čaj. „Někdy mi ta jeho ironie chybí. Dobrou noc.“

Režisér spěchal k studentce, která se vítězně rozhlédla po temné místnosti a odešli spolu. Hubert nechtěl zůstat u stolku sám - konečně, splnilo to svůj účel, všichni ho s režisérem viděli, o tom, že by někdy mohl uvést nějaký Hubertův kus, se také mluvilo...

Vstal a šel k barpultu. Tam se opírala skupinka kulisáků a novinářka Králová. Králová na sobě měla volný vytaháný svetr a obepínající, černé kalhoty z lesklého materiálu, jaké by asi slušely osmnáctileté dívce, třeba studentce, která právě odešla. Takhle bylo vidět, že má Králová povislý zadek a tenké nohy do X.

Hubert hned poznal, že udělal chybu, když ho Králová objala kolem pasu, ale bylo na chvíli pozdě. Rychle si objednal dvojitou whisky. Králová to hned objednala také.

„To je dobře, Hubíku,“ řekla, „že je tady aspoň někdo. Trošku jsem se tahala po městě s nějakýma Američanama, úplně zfetovaný muzikanti, černoši, hrajou perfektní džezík, ale někam se mi ztratili, asi se někde dofetovávají, nechali mě jak kůl v plotě...“

„Neříkej mi Hubíku,“ požádal. „Nemám to rád.“

Zadívala se na Huberta zamlženými očima, jako starý samec paviána, který se dívá na banán, pomyslel si. No, takhle po půlnoci si obvykle, totiž kdysi, v poslední době měl Hanku, moc nevybíral, nakonec by vzal i tu novinářku s krátkým krkem a velkými nepevnými nadry, ale udělala chybu.

„Poldík nepřijde?“ zeptala se.

„Nevím,“ ohradil se Hubert. „Přece ho nehlídám.“

Kritička vycenila v úsměvu přední zuby.

„Co jste si vlastně udělali?“ zeptala se. „Měli jste se rádi, ne?“

Hubert nespokojeně mlaskl. Pátral po nějakém vtipu.

„Poldi ho má strašně malého,“ řekl. Králová se jenom zasmála.

„To je možný,“ pronesla, „ale umí s ním docela zacházet...“ A sáhla Hubertovi na poklopec. Zavrtěl hlavou.

„Máš krámy?“ zeptala se Králová.

„Možná,“ připustil Hubert. Zamával na barmana. „Ještě jednou dvojitou, poslední, už nemám prachy.“

Králová pochopila, proč to řekl a bolestně ho štípala do ramene.

„Za mě opravdu platit nemusíš,“ sykla. Její štípnutí bylo bolestivé jako kousnutí koně. Hubert se musel přemoci, aby ji neudeřil. Věděla to, výsměšně se na něj podívala a obrátila se ke kulisákům.

V celém klubu, zdálo se, už nebyla ani jediná žena pod padesát, vyjímaje Královou... Nakonec, nepřišel jsem sem shánět ženskou, řekl si Hubert, i když, kdyby náhodou... Pak zahlédl, že u stolku vzadu vedle klavíru přece jen ještě sedí někdo, koho si předtím nevšiml - byl to herec Dvořáček, známý především z jednoho televizního seriálu, na kterém Hubert také spolupracoval, kdysi, dávno, nerad se k tomu dnes přiznával. Spolu s Dvořáčkem tam pila bílé víno jakási manželská dvojice. Zřejmě se byli podívat na představení, protože měli večerní oblečení. Muž byl podsaditý a vypadal všedně, ale žena se zdála být, takhle v noci, v přítmí klubu a po pár sklenicích whisky, docela přitažlivá, byla ve věku, jak říkala jedna kostýmní návrhářka, něco mezi čtyřiceti a smrtí... Hubert se vydal k nim.

Dvořáček ho bez valného potěšení představil. Vyšlo najevo, že to byli hosté z venkova, z městečka, kde měl herec nedaleko chatu, veterinář a jeho manželka. Na představení (hrál vedlejší, ale důležitou roli) je pozval, aby je odměnil za pomoc jeho dítěti. Hercovo dítě si zlomilo nohu a veterinář je ošetřil. Hubert si toho nevychovaného parchanta dobře pamatoval, chlapeček si dělal, co ho napadlo a otec ho nikdy nepotrestal, ani mu nedomluvil; jednou hošík zapálil sedmdesátiletému sousedovi nenápadně při čtení noviny a otec pouze řekl, ach Toníčku, rošťárny budeme přece dělat až odpoledne... Poldi si vydobyl u toho spratka úctu, protože mu tajně nafackoval a slíbil ještě víc, jestli to někomu řekne. Od té doby mu dítě nadbíhalo.

„Toníček u veterináře,“ zachechtal se Hubert, „to má určitou, nikoliv nesprávnou logiku.

„Ty řeči si nech,“ protestoval herec. „Toníčkoví bylo moc zle.“

Hubert se zahleděl na zvěrolékařovu manželku. Dívala se na něj zaujatě, četla nějaké jeho fejetony v novinách a vážila si jich, zatímco veterináři jeho jméno asi nic neříkalo. Oblékla si zřejmě svoje nejlepší šaty, z lesklého, asi syntetického materiálu. Viděl před sebou její všední život

jako v televizi: život přiměřený, plný práce, docela šťastný, protože si neumí představit jiný, jednoduchá existence mezi jednoduchými lidmi, pravidelný pohyb mezi kuchyní, zahrádkou, dětmi, prodejnou, kostelem, jak by se asi divila, kdyby si ji vzal do postele on a něco ji naučil... Teď si natáhla umělý taft a seděla trochu rozpačitá a trochu napjatá v klubu pražského divadla, očekávajíc nějaký zážitek, na který by mohla vzpomínat, dobrodružství, nebo aspoň zajímavou informaci. Byla mu sympatická, dobrodružství by jí byl mohl nabídnout, ale nějak tušil předem, že ji určitě urazí, leč nemohl jinak, bůhví proč.

„Tak co,“ řekl jí, „pobavila jste se, milostivá paní, neusnula jste na té hrůze?“

„Ale ne,“ začervenala se, „bylo to moc krásné...“ A spěšně dodala: „Pro nás je to svátek, moc si toho vážíme, že jsme se dostali zrovna sem, že nás pan Dvořáček vzal... A že tu budete i vy, to jsme nevěděli...“

„Měl by za vás všechno zaplatit,“ řekl Hubert, „nebýt podobných lidí, jako jste vy, naivních a důvěřivých, nikdy by se neuživil a to divadlo taky ne.“

„Vy si z nás děláte legraci, vidíte?“ řekl veterinář.

„Ale ne, nám se to opravdu líbilo...“ zdůraznila jeho žena.

„Asi jste zvyklí na televizi,“ zasmál se Hubert. „Jenže sračky jsou sračky, i když někomu holt voní.“

„Brzdi,“ pravil chladně Dvořáček.

„Jen jim řekni, kolik jsi měsíčně nahrabal za minulého režimu a kolik nahrabeš dneska,“ navrhl mu Hubert, „jestli to nebyly a nejsou sračky... Divadlo je mrtvo a herci by měli bejt taky.“

Usmál se na nejistou zvěrolékařovu ženu. Teď se mu zdála být méně přitažlivá, než od baru.

„Proč vy tedy...“ začala. „Vy přece také píšete pro divadlo, ale teď mluvíte, jako kdybyste divadlo neměl rád... Proč jste sem přišel?“

„Možná kvůli vám,“ řekl Hubert. „Já něco hledám. Možná to máte...“

„Co hledáte?“ nechápala.

„Jak bych to řekl,“ pokyvoval Hubert hlavou, jako kdyby přemýšlel, „je to vždycky zvenku kožešinka a uvnitř mokré, ale já nějak pořád čekám, že to jednou bude nějak jinak, že tam najdu něco nového... co říkáte?“

Veterinář vstal, zvedl jednou rukou Huberta za límec se židle - klub ztichl jako hlediště v okamžiku, kdy dirigent pozdvihne taktovku - a dal mu volnou levou rukou dvě krátké rány, jednu do nosu a druhou do brady. Překvapený Hubert se složil na špinavou podlahu jako marioneta, které odřízli nitě.

Zvěrolékař smetl se své klopky neexistující smítko a zase se posadil a dolil manželce bílé víno. Žena seděla bez hnutí, s očima zalitýma slzami. Dvořáček vypadal pobaveně.

„Jen si bouchni, inteligente,“ řekl na zemi Hubert vysokým hlasem, krev mu kapala z nosu na svetr, schválně ji neutíral, „jen si posluž, prosím, jestli tě to těší...“

Ale zvěrolékař si ho už nevšimal. Jen Králová se smála.

V té chvíli vstoupil do klubu v bílém baloňáku a s citrónově žlutou šálou zástupce šéfredaktora, divadelní kritik Aleš Liška.

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: RÁJ MLADÉ LÁSKY

Byla to náhoda, to znamená osud. Zbytek první noci s Eliškou byl ukryt v něžné mlze, ráno se pak probudila a Hubert ležel vedle ní. Byl to pavlačový byt na Žižkově a Hubert se pomalu rozpomínal na všechny ty příjemné věci, které s ním ta zajímavá dívka v noci provozovala, a po kterých mu zůstalo několik škrábanců po těle i na duši.

„Byly to venkovské buchtý, kterými jsem se doposud zabýval,“ řekl si Hubert, „už nechci nikdy takové husy vidět.“ Přitiskl se k Elišce a její ruka s červeně nalakovanými nehty sjela po jeho boku. Vnímal její parfém - určitě to byl ten chanel, ten slavný chanel, ale které číslo? Eliška zavrčela a odtáhla se od něho.

„Hej, nech mě spinkat,“ vrněla, „nechci se budit.“

Hubert měl jiné nápady, ale nedovolila mu nic. Udělala to promyšleně. V noci, to bylo spontánní, mohlo to tak působit - ale teď si ji bude muset velice perně zasloužit, právě proto, že ochutnat už dostal. Pak zazvonil telefon, telefonoval Leopold a zval je do blízkého lokálu na guláš. Trochu se opili, jeli na výlet parníkem, mezitím si Poldi odskočil na hodinu do televize, aby absolvoval schůzku s dramaturgem, ale zase se vrátil. V noci sice pak chvíli dělala drahoty, nakonec však Hubert zase skončil v její posteli.

Po několika dnech dovolila Hubertovi, aby si do bytu přinesl nějaké věci, kartáček na zuby a pár předmětů, potom i psací stroj. Za čtrnáct dní si u ní nechal i kufr a nezarámovaný obraz, který kdysi vyhrál v sázce. Obraz představoval oficírský kabát, přehozený přes židli a Eliška se do něj zamilovala, zdálo se jí, že představuje všechny lidi, kteří v jejím životě chybí.

Leopold rozbil - přesněji řečeno rozstřelil zátkou od sektu - jediný cennější předmět v bytě, který Eliška po otci měla, totiž skleněný lustr. Bylo jí to líto, ale neřekla nic, aby si Poldi nemyslel, že je malicherná.

Vedli dlouhé hospodské debaty a Eliška používala zbraň, která patřila odjakživa k jejím nejsilnějším: uměla totiž báječně souhlasit. Kdysi o tom snad i někde četla: dáma se nesmí nikdy nudit a všechno, co říká muž, ji musí upřímně zajímat. Eliška dokázala soustředěně a s upřímným zájmem poslouchat, kývat, tleskat a občas nadšeně volat:

„No ano, ano, to je přesné! Teď jsem to chtěla říct! To je přesně, co si myslím, jenom bych to nedokázala takhle skvěle formulovat!“

Nebo:

„No ovšem, jistě, to jsi nevěděl? No ano, teď jsem to konečně pochopila, to je skvělé! Přesně, dokonale, jsi geniální!“

A smála se. Z její strany vůbec nešlo o nějakou promyšlenou taktiku, vůbec ne. Byla skutečně zaujatá, byla nadšená, celou bytostí souzněla s protějškem a skutečně si v té chvíli myslela skoro totéž, co on. Eliška opravdu chtěla zrovna říci totéž, co partner, vskutku to jen právě teď neuměla tak skvěle formulovat a opravdu si myslela, že to bylo geniální. Hubert byl dlouho úplně okouzlený - byla nejen hezká, nejen sexy, ale

taky inteligentní, byla to poprvé žena, která spojovala všechno, po čem u ženy toužil. Eliška si také chvíli myslela, že ho může skutečně milovat, což koneckonců mohlo i znamenat, že ho opravdu miluje. Několik měsíců byli šťastní, až nápadně šťastní a bylo to na nich vidět. Leopold se smál a souhlasil:

„Budu na klíně chovat vaše geniální děti,“ nabízel.

Později ji Hubert odvezl o víkendu ukázat mamince. Maminka nosila drátěné brýle, pod nosem měla lehký náznak knírku, byla čerstvě penzionovanou učitelkou češtiny, dějepisu a domácích prací, někdy učila i ruštinu a jiné předměty. Zdálo se, že se mamince Eliška celkem líbí, nijak ji nekritizovala, jen špulila ústa. Mnohem později zjistila Eliška, že to je výraz maminčiny nespokojenosti, a začala jí říkat Špulinka. Ovšemže tajně.

Náhle měl svět rád, všechno bylo v pořádku a zdravé a všichni byli také zdraví, pan Bergman byl daleko, Donovan také, Laura mrtvá... Ocitla se však v jakémsi zvláštním rozporu: žila tak, ale nebyla to úplně ona. Žila v obyčejné rodině, Špulinka považovala za sprosté i slovo buzerant; Postupně si musela přiznat, že je i není ráda. Neplakala a nekoktala, vypadala výborně, i když následkem české kuchyně trochu přibírala. Eliška pekla štrúdl a myla nádobí, žehlila, uklízela, v průměru čtyřikrát týdně spala se stejným mužem, který se jmenoval Hubert, neměl moc fantazii, ale o to více potence, i když myslel jenom na sebe. Našla v krabici pod gaučem tři ohmatané brožurky, s jejichž pomocí kdysi hledala Vojtěchovy tajné sny a s jejich pomocí zasvěcovala Huberta do trochu složitějších her a on se ukázal být učenlivým žákem. Kdysi, tam daleko za mořem, jí všechny ty praktiky byly hnusné a vyvolávaly v ní vlastně odpor, teď si uvědomovala, že se nicméně bez nich nudí.

Někdy si připadla jako spící agent nějaké tajné služby, profesionálně trénovaný vrah, zabiják a diversant, který žije pětadvacet let jako maloměstský lékárník, čekající na signál z centrály, aby se změnil ve vrhače bomb a masového vraha. Tohle bylo klidné a odpočívala, skutečný život byl ale někde jinde - byl nebezpečný a příšerný a mnohdy blbý, ale asi tisíckrát intenzivnější.

Asi po pěti měsících začala Hubertovi v noci v posteli na pokračování vyprávět o svém životě, rozhodla se, že se nebude vůbec s ničím tajit. Věděla, co dělá: odjakživa jí starší přítelkyně varovaly, že taková upřímnost je ve vztahu smrtící, protože zbytečně odhaluje něco, co odhaleno být nemusí, podrývá třeba i jen předstíranou důvěru, že je to stejná pitomost jako se přiznávat k nevěře anebo, a to je ještě horší, po nevěře toho druhého pátrat, nemluvě o pokušení srovnávat a představovat si, jak to asi s tím druhým bylo. Ale rozhodla se, že tohle je jí svým způsobem lhostejné, ať si Hubert vybere, co chce. Jestliže jí chce, musí ji vzít celou, ne jen její menší, domácí polovinu. A tak mluvila o Evženovi, o Vojtěchovi, Donovanovi, bláznech, kurvách, drogách, o panu Bergmanovi.

„A vždycky řekl Swallow it, please,“ skončila.

„Co to znamená?“ zeptal se Hubert.

„Podívej se do slovníku,“ řekla.

„To muselo být divné, s takovým starým chlapem... Říkala jsi, růžové prádlo? To je hnus, to je jako do filmu...“

„Nebud' měšťák,“ řekla Eliška. „Kdo řekl, že bolest je taky zkušenost? Nějaký filosof to byl. Podívej se taky do slovníku. Mám ti snad lhát?“

„Myslím,“ řekl Hubert, „že měšťák nejsem.“

„Ty?“ usmála se a políbila ho na krk. „Ty jsi zajímavá kombinace, jsi prototyp českého křupana, mixnutého špičkovým intelektuálem. Podívej se na svoje ruce, na svoje boty. Poldi nemá nikdy bradavice, oba kouříte stejně a ty máš žluté prsty a on ne... Každý má něco. Víš, je to směšné, ale mluvím s tebou, jako kdysi mluvil Vojtěch se mnou... Ty jsi kumštýř a máš talent, tak nemůžeš žít jako úředník. To je celá chyba toho polosvěta tady, že všichni žijete život tři plus jedna, že nikdy nebudete jako Amerika, že neumíte být soustředění na jednu věc, třeba na sebe, že to neumíte opravdu roztočit, třeba se zničit, ale pořádně... Nikdy nebudete světoví, dokud se nenaučíte myslet jako svět. Ty přece chceš být světový, nebo nechceš? Já chci, abys byl.“

Ó ano, Hubert chtěl být světový, to připustil, ale takhle... jak ona to myslí, něco se mu nelíbilo.

Díval se na ni a říkal si, ovšem, zapomněl jsem, odkud přišla, zapomněl jsem na ten první pocit okouzlení, na to, proč jsem se vlastně zamiloval, přivedl jsem si americkou kouzelnici a chci z ní udělat svou středočeskou matku. To není moudré...

„Hlavně,“ řekl, „takhle nemluv před mou matkou, tomu by nikdy nemohla rozumět.“

„Ujišťuju tě, že by mě to ani nenapadlo,“ řekla Eliška. „Připrav se na to, že Špulinku ze mně neuděláš.“

„A co tedy máme dělat?“ zeptal se. „Budeme dělat nějaké experimenty? Zkusíme to ve třech?“

Eliška se usmála.

„Třeba,“ řekla, i když takhle to opravdu nemyslela.

„Myslela jsi s Leopoldem?“ zeptal se Hubert.

„Ne, to v žádném případě,“ řekla rychle, až moc rychle.

„Proč?“

„Nevím,“ řekla, „prostě ne.“

Prohlížel si ji: byla teď silnější, měla větší, jaksi kurevštější prsa, kulatější boky, větší zadek a její rezavý klín působil o to vyzývavějším dojmem, vzrušovala ho. Všimla si toho a sáhla po něm. Na chvíli ho napadlo, že by možná bylo výhodnější, kdyby svobodný a světový byl on a Eliška trochu méně, ale už na to neměl čas myslet.

„Swallow it,“ řekl v pravou chvíli. Shodou okolností si Eliška myslela totéž, ale mělo to poněkud jiný smysl.

Ale něco se od té chvíle změnilo. Eliška si začala hledat zaměstnání (nejprve ji napadlo, že by mohla dostudovat, ale rychle si to rozmyslela), pomáhali jí nejrůznější známí, tu a tam asistovala při fotografování, zahrála si v komparsu a dělala klapku v krátkém filmu o módě. Všechno ji to velmi bavilo a zajímalo, včetně lidí, se kterými přišla do styku a kterými Hubert poněkud opovrhoval.

O několik měsíců později se lehce nalíznutý Leopold (rostlo mu břicho a stále víc mu řidly vlasy, takže si nechal narůst bradku) sešel s Hubertem v lokále, který se odjakživa jmenoval U mrzáčků, ačkoliv měl úředně nějaké jiné jméno. Hubert byl zaměstnán v televizní redakci, vedené jeho bývalým kantorem z fakulty, kantor byl hodný člověk, ale oportunist a non plus ultra; po Hubertovi nic nechtěl, ale taky mu nic nedovolil, aby náhodou neměl potíže. Hubert četl špatné scénáře, občas sám nějaké přepsal, ale všechno to nikam nevedlo, doma se pokoušel napsat knihu sám o sobě, ale nedařila se mu: nemohl si dovolit být docela upřímný a bez upřímnosti byla kniha zbytečná a falešná. Poldi se živil převážně v rozhlase, protože v televizi měl z nějakých důvodů, které nikdo nemohl racionálně vysvětlit, vstup zakázán, ale i v rozhlase ho rádi neviděli, zvláště, když se potvrdilo, že podepisoval některé zakázané autory, pak začal pracovat pro některá menší divadla a rozhlížet se po možnostech za hranicemi. Oba měli nepříjemný pocit, že čas běží a oni stále nic pořádného nedělají.

Teď stál Hubert u nálevního pultu a pil jednu becherovku za druhou, nervózně kouřil a vypadal velice zbědovaný, zblízka byl šedivý a bledý.

„Vypadáš rozechvěle,“ řekl Poldi a objednal si také becherovku. „Co se děje? Eliška ti utekla do Ameriky?“

„To ne,“ odpověděl ponuře Hubert, „to ani ne. Nevím, co mám dělat... Nebyla v noci doma, ale na tom není nic zajímavého, je svobodná, ale.. přišel jsem ráno k Bubeníčkům na guláš a ona tam seděla s celou partou od Trdlíka... Prostě byla s nima...“

Leopold se zamyslel. Trdlík byl klavírista, proslavený po celé Praze kromě jednoduchých sentimentálních melodií a způsobu hry, kvůli které se mu říkalo Jednoprst'ák, neboť málokdy potřeboval prstů více, také olbřímím genitálem. Scházela se u něj dobrá společnost, kouřili marihuanu, pokud ji sehnali a věnovali se skupinovému sexu.

„Seděli tam, pili pivo a jedli dršťkovou, evidentně po mejdanu,“ pokračoval Hubert, „všichni, Vaněk, Marta, Pavel... Eliška na mě mávala, ale omluvil jsem se... Nesnesl bych to, sedět tam a dívat se na ně a říkat si,

kde jsi ho asi všude měla, co s tebou dělal tenhle, co tahle... Pořád to vidím před sebou...“

„No jo,“ kývl Leopold, „konečně, taky jsi tam na pár večírcích byl, umíš si to aspoň představit.“

„Nevím, co mám dělat,“ řekl Hubert vážně. „Je to dost nesnesitelná představa, já... nelíbí se mi to.“

„Rozejdeš se s ní?“ zeptal se Leopold. „Asi bys měl...“

Hubert sklopil oči, chvíli se díval do becherovky, mlčel, pak zavrtěl hlavou. Tohle od Poldiho nechtěl slyšet.

„Nevím, jestli na to mám sílu,“ řekl tiše. „Ale - je těžké si zvyknout, já... vidíš, najednou se neumím vyjádřit.“

„Miluješ ji?“ zeptal se Poldi.

„Ano,“ obrátil do sebe Hubert další skleničku (pili naštěstí malé panáky), „já se s ní nerozejdu, to ne. Ale mám strach, že ten obraz už budu mít vždycky před očima. Vždyť vím, co všechno dovede...“

„Nakonec,“ usmál se Leopold, „ani Trdlík na ní nic opravdu důležitého nepoškodí.“

Hubert se na něj zadíval nevěřícíma očima.

„Nebud' cynický,“ zaprosil. „Já nechci žárlit jako pan Novák ze sousedství, nechci se ani chovat jako hlupák, co si myslí, že co oči nevidí, to srdce neželí, já jen nechci být směšný - ani sám před sebou nechci být směšný...“

„Svoboda,“ pravil Poldi, „je zřejmě jen jedna... Můžeš ženské odpírat tutéž svobodu jako sobě? To je dost důležité. Žárlivost vznikla vlastně proto, aby samičky nenosily domů cizí děti a nekazily genový základ kmene - zatímco samečci ať rozsívají, kde se jim chce...“

„V tom to přece taky není,“ vzdychl Hubert. „Copak mi opravdu ani trochu nerozumíš?“

„Koneckonců,“ zamyslel se Leopold, „daleko horší, než mít nevěrnou ženu, která ti zahýbá s kdekým, je mít nevěrnou manželku, kterou už nikdo nechce.“

O POCHOPENÍ

Aleš Liška o smějícího se Huberta klopýtl a málem upadl na stůl před zvěrolékařovu ženu, ale pohotový herec ho včas zachytil. Zvěrolékařova žena se kousla do rtu (asi se jí původně Hubert přece jen líbil). Kritik zachoval duchapřítomnost, omluvil se jak veterináři, tak jeho manželce, stručně pochválil Dvořáčkovi představení, a rozdal jim svoje vizitky. Potom zvedl smějícího se Huberta Kozu se země, oprášil ho, podal mu papírový kapesník, aby si měl čím utřít krev, posadil ho ke stolku co nejdál od postižené trojice, vrátil se k nim a omluvil se znovu. Vysvětlil, že Hubert je nadaný a vlastně milý člověk, který má jednu jedinou slabost - musí někdy urážet lidi, bohužel si vybírá vždycky ty, kteří mu nemohou ránu vrátit, nu a tentokrát se zmýlil... Dobře mu tak, aspoň dá pokoj.

„Vždyť my ho známe,“ řekla nešťastně zvěrolékařova žena, „četla jsem každý jeho fejeton v novinách, pro nás na vesnici to hodně znamená, myslím si, že je pan Koza asi nešťastný člověk...“

Zdálo se, že i veterinář lituje, že udeřil tak silně. Dvořáček začal vyprávět nějakou příhodu, která se stala v dabingu, když namlouval jednu kreslenou figurku.

Čemu se Hubert smál? Díval se zesponu na přicházejícího kritika a tu ho napadlo, že Liška také vypadá jako stará dáma, která vypadá jako starý pán, který vypadá jako stará dáma. Kritik si shrnul vlnité šedé vlasy za uši a vrátil se k Hubertovi. Nesouhlasně zavrtěl hlavou a setřel Hubertovi papírovým kapesníčkem zbytek krve z koutku úst. Na chvíli podržel jeho ruku ve své a když si to uvědomil, předstíral, že mu měří tep. Číšník přinesl minerálku a sekt a kritik si nalil od obojího do sklenice a vytvořil jakýsi podivný mix. Před Huberta postavil rovnou lahvičku vychlazené vodky.

„Už nesmíte dělat takové pitomosti,“ řekl Liška.

„Hm,“ zahučel Hubert.

„Už ne,“ pokračoval kritik, „možná budete jednou ministrem, nebo aspoň šéfredaktorem, nebo ředitelem televize, tohle se o vás nesmí povídat...“

Hubert se na něj díval opatrně: ne že by na zmíněné funkce eventuálně neaspiroval, ale neměl rád, když se to říkalo hlasitě. Přátelé mu před časem poradili, aby vstoupil do některé, respektive té největší politické partaje, kdo to chce někam dotáhnout, nemůže zůstat sám. Vzpomněl si tehdy na Poldiho posměšné poznámky...

„Vlězt do vyhráté řiti je věčná lidská touha,“ říkal Leopold, „jen je to někdy těžké, ale když je ta prdel bílá a přívětivá a už je tam hodně přátel, je tam jistota a teploučko, když si člověk té prdele váží a upřímně si ní souhlasí, proč ne, vid’?“

Časem pochopil, že panenku, která sedá v koutě, opravdu nikdo nenajde. Jak to bylo, jak to jen bylo v té hře bratří Čapků? Já se rodím, řvala ta kukla, já se rodím. No tak to byla jepice, ale všichni si jí všimli. Když se Hubert Koza po čase odhodlal napsat zase divadelní text (nechtělo se mu, protože neměl opravdový námět, ale chtěl být první, kdo vůbec po změně politických poměrů s nějakou hrou přijde a věřil, že ho nadání a vtip zachrání), rozhodl se, že tentokrát všechno pojistí. S Poldim už kamarádi nebyli, takže se ho zeptat nemohl. Domluvil se s některými známými a nechal napsat několik článků o tom, že píše novou hru, pak o tom, že nechce prozradit ani název ani téma, pak sám napsal úvahu o čekání na novou velkou hru (pod cizím jménem) a naznačil, že možná Kozovo dílo, netrpělivě očekávané, bude konečně tou velkou novou hrou, která postihne naši novou současnost. Kdykoliv se na některé recepci setkal se svým přítelem, který byl kdysi hrdinou disentu a dnes ministrem, využil toho a vyprávěl mu o chystané premiéře a slíbil mu vstupenky. Kampaň ho samotného začala bavit, tak trochu víc, než psaní samotného textu hry, kde byl poněkud bezradný. Bylo zajímavé už jen, jaké hlouposti byli ochotni v redakcích publikovat, když šlo o známého autora a ještě ke všemu člena té pravé strany. Možná sehrálo nějakou roli i jeho přátelství s Hankou, byla přece jen dcerou majitele jedné z největších fabrik v celé zemi, s takovým magnátem si to nikdo nechtěl rozházet. Hubert zařídil, že se v jednom týdeníku objevila senzační

zpráva o pomluvách, stíhajících spisovatele Kozu, prý se o něm říká, že bude režisérem, a hle, nikoho nejapnost celého článku nezarazila, a všechno šlo dokonce dál samo, už se ani nemusel snažit, v jiném časopise oddaná, ale ne příliš inteligentní kolegyně-básnířka nadšeně očekávala hru, o které předem věděla, že bude výborná, jenom ještě není napsaná. Hubert tušil, že hra tak výborná není, ale jak by to mohli poznat věrní snobové? Pár vtípům se stejně zasmějí a protože předem vědí, že jde o skvost, budou to také říkat... Svět chce být klamán, kdo to říkal?

Měl to být triumf, konečně představení ve velkém divadle, plném plyše a zlata, ne rehabilitace, tu nepotřeboval, ale definitivní potvrzení. Vzal sebou dceru, se kterou měl v té době pořád větší potíže, začala drogovat, Eliška na ni nestačila, Hubert vlastně také ne, ale aspoň měl výmluvu, byl daleko a neměl při vši své veřejné aktivitě čas... Představení mohlo dívce dokázat, že si má otce vážít.

Premiéru na Hubertovu prosbu museli o hodinu odložit, aby mohl přijít i ministr, který se někde zdržel, aby nepřišel o začátek. Hanka přijít do divadla nemohla, měla svoje vystoupení. Dcera seděla vedle Huberta v lóži (Hubert zdravil přicházející důležité osobnosti, několikrát dceru představil, zpěvákovi, který vedl hitparádu, známému tenistovi, hercům, doufal, že jí to bude imponovat) a tvářila se rozpačité a ponuře. Později ho napadlo, že možná prodělávala abstinenční příznaky. Protože měl také trému, dívka ho rozčilovala.

Představení bylo ale už od počátku špatné, bylo jasné, že je to propadák, Hubert cítil přímo celým tělem ten chlad kolem sebe. Když se podíval do čestné lóže, viděl, jak jeho přítel a příznivec ministr zívá. Ministr nejen zívá, ale ani nešel na večírek po premiéře, měl sebou ostatně jako obvykle milenku a odjel s ní, na to si už všichni docela zvykli včetně ministrovy unavené, hubené a zlé manželky, ministr měl pořád nějakou novou milenku, tentokrát macatou prohnanou šestnáctiletou, kterou za ním dokonce vozili rovnou její rodiče. Diváci tleskali, jako když chytají moly a i ti kritici, kteří obvykle Kozovi spíše lichotili, protože ho považovali za budoucího ministra, až jeho přítel zase po žebříčku moci popoleze výš, se mu po představení aspoň vyhýbali. (Kritiky byly vsutku zdrcující, ale došlo k tomu, s čím Hubert tajně počítal: nikdo si to s ním

nechtěl rozházet a tak se pomalu objevovaly i články, které z nezdaru obvinily režiséra a oceňovaly na textu především odvahu pro Huberta typickou, se kterou se pustil do obtížného tématu.)

Večírek se také nepovedl: všichni byli deprimovaní, Hubert se pohádal s dcerou, která se zřejmě někde na záchodě stačila zfetovat, marně pátral, čím, jenom se mu smála; když jí to vyčítal, řekla mu před ředitelem divadla a Hankou, která mezitím konečně dorazila, že je snob a šašek. Nejhorší bylo, že ani Hanička ho nebránila. Všechno se pokazilo a nejhorší bylo, že nenašel rozumný výklad, proč. Napsal tenhle kus se stejnou snahou a stejným způsobem jako ty předešlé, snad jen zápletka byla naivní a přitažená za vlasy a symbolika moc mystická, jak si tiše po straně přiznával, ale tehdy měl úspěch a dnes byl nudný a lidé mu netleskali. A navíc, vždyť se přece na sebe díval do zrcadla, než odešel z Via Mala - nebyl mlád.

„Jste příliš nadaní, pánové, a dost času už jste ztratili,“ řekl zástupce šéfredaktora a kritik Liška a přehodil si citrónově žlutou šálu přes ramena lehkého italského saka. „Jako kdyby nestačilo, že jste nejlepší čas svého tvůrčího života prožili v té hloupé době... Ještě maříte čas takhle, proč hazardujete? Myslíte si, že jste nesmrtelní, že ještě všechno stihnete? Jenže tak to není, věřte mi...“

„Proč bych měl věřit zrovna vám?“ namítl Hubert.

„Ach, protože jsem přece jen o pár let starší,“ usmál se jemně Liška. „Já vím, o čem mluvím, když mluvím o čase... Víte, co se stalo v té minulé době? Všechno se rozpadlo, lidé se rozpadli, jednou si budou vyčítat, co všechno nechali rozpadnout... Co z toho máš, že ti teď teče krev z pysku a zítra tě bude bolet hlava? Nerozumíte si...“

Hubert se napil minerálky.

„Nejspíš tě pořád mučí ten neúspěch v divadle,“ pravil Liška dále, „koho by nemučil, ale něco ti řeknu: je to jedno. Je to veliké divadlo, plné herců, lidi je mají rádi. Představení nějak proběhne, nic se nestane.“

„Ale proč, do prdele,“ řekl Hubert.

„Jestliže za totality bylo imagotvorné s režimem nesouhlasit,“ nalil si kritik další skleničku směsice sektu a minerálky, „dnes je imagotvorné být provládní, ale všeho moc škodí... I přidat se někam se musí umět, pánové... Uměl bych vám poradit...“

„Komu vám, hergot? Proč ten plurál?“ zeptal se Hubert.

„Inu Poldimu a tobě,“ dolil mu kritik. Pak ale náhle strnul, jako kdyby ho něco očarovalo a díval se upřeně na Hubertovo rameno.

„Kam čumíš?“ zeptal se Hubert hrubě.

„Ale ne,“ Liška zavrtěl hlavou a šedé vlasy na okamžik zavlály jako sva-tozář. „Nesmysl... Jsem příliš senzitivní. Představ si, na vteřinu se mi zazdalo, že ti na rameni sedí takový... no, jak bych to řekl, čertík...“

„Všichni máme nějakého čerta,“ řekl Hubert filosoficky, „jenže nejsme všichni Faust.“

Kritik mu položil ruku na rameno a zadíval se mu měkce do očí:

„Mrzí tě to s tím Leopoldem? Bývali jste takoví přátelé...“

„Nechci o něm mluvit,“ řekl Hubert. „Co je on? Nula.“

„On o tobě taky nechce moc mluvit,“ usmíval se kritik. „Říká o tobě, že jsi jeho rozvedená manželka. To by leccos vysvětlovalo, příteli... Byl vážně mezi vámi takový hluboký vztah?“

Hubert nejprve nechápal, jak Liška tu otázku myslí. Kritik mu s jemným úsměvem znova nalil. Pak objal Hubertova ramena, náhle byla jeho tvář velice blízko a Hubert cítil jeho dech, kombinaci sektu s peprmintovými tabletkami.

„Já ti rozumím,“ řekl Liška. „Někdy je to silnější, než člověk myslí.“

Hubert cítil, že té vodky už bylo trochu moc. Někde v mansardě spala Hanka, anebo se bavila se stejně starými kamarády v nějakém lokále. Vzpomněl si na sanitku, která odvážela Elišku, na bouchnutí dveří, které jako kdyby udělalo tečku za něčím, co původně mělo být docela jiné a také si vzpomněl, jak cvakaly Eliščiny zuby, když ji zabalenou do de-ky přivazovali k nosítkům. Najednou si uvědomil, co mu to Liška vlastně říká a vylekal se:

„Ty mi chceš namluvit, že já... že já jsem Leopolda milo...“

„To ne,“ pousmál se Liška, „to jsem neřekl já.“

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: VIVE LA FRANCE!

Eliška dostala místo jako průvodce cizinců; něco dělat chtěla, konečně i musela a tohle bylo pro ni jako stvořené, měla talent na jazyky (nadaná ústa, posmíval se něžně vždycky Hubert) a práce ji bavila. Hubert v té době mnoho nevydělával, v televizi měl plat nizoučkový a skoro žádné jeho vlastní texty od něho nepřijímali, když už, tedy nějakou dramaturgii, nejlépe rumunského nebo kubánského autora. Platili málo a ještě postupně, takže peníze se záhadně ztrácely, aniž by zanechaly viditelné stopy v podobě nějakých cenných věcí; jen potom nemohl odmítnout pokračovat v práci, když ho krok za krokem nutili už tak mizernou dramaturgií ještě kazit a vyrážet ubohému textu poslední zuby. Nakonec z toho za celé roky vznikla jen jedna inscenace o nějakém kubánském revolucionáři, a ještě na ni jako nasadili režiséra-hodnostáře, který tu a tam režíroval za odměnu za jiné zásluhy. Hubert se nechtěl na hru ani podívat a zuřil, že mu ředitel nepovolil pseudonym.

„Nene,“ smál se šéfdramaturg, „jen se v tom koukej s námi vymáchat, bereš tu přece plat...“

Ale přes to všechno to bylo celkem zábavné údobí, všechno, co se odehrávalo, vypadalo tak přechodně a nezávazně, až to bylo směšné. Protože neměli nikdo opravdové peníze, spoustu jich utratili; chodili denně po vinárnách anebo se navštěvovali, vařili si navzájem podle různých evropských kuchařek, hráli monopoly či diplomacii a večírek stíhal večírek. Hubert říkal, že žijí období náhradního dětství, etapu záměrně prodlužované nedospělosti, čas čekání ne na Godota, ale na zvěstování.

Jazykové zkoušky složila Eliška snadno, ale nenechala se zaměstnat, přihlásila se jen na externí spolupráci. Přece jen, někde v Americe byl otec emigrant - a ona se sice vrátila sama od sebe, ale pro jistotu nechtěla vyplňovat moc dotazníků. Ta práce ji velmi bavila, cizinci sebou přiváželi, ať už byli Němci nebo Francouzi, také kus té zapomenuté, už neexistující, té hezké, nikoliv kruté nebo šílené Ameriky. Prostě byli od-

tamtud. Někdy se ptala sama sebe, jaké to vlastně v té zemi za mořem bylo, byla tam nešťastná, nebo šťastná, ale jinak anebo...

Cizinci byli až na výjimky čistí, voňaví a zdvořilí. Někdy se s takovým doprovázeným cizincem i vyspala, jen tehdy, když se jí opravdu líbil a když cítila, že ten krásný večer si zaslouží jakési vyvrcholení. A navíc, pak se vždycky vracela k Hubertovi veselá a nakažlivě šťastná, těšila se na něj a milovala se s ním pak lépe a s větší radostí. V koutku duše si pak říkala, že takhle je to možná s těmi prostitutkami, co po deseti zákaznicích denně ještě věrně milují svého pasáka. Srdce má zřejmě jiná pravidla, než si myslíme.

Francouzský žurnalista Yves Toussaint - Ivánek Všichnisvatí, jak mu ironicky říkal Hubert, - se jí líbil, i když měl skleněné oko. Bylo ale dobře provedené a mělo stejnou barvu jako to živé. Doprovázela ho celý týden a statečně čelila jeho naivním pokusům vyzkoumat podstatu místního dění, českou národní povahu a zejména složité vztahy mezi přáteli a nepřáteli režimu, udivující schopnost lidí mít se dobře uprostřed upadajícího prostředí a podivný černý humor. Předposlední den své návštěvy chtěl Všichnisvatí poznat pražské podsvětí nebo se mu aspoň přiblížit. Eliška o galérce nic netušila, ale věděla, že prostitutky se objevují v Perlové a Rytířské ulici. Zavedla ho tam před půlnocí, šlapky na ni ošklivě zahlížely, obávající se konkurence. Yves byl zklamán, protože těch několik cikánek a postarších dam, které vypadaly spíš jako tramvajačky ve chvíli volna na konečné stanici, mu opravdu nepřipadaly jako kněžky lásky. Byl tak zklamaný, až Eliška pochopila, že byl v rámci poznávacího procesu připraven si některou kurvu koupit, kdyby to jenom trochu šlo.

Pak chtěl vidět lokál, kam chodí zloději a pasáci; zavedla ho do baru Narcis, kde se vždycky říkalo U Šmelhauzů a proseděli tam několik hodin. Společnost byla sice barvitá, cikáni, turisté, všelijaké dámičky, taxikáři, ale ani tady se Yves nedočkal. Patně si představoval, že v té nebezpečné východní zemi se budou příslušníci podsvětí bít na nože a nosit barevné šátky a pásku přes okno. Nedělo se nic, jen hudba byla příšerná a číšníci vyhodili opilce, který usnul na stole. Kolem jedné ho-

diny v noci prošlo lokálem asi pět policistů se psem. Eliška pohladila psa a psovod na ni byl hrubý.

Aby se nenudili, pili Yves a Eliška špatný sladký sekt a občas při té strašné muzice také tančili. Yves se přiopil a pokoušel se Elišku na parketu líbat. Smála se a napomínala ho.

„To se na veřejnosti v takovéhle hospodě nehodí,“ řekla. „Budou myslet, že jsem kurva. Nejsme v Paříži...“

A oba se smíchem dodali:

„Bohužel...“

Pak ho vedla do hotelu, svítalo, Francouz si prozpěvoval, zavěsila se do něj a odrážela útoky unavených prostitutek, které se domnívaly, že jim dělá nekalou konkurenci.

Trval na tom, že ho musí doprovodit do pokoje, což docela ráda udělala. V hotelovém apartmá s ní strhal šaty, položil ji na postel, chvílku ji jazykem laskal v klíně a pak se na ni nečekaně tvrdě vrhl, hrana postele ji tlačila, ale netrvalo to dlouho. Vybil se v krátké křeči a pak hned usnul.

Eliška věděla okamžitě, že tentokrát je něco jinak, že bude mít dítě. Zalila ji jakási zvláštní teplá vlna a pocítila něco mezi leknutím a radostí, příroda v ní se radovala, její duše se zděsila. Ležela pak vedle pochrupujícího žurnalisty, kouřila cigaretu a přemýšlela. Na chvílku ji napadla otázka, zda by mu neměla na noc to skleněné oko vyndat, jako se dávají umělé zuby do skleničky, ale zapudila ty myšlenky jako ohavné. Kouřila cigaretu za cigaretou, byly to Yvesovy gitanky a už nikdy na jejich chuť nezapomněla, protože už také nikdy od té doby takovou chuť neměly, i když to zkoušela.

Říkala si, že je to vlastně dobře, s tím těhotenstvím, věci mají být přirozené a jasné, dítě bude kotva, vždyť se zatím jenom vznášela na vlnách jako korek, zkusí žít jako všichni ostatní... Vstala, podívala se na sebe: nic se na ní navenek nezměnilo, ani v jejím klíně... Ať žije český měšťák Eliška! zasalutovala si. Ráno pak Yves odletěl do Francie, nikdy už o něm neslyšela a slyšet nechtěla.

Políbila Huberta, který ještě spal, na ucho a zmizela doma v koupelně.

Když se všechno potvrdilo, když Hubert sdělil sladké tajemství Špulince, trvala na svatbě. Hubert byl nevozní a nespokojený, protože nejistý, zda je všechno správně. O svatbě se rychle opil a byl sklíčený. Poldi ho utěšoval.

„Nebreč,“ říkal. „Nic se vlastně nezmění, stejně to pořád budete vy dva, ať na to budete mít štempl nebo ne a určitě to bude hezký dítě, já mu přinesu stříbrnou lžičku.“

„Když ale,“ zabědoval hrubě Hubert, „z huby se děti neplodí.“

Leopold potlačil škytnutí. Špulinka ho s podezřením pozorovala s druhé strany sálku.

„Peklo nosíme jen sebou v kapse, jinak neexistuje,“ opakoval Poldi. „Mně zase padají vlasy. Spoustu lidí bych strašně rád sežral, ne pro chuť, ale abych je mohl vyblít, to někdo řekl přede mnou... Jsem hrozně nepůvodní. Byl to E.M.Cioran nebo ne?“

Hubert nevěděl a bylo mu to jedno.

„Ale bude se jmenovat po mě,“ řekl před sebe. „Bude se jmenovat jako já!“

Špulinka seděla vedle Elišky, na které už bylo těhotenství dost vidět, nespouštěla s ní oka a občas ji líbala. I ona soudila, že to dítě bude chlapec a bude se jmenovat Hubert, jako každý prvorozený v rodině, byli to totiž samí hajní na pálfyovském majetku. Eliška si tajně myslela, že by bylo lepší vzít si Pálffyho, ale nahlas to neřekla. Maminka se usmívala a špulila ústa. Svatebčané se chovali svobodně, opili se, hlučeli a zlámali u kulečníku ve vedlejší místnosti všechna tága.

Eliška se porodu velice bála, ale ke svému překvapení porodila lehounce, takříkajíc mezi řečí, ačkoliv někdy ve snech koketovala s představou tragické smrti, umírá bledá, vykrváčená a obklopená plačícími přáteli, umírá, aby zachránila své dítě. Všechno však bylo jinak a později říkala, že trhání zubu ji bolelo víc.

Leželi v posteli a četli si, když Eliška zaklepala Hubertovi na rameno:

„Hubíku, nevím, co to je, ale teče ze mě nějaká voda,“ řekla.

Hubert vstal a šel zalistovat v Ottově naučném slovníku. Znovu si při tom všimla, jak stál nahý před knihovnou, že při vší štíhlosti a vší chla-
peckosti má stejně široké boky jako ramena. Hubert nalistoval heslo Po-
rod a chvíli četl. Potom vrátil knihu do regálu a začal se oblékat.

„Jedeme, děvče, už to začalo,“ řekl.

Eliška se lekla, ale žádné bolesti necítila.

Když se Hubert vrátil z porodnice domů, právě zvonil telefon. Zvedl
sluchátko a ohlásil se:

„Čau, Poldi!“

„Jaká Poldi?“ podivil se drsný ženský hlas. „Jste pan Koza? Tak máte
dcerušku, čtyři a půl kila, maminka je zdráva a veselá, můžete slavit!“

Hubert to oznámil mamince a pak se opil v hospodě za rohem a vymýš-
lel jméno pro holčičku, nenašel ale žádné, které by se mu líbilo, takže si
řekl, že bude Bohumila po jeho matce, Špulince. Eliška jí už ale vybrala
jméno Daniela po své matce a trvala na něm.

Přibližně rok po narození malé tlusté Daniely se Eliška seznámila
s Rudolfem Kverkou způsobem, který jsme zde již popsali. Všechno jí
to trochu mátló, čekala například, že jí budou nabízet peníze, myslela si,
že se za takové věci platí, její otec vždycky mluvil o placených fízlech.
Ale Kverka se tomu jen zasmál.

„Kdepak,“ smál se. „To se nedělá.“

„A co já vám prokrista vlastně můžu povědět?“ žasla.

„Paní Eliško,“ odpověděl Kverka, „mě zajímají i úplné voloviny. Vy to
nemůžete sama posoudit, ale my máme shora jiný přehled. A potom,
upřímně řečeno, každý canc, který přinesu, je dobrý, poněvadž jsme
podle toho hodnocení.“

Eliška povzdechla. Prožívala docela šťastné období. Hubert se začal ko-
nečně trochu prosazovat, už nemusel psát jenom hlouposti o partě pocti-
vých dřevařů nebo o statečném ekologovi, Poldi mu přihrál malé diva-
dlo a první hra měla nečekaný ohlas. Daniela vnesla do jejich života řád
a pocit zodpovědnosti, Hubert se o dítě láskyplně staral, měli velké spo-

lečné téma; měla teď i navrch vůči Špulince a vůbec si připadala konečně dospělá a zralá, i dobře vypadala a každý se za ní ohlédl. V skrytu duše kdysi očekávala, že ji budou takovou spolupráci nabízet, když se vrátila, teď už na ně pozapomněla. Tušila, že jde o obchod, něco za něco, klid za Kverku, nečekala ale podivnou úroveň tohoto obchodu. Představovala si něco démonického, jak to znala z literatury, zachmuřené konspirátory, zlé a temné tváře sadistických tajných, tajné schůzky v mlze a noci, mrtvé schránky, divné úkoly a mučivé noci, plné špatného svědomí. Jenže nic podobného Kverka nevyžadoval. Musela s ním jenom chodit na mizerné víno a vyprávět mu, co jí slina na jazyk přinesla. K jejímu překvapení si Kverka ani nic nezapisoval.

Brzy začal mluvit hlavně on. Dlouho a zaujatě pomlouval své příbuzné, buďto blbce z padesátých let, kteří dodnes nepochopili, kde vlastně žijí a oč běží, anebo studené kariéristy, kterých se, jak pochopila, upřímně bál, anebo mladé flákače, kterým zase kromě vysokého platu nezáleželo vůbec na ničem.

„A kam patříte vy?“ zeptala se jednou.

„To je dobrá otázka,“ zachechtal se Kverka. „To je taková hra, paní Eliško, začnete a ani nevíte, že už se jenom musíte udržet na hladině.“

„A vy něčemu věříte?“ zeptala se dál.

„Ale jistě,“ odpověděl krátce. Pak se na ni zadíval a položil otázku:

„Už jste se mě přestala bát?“

„Nevím,“ řekla Eliška.

„Uvidíte, jednou vás to začne i bavit.“

„Tak o tom pochybuju,“ zavrtěla hlavou.

„Tak nezačne,“ pokrčil Rudolf Kverka rameny. „Ale to už je váš problém a ne můj. Podívejte se, já musím mít přehled, co se děje v kultuře, a taky vám můžu pomoci... Nikomu hlavu neukousnu...“

Jmenoval jednoho novináře, kterého Eliška znala. Neměla ho ráda, byl nazrlý a působil na ni proletářsky. Překvapilo ji to ale, protože novinář měl pověst odpůrce režimu.

„Máte ho v seznamu?“ zeptala se.

„Do seznamu dávám jen blbce,“ řekl Kverka. „Ten mi nikdy nic nepodepsal, jako vy - ale než něco udělá, nebo když něco vydá, přinese mi to ukázat, plakáty mám od něj, spoustu knížek. No a má víceméně pokoj. Paní Eliško, nic si neromantizujte, nejsem čert. Můžu pomoci i Hubertovi... Teď moc nevydělává, co?“

„Jemu nejde o peníze,“ řekla Eliška.

„A proč teda píše o těch dřevařích, co nechtějí plýtvat státním materiálem? Neříkejte mi, že je to jeho téma,“ zabafal z dýmky. „Víte, proč málo vydělává? Protože to neumí. To nejsou lidi, co se v jeho spisech pohybují, to jsou politické komentáře. Víte, já jsem si to přečetl a to není nic pro normální lidi. Ale co je mi do toho, vy pomůžete mně a já pomůžu vaší rodině.“

Eliška se na něj chladně dívala.

„Mám dítě,“ řekla, „musím žít...“

Rudolf Kverka vypadal skoro uraženě.

„Já vás přece nevydírám, dovoďte!“ protestoval. „Já vám leda něco nabízím, ale nevyhrožuju a nikdy jsem nevyhrožoval, to není můj styl! Takový já nejsem!“

Zpočátku se bála, že to na ní nějak každý pozná, že se jí dohoda s Kverkou vyrazí na obličej, ale samozřejmě se nic takového nestalo. Banalita zůstala banalitou, pochopila. Swallow it, řekla si. Koneckonců, jde pořád o anekdotu.

V té době měl Poldi stále víc práce v cizině, jezdil do Německa a Francie, přivážel odtamtud zajímavé alkoholy, které pak ve třech pili. Eliška sledovala s mírnou nelibostí Leopoldovy střídající se milenky - nějak to vždycky vyšlo, že se měnily po devíti měsících, jako těhotenství. Někdy to byly pěkné potvory, které dělaly Poldimu ostudu, jedna herečka se vyspala prostě s každým, druhá mu dělala veřejně žárlivé scény, někdy to zase byly dívky podle Eliščina názoru ošklivé a žasla, co na nich vidí, má přece vkus... Aspoň jinak...

Kverka zřejmě dodržel slovo. Hubert dostal trvalou smlouvu, slušně ho platili a nedělal skoro nic, psal pro divadlo a velice ho to bavilo. Poldi byl k jeho pracem teď trochu rezervovanější, než zpočátku, říkal, že to začíná být macha a manýra. Hubert se divil: že zrovna Poldi mu tak zásadně nerozumí - jaká manýra? Jde přece o to, jak je to všechno pokleslé, je to popis pokleslosti, že zrovna Leopold to nechápe! Leopold vrtěl hlavou: když se o pokleslosti píše poklesle, nikam to nevede. Přestali pak o tom mluvit, aby se nepohádali.

Eliška váhala, zda nemá Hubertovi o své smlouvě s čertem povědět, ale nakonec to neudělala. Vždyť to tak mohlo být a nemuselo - zrovna tak možná zaměstnali Huberta na Kverkovi nezávisle, v redakci pracovalo několik známých – čert ví, jak to je, opakovala si, je to anekdota.

Spousta věcí se udála: nemohli žít s Danielou v garsonce, vyměnili byt, prodali Špulínčinu chalupu a Hubert koupil ruinu na předměstí. Hubert začal barák opravovat, byl manuálně zručný. Ruina se pozvolna měnila v pohodlnou vilu; zpočátku Elišce vadilo, že ani na dům ani na zahradu skoro nikdy nesvítí slunce, jen ráno, kdy spala - ale stačilo vyjít na protější stráň.

Ale všechny vzdálenosti se zvětšily. Život byl najednou daleko. Většinu času, pokud neprovázela cizince, trávila s malou Danielou, to by ještě nevadilo, ale teď měla Špulinku v bytě, pořád vedle sebe. Někdy, když na ni Špulinka celé hodiny mluvila, měla Eliška pocity, blízké těm americkým: touhu se sebrat a zmizet za mořem. Swallow it, opakovala si, swallow it and go to hell. Jinak se jí domov líbil a tak pochopila, že potřebuje prostě jen změnu.

Ačkoliv Hubert i Špulinka protestovali, vrátila se do zaměstnání, tentokrát na půl úvazku a znovu doprovázela výpravy Francouzů a Němců, někdy zaskakovala v kanceláři. Začala uvažovat o tom, že by se mohla pokusit i o nějakou mírnou kariéru a přihlásila se na podnikové školení (tehdy dorazilo do turistické informační služby nové slovo marketing), které se konalo na zámečku v Severních Čechách.

Od samého začátku se kolem ní pohyboval zajímavý elegantní muž, pan Doležal, nápadný bohatými a prošedivělými vlasy, i když nebyl

o mnoho starší než ona. Vířil kolem ní zdvořile, koketně a cílevědomě, evidentně o ni měl značný zájem, ale něco v tom bylo zvláštního.

Eliška samozřejmě uměla rozpoznat erotické zaujetí, na to byla její tykadla velice citlivá, takže zjistila, že takové zaujetí tu také bylo, jenže ještě s něčím navíc, Doležala zřejmě zajímala ještě nějak jinak. Bylo to tajemné a svým způsobem nakonec dráždivé. Doležal znal zřejmě velmi vzdáleně Poldiho, hodně věděl o Hubertovi, ale nestýkal se s nimi osobně, i o ní leccos věděl, ale některé věci, jež byly opravdu veřejným tajemstvím, zase nikdy neslyšel.

Byla zvědavá, a tak nakonec zaklepała v noci na dveře pokoje toho člověka a zůstala u něj. Ta noc nestála za mnoho a ráno měla potíže se dostat nenápadně zase zpátky.

Po návratu ze školení se sešla s Rudolfem Kverkou a ten se velice rozčiloval.

„Co to mělo sakra znamenat,“ nadával, „proč jste dávala informace tomu idiotovi? Měla byste si uvědomit, že to je svým způsobem nevěra, paní Eliško, vy jste můj kontakt, já jsem vás rozpracoval! Beztak proti mně starej něco má, a kdyby vás začali vytěžovat jiní...“

„Ale jak to víte,“ pípla Eliška.

„Samozřejmě, že to hned naslintal,“ hněval se Kverka. „Blbec, chtěl se pochlubit dalším skalpem, že z vás bude špičkový agent, debil jeden... Dalo mi práci vás uchránit. Něco vám řeknu, ten Doležal, to je prostě obyčejnej fízl.“

Mlčela.

„U nás taky nejsou všichni kádři zlatí,“ dodal Kverka.

Eliška mlčela dál, vzpomínala na nudnou noc s tím člověkem a pak si řekla, že ani Kverka není zlatý.

„Ani vy nejste zlatej,“ řekla.

„Já takový nejsem,“ řekl Kverka rozhodným hlasem.

Na tom také nezáleželo a čas prostě běžel.

ANEKDOTA POKRAČUJE: PRAVDA VÍTĚZÍ

Bylo ráno a přšelo. Hubert seděl s Leopoldem v hospodě U Kalendů a pili pivo. Byl to konec podivné oslavy, jednak došlo k premiéře filmu, ke kterému Hubert napsal scénář, jednak se mu narodil synek. Film pojednával o architektovi, který hledá svoje místo ve světě a najde ho v obyčejné práci. Scénář byl banální a film nudný, ale nebylo v něm nic služebníčkovského, snad až na jednu dvě scény. Premiéra byla vlažná, ale Hubert nic jiného nečekal. Napsal scénář pro peníze, a ty dostal. K tomu nebylo co dodávat. Oficiální oslavu brzy opustili a prošli asi osmi vinárnami, teď seděli v jediné hospodě, která otvírala tak brzy a snažili se nedráždit lidi v montérkách, kteří tam snídali.

„Jestli nemá smysl něco dělat, nemá ani smysl dělat to dobře,“ opakoval Leopold svou oblíbenou větu. „Je to prostě druh přežití a sebezáchovu může živým tvorům zazlívát jenom kretén.“

O rok a devět měsíců dříve se také opili, také seděli v lokále, který se ale jmenoval Na kanále a také bylo k ránu a bylo jim také všelijak. Tehdy ale neměli k opilství žádný zvláštní důvod, snad jen ten, že pořádná opice čistí mozek, občas asi až moc, ale Leonid Andrejev napsal, že příjemné pití začíná teprve třetí den, až se duše rozpovídá. Za jeden večer se to dohnat nedalo. Hubert si prohlížel dózu s jakýmisi tabletami.

„Co to polykáš za prášky,“ zeptal se Leopold. „Smí se to s pivem?“

„Ale,“ mávl Hubert rukou, „toho si nevšímej.“

A Leopold si toho poslušně nevšíml. Celý večer se snažil Huberta bavit a nedráždit, přítel měl mizernou náladu. Co Hubert neřekl a o čem se mu nechtělo mluvit ani s Poldim, bylo, že se ocítl v podivné situaci. Maminka stále mluvila o tom, že by měli mít ještě jedno dítě, vnoučka, chlapečka, aby nevyhynulo rodové jméno Koza, a také proto, že dcerka Daniela byla zvláštní, popudlivá tlustá holčička, která babičku neměla ráda snad od okamžiku, kdy se naučila mluvit. Eliška váhala, ale nakonec souhlasila: vzpomněla si, jak byla několik měsíců po narození Daniely šťastná a silná. Pokoušeli se tedy zplodit další dítě, ale nějak se to nedařilo, až se nakonec znejistělý Hubert - on, který byl tak pyšný na svou potenci - odebral ke kamarádovi lékaři; absolvoval tam úděsnou

proceduru se všim všudy, s chápavým úsměvem sestry, která mu předala skleněnou nádobku a ohmataný pornografický sešitek, který se k jeho hrůze ukázal být shodou okolností stejný jako výtisk, jenž sehrál kdysi významnou roli v milostném životě Elišky a Vojtěcha. Samotný úkon na toaletě byl už jenom tečkou za skutečným vrcholem ponížení.

„No,“ řekl kamarád doktor, „není to zas taková tragedie. Někdy, zřejmě už v pubertě, jsi absolvoval nějakou nákazu, a ta způsobila, že tvé spermie jsou líné jako vši, tím ale není řečeno, že jsi úplně neplodný, jen tě musím dát dohromady... Kůra trvá několik měsíců, maximálně rok, pak se podíváme znova... Nevěš hlavu.“

Hubert strčil tablety do kapsy.

„Na ty prášky se nesmí pít,“ vysvětlil, „a proto je začnu brát až zítra.“

„Dvě vodky,“ zamával Leopold na číšníka. „Řekl jsi to Elišce?“

Hubert zavrtěl hlavou. Nač by to bylo? Stejně věděl všechno a věděl, že ona ví, že on ví, že ona ví, co on ví. Žádná pravidla nebyla porušena, protože tu žádná ani nebyla stanovena - a pokud ano, potom tohle všechno připouštěla. Nikdo nikomu nic neslíbil a tak také nebyl nikdo nikomu k ničemu zavázán.

„Je to stylové,“ řekl Hubert. „Styl je všechno, ne?“

„To je u tebe novinka,“ usmál se Poldi. „Nakonec se ještě staneš snobem, kamaráde, nakonec se ještě staneš příslušníkem vládnoucí třídy...“

Opili se a pak se dlouho neviděli. Leopold se rozešel s jednou nehezkou, ale čímsi přitažlivou tanečnicí a začal chodit s krásnou, ale nepříjemnou právničkou.

Hubert nepil a jedl tablety.

Eliška šla jednoho dne v dešti po Starém městě na schůzku s Rudolfem Kverkou, měla dost času a chtěla ještě něco nakoupit, ale protože déšť zesílil, schoval se do kavárny na rohu. Když vešla, zahlédla v rohu u stolku hovořit Huberta s nějakým mužem. Udělala dva kroky k nim a poznala, že ten, kdo sedí s Hubertem, je Rudolf Kverka. Zastavil se jí dech, zmateně zůstala stát, chvíli nevěděla, co má dělat. Pak se jí zdálo, že na ni Kverka mrkl a Hubert se také ohlédl, takže přistoupila k nim.

Kverka se zdvořile usmíval.

„To je můj přítel pan Chrudimský,“ řekl Hubert, „a to je moje žena, nebo jste se snad už viděli?“

„Trochu se známe, ale nevzpomínám si, odkud,“ řekl Chrudimský.

„Nevadí,“ řekla Eliška. Chrudimský vypadal, že se něčím skrytě dobře baví, podíval se ale na hodinky, řekl, že má důležitou schůzku a odešel.

„Odkud ho znáš?“ zeptala se Eliška.

Hubert znejistěl.

„Jak jako odkud? Přinesl k nám námět na detektivku, ale znám ho dlouho...“ vysvětlil.

„A žes nikdy o žádném Chrudimském nemluvil...“

Chvíli se na sebe dívali.

„Můj drahý,“ řekla pak Eliška pomalu, „vždyť víš, jak to je: ty jsi geniální člověk, a já ti uhlazuju cestu. Koho zajímám já? Co vlastně jsem? Hosteska, tlumočnice? Na mě si nikdo nevzpomene, i kdyby se měnil celý svět... Nikomu jsem nikdy neublížila a neublížím. Ty zůstaneš čistý, neděláš a nedělals nikdy nic špatného, že? Tvoje cesta bude navždycky volná... A teď musím jít.“

Ten večer, když se Hubert vrátil domů, přišla mu Eliška otevřít dveře nahá, na stole hořela svíčka a v krbu oheň. Podíval se na ni a ani ho nenapadlo, jako předtím často, že by snad měla křivé nohy. Stiskl její prsa a Eliška mu svlékla kalhoty, klekla si před ním a udělala všechno, co se naučila v Americe i jinde. Potom se milovali na sto způsobů na koberci před krbem a Hubert byl nádherný, obrovský jako mladý bůh, na jehož meči se Eliška svíjela jako na rožni a křičela tak, až měl strach, že přijde nejen maminka, ale celá obec.

Maminka byla ale velmi šťastná, když se pak dověděla, že čekají druhé dítě. Jako kdyby se obě ženy náhle beze slov domluvily, vzniklo mezi nimi nové pečovatelské spolčení, staraly se o něj jako nikdy předtím, nosily mu snídani do postele a nikdy mu nevyčítaly propité noci po divadelních klubech.

Něco se ale přece jenom změnilo: od toho setkání za deštivého odpoledne se mu už nechtělo se tak často scházet s Leopoldem, několikrát se vymluvil, že nemá čas a jindy zase řekl, že přijde pozdě, ale nepřišel vůbec. Poldi mu šel na nervy. Nejen, že byl stále tlustší a tlustší, že si česal vlasy do čela, aby nebyla vidět pleš a často si pročesával vousy malým hřebínkem, ale... Každý Poldiho posměšek, ironická poznámka, relativizace každého pathosu a nadšení, všechno, co Hubert dříve sdílel a co ho s přítelem spojovalo a bavilo, to všechno bylo teď najednou jakoby namířeno proti němu. Odpověď nehledal.

Dlouho se neviděli, až na oslavě narození Huberta mladšího, který měl později být dyslektikem a vážil tři a půl kila.

NOC JE JEŠTĚ MLADÁ

Kritik a zástupce šéfredaktora odvezl Huberta z klubu taxíkem k sobě domů. Obýval upravenou půdu vinohradského činžáku, kterou si vyzdobil po svém. Všude visely temně rudé závěsy a stejnou barvu měl koberec ode zdi ke zdi. S trámů, natřených na černohnědo, visely na skoro neviditelných vlascích vánoční ozdoby, peřoví ptáčci a javánské siluety a lehce se pohupovaly. Nábytek byl starožitný, jen ložnice a kuchyně byly naopak nové, černočervené a asi pocházely z dílny nějakého italského designéra. Na několika barokních komodách stály mosazné starožitné klece s vycpanými papoušky. Na psacím stole pod skleněným poklopem stála mechanická loutka, opice v kostýmu benátského gondoliéra, hrající na housle, když Liška natáhl strojek. Ozvala se zvonkohra, opice hýbala smyčcem a pohybovala rty, celkový dojem byl velmi smutný: Hubertovi se zdálo, že uvnitř v opičce je ukryta nebo začarována nějaká uvězněná ubohá bytost, která nesmí a nemůže z hračky ven, skoro už umírá, ale ještě se nevzdává.

Opička také Hubertovi připomněla jeho kobolda a ten se samozřejmě ihned objevil vedle skleněného poklopu a parodoval jak smutný výraz zvířete, tak jeho fidlání malým smyčcem.

„Ach ne,“ vzdychl Hubert.

„Bude to dobré,“ ušklíbl se kobold.

Kritik přinesl z kuchyně broušenou karafu s růžovým vínem. Převlékl se do dlouhého, vínově červeného županu.

„Je to rosé,“ řekl. „Doufám, že to piješ. Rosé je něco mezi bílým a červeným, ne jejich směs. Musí mít barvu cibulové slupky. Onion couleur, tak se tomu myslím říká ve Francii...“

„Mezi bílým a červeným,“ zamumlal Hubert, který se cítil opile, „to je přesné, něco mezi něčím, mezi chlapem a ženskou, mezi andělem a čertem, ano, tak...“

Chvilku zapomněl, kde se nachází, ale všechno to bylo směšné.

„Dívám se na tebe už dávno,“ posadil se Liška do hlubokého křesla proti němu, „protože ti fandím. Snad sis všiml, že o tobě vždycky udělám aspoň zmínku, i když píšu o někom jiném. Používám tě jako známku kvality, jako měřítko... Nemáme mnoho takových, opravdu ne... Víš, mám tak alespoň na chvíli ten neskromný pocit, že se účastním něčeho velkého, něčeho nového, co vzniká a rodí se za nepochopení obyčejných lidí...“

„Svět se mění v rejdiště čertů a gnómů,“ oznámil mu Hubert. „Co z toho jsi ty, Alešku?“

„Já jsem rosé,“ usmál se kritik. „Ničeho se neboj. Tvé věci nebudou nikdy uvádět ve velkém, ale budou si tě vážit, zatímco hry jiných budou mít premiéry ve všech divadlech, jenže vážit si jich tolik nebudou... Tak jsou rozdělené role. Leopolda nebudou hrát vůbec, to jen na uklidněnou. Je jim ironický, závidí mu a nemají ho rádi. Ještě jedno tajemství ti svěřím - skoro nikdo v divadlech ani z nás, co o něm píšeme, stejně nerozezná, jestli je text dobrý nebo ne... Kdyby na titulu nebylo autorovo jméno, byli bychom načisto ztraceni... Ale ztraceni, v jistém smyslu, jsme stejně...“

Vstal a vložil kompaktní disk do přehrávače. Bytem se rozlehly tóny španělské kytary. Na okamžik Hubertovi připadlo, že se Liška proměňuje v překrásnou blondýnku, která odkládá saténové negligé. Žaludek se mu nebezpečně rozhoupal.

Liška rozpráhl ruce s dlouhými prsty:

„Píši vám, Karino, a nevím, zda jste živa,“ recitoval. „Zda nejste nyní tam, kde se už netoužívá, zda zatím neskončil váš nebezpečný věk... Jste mrva? Poproste tedy svůj náhrobek, aby se nadlehčil... Poproste růže, paní, aby se zavřely...“

V jedné z mosazných klecí poskočil kobold a zašeptal spiklenecky:

„On umí Ortena nazpaměť, jako ty, Huberte, když ti bylo osmnáct let...“

Za okny začalo nebe zase jednou blednout. Liška se napil, prohrábl si zvlněné šedé vlasy (Poldi proto vždycky tvrdil, že se podobá bývalé ředitelce divadelně-historického ústavu, která zase měla raději ženy než muže), posadil se na zem vedle Huberta a opřel si hlavu do dlaní.

„Já přece mám rád život,“ řekl a hlas mu zněl zastřeně, „jenom - jenom nejsem spokojený, tohle přece nemůže být všechno! Tohle přece nemůže být to, co Bůh chtěl, abychom dosáhli, tohle není ten skutečný život, někam se šplháme, někam přece musíme dojít - a nemůže to být proto, abychom objevili zase jen prázdnotu... Tohle nemůže být vrchol existence, nebe přece není prázdné...“

Ale kobold v kleci zadupal nespokojeně drobnými nožkami.

„Proč,“ vrčel, „by zrovna tvoje existence měla mít vrchol?“

„Víš, Huberte, mě mohou zavřít a všechno mi vzít,“ Liška samozřejmě kobolda neslyšel, „ale nezáleží mi na tom. Někdy je život neskutečně krásný, ale to závidí jen na každém samotném. I třeba ve vězení já zůstanu svůj a svobodný, protože umím nazpaměť Ortena. Můžu si ty verše zopakovat i na samotce. Smím ti je říkat?“

„To ale není Ortenova chyba,“ smál se kobold.

Hubert vstal, chtěl otevřít okno, protože se náhle dusil, ale zapotácel se a padal, když ho kritik Liška zachytil a udělal to sice něžně, ale s překvapivou silou.

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: ŠPIČKA PYRAMIDY

Žijeme v době, kdy se stále víc píše knihy o spisovatelích, divadelní hry o autorech divadelních her, svá dobrodružství prožíváme většinou jen

v představách, když se díváme na televizi nebo film, když čteme knihy (takových je nás nejméně) a ve skutečnosti se nám přihodí něco leda ve vinárně nebo na mejdanu.

Toto byl večírek k oslavě Eliščiných narozenin, Via Mala byla plná lidí, někteří kouřili cigarety a někteří něco jiného, někteří se opíjeli a někteří už opilí přišli. Mezi hosty byli lidé, se kterými se Eliška a Hubert znali takřka odjakživa, jinak ale Hubert pozval především co nejvíc známých lidí, herce a herečky, několik malířů, dva překladatele, populární zpěváky a rockové muzikanty. Špulinka se skrývala ve svém pokoji. Hubert zkusil ten večer pozvat lidi, kteří se navzájem osobně moc neznali, ale samozřejmě o sobě už někdy slyšeli. Některé z nich znal déle, ale povedlo se mu pozvat (prostřednictvím jiných známých) i pár těch, se kterými se seznámit toužil, protože měl pocit že on jako umělec určitého kalibru je prostě nesmí a nemůže neznát. Tak se stalo, že mezi úředně uznanými pěvci popmusic se pohybovali i dva autoři samizdatové literatury, mezi nimi i budoucí ministr, tehdy doprovázený svou zlou a hubenou manželkou, se kterou pro jistotu mluvil co nejméně. Říkalo se, že se jí v posteli nedotkl posledních dvacet let. Nedávno ho pustili z vězení, byl zhublý, kašlal, nejistě se usmíval; hosté se k němu chovali uctivě. Eliška se kolem té vybrané společnosti pohybovala jako po špičkách a zcela přirozeně - pravda, některé, například budoucího ministra, znala z večírků, kde zase chyběl Hubert.

Hubert dlouho váhal, než se rozhodl Leopolda přece jenom pozvat. Dlouho se neviděli, setkávali se teď velmi zřídka. Hubert měl za sebou třetí divadelní text, samé pochvalné kritiky, televize odvysílala jeho inscenaci a ozval se i film. V kritickém samizdatovém časopise vyšel fundovaný rozbor Hubertovy dramatiky z pera jednoho někdejšího stalinisty, nyní naopak odbojáře, texty pochválil a kupodivu to nevzbudilo žádné rozhořčení na straně úřadů. Kverka, kterému Eliška text samizdatu přinesla ukázat, jen mávl rukou a řekl, že už to dávno má. Od koho, se Eliška nezeptala. Hubert vzpomínal, jak kdysi Poldi vnutil jeho první hru mladému talentovanému režisérovi a jak se režisér textem nadchnul, protože mu připadal nekonvenční; v té době neměl Hubert o zákonech dramatické stavby ani ponětí (a nikdy mu zcela vlastní nebyly)

a vyprávěl nadšeně Poldimu, co všechno mu režisér s dramaturgem o hře říkali, jak se marně pokoušeli najít v textu různé dramatické modely, systémy a stavební kameny...

„A žádné nenašli, co?“ smál se Poldi. „To víš, teorie o podílu náhody na vzniku avantgardy je všeplatná.“

Vlastně už tehdy Hubert pochopil, - ale ano, už tehdy! ano, jenom si to pořád nechtěl přiznat - že je mu kamarád už cizí, že tomu vsutku podstatnému Leopold prostě nerozumí...

Hubert měl teď všude otevřené dveře. Jednu jeho hru uveřejnil francouzský divadelní časopis, jinou hru secvičili ochotníci v městě Saskatchewanu, jeho jméno se ocitlo v divadelním slovníku, promluvil dokonce do německého rozhlasu (nevadilo, že neznal gramatiku) a Eliška už docela zapoměla, že se někdy jmenovala jinak než on.

„Upřímnou soustrast, Jelizaveto,“ uslyšel náhle Leopolda ve dveřích gratulovat Elišce. Ohlédl se a musel pozdravit. Huberta vylekalo, jak Poldi zestárl, ztloustl, zdálo se mu, že velice zobyčejněl. Postřehl ale také, že i Poldiho něco vylekalo, když se podíval na něj.

Několik hodin se opatrně mýjeli, ale samozřejmě se sledovali a slyšeli. Poldi seděl v rohu a pil jednu vodku za druhou, pouštěje se do hovoru jen s tím, kdo za ním přišel. Když se večírek chýlil ke konci, prostě se už sejít museli.

„Tak co,“ slyšel se říci Hubert.

„Co děláš?“ slyšel říci Poldiho.

„Vždyť víš,“ řekl Hubert. „A ty?“

„Nic,“ odpověděl Leopold.

Hubert sám nebyl zrovna střízlivý, ale viděl přece, že se Poldi sotva drží na nohou, respektive udrží na židli. Oba se toho dlouho očekávaného rozhovoru báli a byli by ho rádi prožili v konejšivém alkoholickém bezvědomí. Běda, pomyslel si Hubert, Poldi se opil rychleji.

„Když nastane okamžik pravdy,“ řekl Leopold a rychle si ještě nalil, „nedá se dělat nic jiného, než lhát a lhát. Citát, Efraim Kishon. To je ten problém s tou posranou pravdou. Je to taky jen berlička. Tak začni.“

„Začni ty,“ řekl Hubert, „já mám na pravdu jiný názor. Vidím lidi, kteří dokážou v pravdě žít. Už nesnesu k nikomu nepatřit.“

„Tak ty chceš žít v pravdě...“ spráskl Poldi ruce. „Novinka... Takže už si nebudeme hrát na zasloužilého umělce, ale na disidenta... No možná je to ta pravá chvíle, režim už určitě dlouho nevydrží... Kdo se přidá ještě na poslední chvíli, nakonec vydělá. Jak je to, milejší je Hospodinu jeden hříšník napravený než dvacet nudných v jednom kuse spravedlivých? Na Západě taky vždycky víc platili prohlédnuvším stalinistům, než těm blbům, co tomu nikdy nevěřili... Huberte, nerad vidím, jak se mi před očima měníš v hlupáka...“

„Já?“ užasl Hubert. „Já?“

Jak ho mohl někdo považovat za hlupáka? Jeho, určitě jeden z nejbystřejších mozků generace?

„Hele,“ pokračoval Poldi a protože se mu třásla ruka, polil se sodovkou, „my jsme přece byli vždycky hrdí na to, že nejedeme v žádné partě. Že na ty klany sereme. Že dokážeme být sami, že se udržíme nad věcí...“

„Ty mi závidíš,“ řekl temně Hubert.

„Ne, to ne,“ usmál se utrápeně Leopold. „Možná je mi nás dvou líto.“

„Počkej, Poldi,“ řekl Hubert tiše. „Víš, proč ti nevolám a proč se ti vyhýbám? Protože všechno poctivé a spravedlivé je ti lhotejné. Jenom věci ironizuješ a posmíváš se. Bagatelizuješ činy. Musíš být za každou cenu vtipný. Ale já v tom rozporu už nemůžu žít.“

„Jed' dál,“ řekl Poldi.

„Já už nebudu čekat na... na co vlastně? Škleb nás nespasí. Musíme najít nějakou jistotu, prostě si s někým ke stolu sednout. Copak je to tak složité?“

„Velká bílá, rozevřená, čeká na tebe... je plná lidí, kteří na tebe mávají, uvnitř je teploučko, je tam jistota... Ale pořád je to prdel, Huberte.“

„Zase se jenom vysmíváš. Ale já chci žít v pravdě.“

„Tak to abys začal, je skoro za pět minut dvanáct. Za chvíli se to už nebude patřičně oceňovat.“

„Skutečně to nedokážeš vidět jinak?“ pokusil se Hubert o zraněný tón.

„Tebe ne,“ řekl Poldi.

„Ale já chci někam patřit,“ řekl Hubert, „k těm, kdo jsou mi sympatičtí a kterým jsem sympatický já, čas běží, není mi čtrnáct a chci to někam dotáhnout, ano, já chci být světový.“

„To ale musíš říct rovnou,“ usmál se Poldi před sebe, „musíš říct, že ani tak nechceš žít v pravdě, jako bys rád, aby tvoje věci vycházely v Německu. K tomu ti spíš pomůžou disidenti, to máš pravdu. Ale musíš být upřímný!“

„To je cynismus a ne upřímnost,“ řekl Hubert. „Já si těch lidí vážím.“

„Já některých taky,“ řekl Poldi. „Strašně... Možná i něco závidím. Ale něco zase ne.“

„Chci být s nimi,“ hlesl Hubert.

„Nejvyšší čas,“ odpověděl Leopold. „Za chvíli bude pozdě.“

„Ne, já takhle žít nechci,“ trval na svém Hubert. „Tobě je nějak záhadně jedno, jestli jsi dostatečně oceněný nebo nejsi, ale já se chci prosadit, já chci mít úspěch a já úspěch mít budu. Jinak nemá nic smysl, takhle jsme se pobavili už mockrát.“

„Na to máš taky právo...“ kývl Leopold. Hubert cítil přímo v kostech, jak mu bývalý přítel nechce rozumět. „Jenže to nejde, nikdo jiný z tebe nebude, i když se stokrát přejmenuješ, pořád to budeš ty. Před tím neutečeš, všechny sračky s námi zůstanou, věř mi...“

„Jednou mě pochopíš,“ řekl Hubert.

Náhle mu bylo skoro do pláče. Nadechl se zhluboka. Pak se podíval na Poldiho. Poldi už plakal. Zpod brýlí mu na kulaté vousaté tváře stékaly potůčky slané vody. U dveří stála Eliška a dívala se na ně znepokojeně. Budoucí ministr pil pivo z láhve a držel za koleno opilou zpěvačku. Ta se smála.

„Nech mě, stejně se ti zase nepostaví,“ šeptala mu. On se šklebil a krčil rameny.

„No a?“ odpověděl.

„Ale hovno,“ zaškytal Poldi.

Zlomek sekundy se ještě dívali jeden druhému do očí. Hubert otevřel ústa a chtěl začít -

„Víš co?“ řekl Leopold rychleji. „Jdi prostě do prdele.“

SVÍTÁNÍ

A kobold se houpal na holandském lustru.

„Příteli, poslyš,“ řekl kritik Liška a usmál se jemně. „Říká se tomu Oc-khamova břitva: všechny otázky lze redukovat na jednu podstatnou. Buď je to láska, anebo není. Podívej se na sebe: touláš se po pražských lokálech, ty, významný autor a komentátor, špinavý a neholený, vypadáš vyděšeně, hledáš holky, které se ti vlastně nelíbí, něco se pokoušíš překonat... Já vím, ta poslední premiéra byla katastrofa a noviny, do kterých píšeš, mají pořád nižší a nižší náklad, ale... To co překonáváš, je to strach?“

Hubert nemohl mluvit a pokrčil rameny. Lustr s koboldem svítil jen tluměně, Liška měl vypínače s reostatem a když zapálil oheň v krbu, automaticky se ozvala barokní hudba. V tom nebyl Liška původní, podobně to měl kdysi zařízení dramatik Pavel Kohout. Hubert se rozpomněl, že Leopold chtěl kdysi kritikovi rozbít hubu; bylo to na nějaké pitomé divadelní přehlídce, kritik byl členem přípravného výboru a na poradě zbytečně vyradil, že Poldi má právě drobné politické potíže (podepisoval - Hubert ostatně také - rozhlasové seriály za zakázaného herce, ten seděl v hospodě, kde někdo Poldiho a seriály pomlouval, herec zasáhl a Leopolda bránil a všechno vyšlo najevo, takže následoval zákaz rozhlasové práce pro Poldiho a kolotoč se točil sám dále...). Když se to Leopold dozvěděl, kritika pozurázel a chtěl ho bít, ale byl podnapilý a ostatní mu v inzultaci zabránili. Později Leopold mnohokrát litoval: ne snad toho incidentu, ale toho, že mu zabránili. Tvrdil, že takhle zůstalo

všechno zbytečně otevřené, Liška ho bude stejně všude pomlouvat a psát nepříznivé pamflety - kdyby ale ta facka bývala padla, aspoň by každý rovnou věděl, odkud vítr vane... Hubert si představil Lišku s oteklou hubou, ale rychle tu představu zahnal.

„Svět je ráno plný vyděšených a špatně oholených lidí,“ pronesl nahlas a kobold mu zatleskal.

„Můj milý,“ řekl Liška a položil ruku s prstenem s červeným kamenem na jeho koleno, „to už jsi někde napsal, myslím. Proč se pořád chováš, jako kdyby Leopold seděl vedle tebe? Jako kdybys mu chtěl něco dokázat? Kroutíš se, pitvoříš, děláš grimasy... A při tom máš tak hezký chlapecký obličej... A velké ruce, to se mi líbí... Ale, tady je bradavička. Bradavičky dělá duše, víš to?“

„Proč nepřijde a neomluví se mi?“ Hubert si pohrával se skleničkou růžového vína, „vždycky si myslím, že to udělá, když se někde potkáme, přijdu třeba blíž, ale on mě zažene... Vždyť já jsem z nás dvou ten lepší, ten důležitější... Sám jsi to říkal... Mám úspěch! Vždyť by stačilo, aby to uznal... a kdyby trochu...“

„Chceš, aby tě obdivoval?“ řekl Liška. „Na to tě asi příliš dobře zná. Moc a přece málo. Všechny otázky jsou redukovatelné. Buď je to láska, anebo není. Jedna inteligentní Francouzka napsala, že po svatbě s nositelem Nobelovy ceny to první, co se dověděla bylo, že zapomíná splachovat na záchodě. Ten rozpor mezi duchem a tělem je věčný, a já se přiznávám, Hubertku, že si nejsem jistý, zdali si zatraceně nefandím. Svět je místo, kde žijí naše těla, s tím se musíme smířit a naše těla se od našich duší nedají oddělit...“

„Já jsem originálnější a on to musí uznat!“ řekl Hubert. Znělo to smutně. Kobold seskočil s lustru a zmizel v koupelně.

„Človíčku,“ řekl kritik a vzal Hubertovy ruce do svých, „ty bys chtěl, aby tě měl někdo rád. Rád jen tak. Jenže na to je tvůj půvabný čumáček příliš studený. Někdo ti musí pomoci.“

POKRAČOVÁNÍ ANEKDOTY: POLOČAS ROZPADU

Teď se už Eliška jmenovala a podepisovala Kozová. Hubert byl slavný a i ti nejhoupější čeští kritici o něm psali jako talentu, jako o pozdním objevu, jako o asi posledním zvonění jeho jinak ztracené generace, jako o jednom z mála, kteří publikují na obou stranách barikády a jsou na obou stranách také ceněni. Rudolf Kverka se tím výborně bavil, měl radost, že se setkávají s tolika zajímavými lidmi a občas dokonce přinesl Elišce květiny. Smál se také, když chtěla vědět, proč si říká zrovna Chrudimský a řekl, že jednak jeho dědeček pocházel z Chrudimi, jednak si tak říkal jeho přítel a vzor, jméno neřekl, který patřil k velikým spisovatelům této země.

Hubert se zdržoval doma jen málo, jednak měl hodně práce, jednak se snažil co nejvíc vychutnat pozdní popularitu, snažil se být všude, kde by se o něm mohlo mluvit a snažil se, aby se o něm mluvilo všude, kde byl - a pak, také se doma poněkud nudil. Dcera Daniela se hádala s matkou i babičkou, cvičila se pořád ve hře na kytaru, vodila si domů podivné spolužáky nebo kamarády (pak se občas něco ztratilo) a Hubertem vysloveně opovrhovala, neposlouchala ho stejně, jako ho neposlouchali ani domácí psi. Měli teď dva, jednoho čistokrevného, kterého koupil on, stejného, jako měl kdysi Poldi, a jednoho voříška, kterého sebrala na ulici zraněného Eliška. Chlapec Hubertem, ve kterém si přál vidět svoje pokračování, se nemohl pořád naučit číst, držel se jen Elišky, panicky se bál knih i starší sestry. Špulinka zase stále žádala, aby napomenul buď Danielu nebo Elišku a chtěla, aby se s ní díval na seriály v televizi, při kterých neustále nahlas říkala, kterého herce má ráda a kterého nemá a jakmile se ozvala hudba, zpívala sebou, ačkoliv neznala melodii.

Jezdil tedy na všechny besedy, na které ho kdo pozval, lhostejno, kdo ho doprovázel a když hráli v malém divádelku jeho hru, stával večer co večer vedle scény, opíral se o pianino a tvářil se, že neví o tom, že ho lidé poznávají. Když mu to přítelkyně vyčetla, užasl a opravdu se urazil - jak si o něm, o něm! může něco takového myslet! Přestal dokonce i mluvit s hercem, který mu řekl, že by to neměl dělat, že tak působí jako idiot. Leopold se zcela vytratil z obzoru - Eliška od něj nebo o něm občas něco četla, ale stále méně. Říkalo se, že pracuje hlavně v cizině, že se oženil s nějakou německou producentkou či co - jednou ho viděla projet

kolem v odporně drahém autě s německou značkou, vypadal stejně nafoukaně jako vždycky a byl také velice tlustý... Viděla ho, jak zastavil na červené světlo, pustil volant a promnul si oči. Zestárl a vypadá mizerně, pomyslela si. S tímhle člověkem bych se tedy opravdu už nikdy nevyspala. Najednou se jí po něčem zastesklo, strašně zastesklo, a nemohla říci, po čem vlastně. Swallow it, povzdechla si, asi to nebylo všechno náhoda a co je vůbec náhoda?

V poslední době ji často bolela hlava. Už několik měsíců, vlastně celé jaro, cítila zvláštní tlak v zátylku, jako kdyby se nějaký velmi malý mužíček opíral oběma rukama zevnitř o její kosti, velmi studenýma malýma rukama.

Pak uviděla Poldiho v kavárně. Byla to kavárna vedle Týnského kostela, kavárna, kam chodila málokdy, leda s Kverkou, když byla Pálavská vinnárna se sladkým vínem náhodou zavřená; teď tam šla, aby počkala, až si dva Francouzi, o které se starala (dělala teď průvodkyni cizinců stále méně a méně), prohlédnou kostel. Už si chtěla přečíst noviny, když zahlédla, jak Leopold podává ruku právě Kverkovi a jak Kverka odchází z lokálu; nepodíval se ani nalevo ani napravo. Eliška zůstala ohromeně sedět a v krku jí vyschlo, pak vstala a šla rovnou k Leopoldovi, který se zase vrátil ke stolku. Když přišla blíž, viděla, že pojídá palačinky se zmrzlinou a čte tlustou německou knihu. Když přišla ještě blíž, viděla, že je to *Der Name der Rose* od Umberta Eca. Posadila se proti Poldimu a ani nepozdravila.

„Víš, kdo to byl?“ řekla.

„Nazdar,“ odpověděl Leopold.

„To byl fízl,“ řekla Eliška rozčileně. „To nemáš zapotřebí.“

„Ale to já přece vím,“ řekl Poldi klidně. „Nosí mi svoje dramatické pokusy, občas mu poradím, jak dál a oni mi aspoň dají pokoj. Není úplně bez talentu, ale plete si syžet s tématem.“

„Jak se jmenuje?“ zeptala se zmateně.

„Chvojka?“ zamyslel se Poldi. „Vašátko? Bohouš Doležal! Anebo Kopecný? Syžet a téma, to je problém všech grafomanů...“

„Snobe, nevytahuj se,“ ukázala Eliška na knihu, vstala a odešla. Francouzi už čekali před kostelem. Necháпали, jak se mohli židé, jako Kafkaovi rodiče, dívat do katolického kostela.

Večer se zeptala Huberta, zdali mu Poldi někdy nechybí.

„Ne!“ odpověděl Hubert důrazně. „Ani trochu. Co je, bolí tě hlava?“

„Je tam zase trpaslíček,“ usmála se unaveně. Stejně ji neposlouchal. Toho chladu od chladných trpasličích ručiček se nemohla zbavit celé měsíce, až na něj v horkém létě zapomněla. Nějakou dobu pak žila v pocitu, že je všechno konečně v pořádku, ale nebylo.

A pak se studené ručičky vrátily, když Rudolf Kverka náhle a beze stopy zmizel. Jeho zmizení nemělo žádnou zjevnou příčinu, nebylo předem žádným způsobem ohlášeno a došlo k němu jaksí den ze dne. Sešli se v té obvyklé vinárně, Kverka byl v dobré náladě a chtěl si povídat o dětství, přešel na oblíbená jídla a nakonec jí napsal recept na sladkokyselou rybí omáčku po čínsku. Za čtrnáct dnů nepřišel a za měsíc taky ne; Eliška si ze setrvačnosti objednala jeho oblíbenou sladkou břečku a odhodlaně ji hodinu srkala, než pochopila, že zase nepřijde. Pak se - samotné jí to přišlo hloupé a jaksí směšné - začala o Kverku trochu bát. Zkusila mu zatelefonovat, kdysi jí přece dal nějaké číslo, které nakonec po dlouhém úsilí ve starých zápisnicích našla. Po vytočení toho čísla ale slyšela jen hluché, neosobní vyzvánění - přímo před sebou viděla tu prázdnou kancelář, světlý nudný nábytek a kovovou skříň na spisy (někde ty spisy přece museli uchovávat), zvonící starý telefon - nikdy sice v Kverkově kanceláři nebyla, ale takhle si ji představovala, trochu špinavou, malou, maximálně ještě vyzdobenou podepsanými plakáty dvou, tří zpěváků popmusic a na regálu čtyři knížky toho protivného novináře. Telefon vyzváněl a pak najednou přešel do obsazeného tónu. Jindy zase zůstal docela hluchý. Dával jí najevo, že volá zbytečně. Nikdo o ni náhle neměl zájem.

Už to vzdala, ale asi za týden zavolala přece jenom ještě jednou. Tentokrát po asi třetím zvonění sluchátko někdo zvedl, podle hlasu docela mladý člověk. Když řekla, koho hledá, zřejmě se bavil.

„Kdo?“ žasl. „Kverka? Tak se tady nikdo nejmenuje. To teda nevím, slečno, to fakt nevím.“

„To není možné,“ protestovala Eliška.

„Třeba vám neřekl svoje pravé jméno,“ mínil mládenec. „A on vám dal tohle číslo?“

„Ale ano,“ řekla Eliška nešťastně. „Jenže je to už pár let.“

„Kverka, to vůbec nic neznamena, že ne?“ chtěl vědět. „Možná si z vás jenom někdo udělal legraci. To je taky možný. Víte, spousta lidí se vytahuje, že je od nás.“

„S tím se přece nikdo nemůže vytahovat,“ reagovala rychle.

„To byste se divila,“ odpověděl. „Já jsem tu ale teprve rok a soudruzi jsou v terénu. Já vám nepomůžu. Počkejte - kolik je vám let?“

Eliška znejistěla natolik, že mu řekla pravdu.

„Tak nechcete se sejít třeba se mnou? Jsem vysoký blondák, Olda...“ řekl ten člověk se smíchem, ale rozkašlal se. Swallow it, pomyslela si a honem zavěsila.

„Není třeba,“ řekla prázdné telefonní budce.

„Budu nemocná,“ pověděla večer Hubertovi. Dcera byla zamčená ve svém pokoji a nechtěla je pouštět dovnitř. Chlapec si hrál s kočkou.

„Podívej,“ pravil nadšeně její manžel, „napsal mi ten Thomas z Anglie, víš, ten divadelní ředitel, že sice mou hru sám uvést nemůže, asi nemá peníze, ale že by se rád někdy potají vplížil na pražské představení té nádherné hry...“

„Proč nepřijde rovnou?“ odmítla to Eliška. „Budu nemocná, slyšíš?!“

„Aha,“ řekl Hubert. „Měl bych mu poslat fotky... z představení...“

„Musíš mi pomoci,“ řekla Eliška.

„Pomož si sám a bůh ti pomůže,“ odvětil Hubert. Měl plnou hlavu představy své premiéry v Londýně, proč by nemohli konečně objevit středo-evropskou dramaturgii, když už jednou našli Čapka? Eliška si šla lehnout a aby usnula, vzala si prášek.

Pak přišel podzim, zima a převratné politické změny, neuvěřitelné se stalo skutkem a všechno bylo jinak. Otec začal Elišce posílat měsíčně peníze a Eliška přestala provázet cizince; Hubert dělal kariéru. Cítil, že teď by měl začít nějaký docela nový život, aspoň částečně nový, nějak začít znovu, ale tak, aby se zase tak mnoho nezměnilo. Všechno dostalo šanci, proč ne on? Samozřejmě, že tu šanci musíme využít, není nám přece dvacet. Byla to především příležitost zapomenout na těch čtyřicet let a navíc možnost zformovat sám sebe do někoho jiného. Zapomenout na všechno, co podepsal, zasunout do šera nevzpomínání všechno, co napsal nerad a vystavit slunci jen ty stránky, které vystavit chtěl. Nebylo to nakonec oprávněné? Copak někdy upřímně chtěl napsat hloupé scénáře a špatné rozhlasové hry? Psal je, aby přežil, nikdy přece nebyly dítětem jeho srdce, nikdy za nimi nestál stoprocentně. Původně Eliščin známý z divokých večírků, nyní slavný muž a ministr, Hubertovi pomohl na leckteré podium a cesta byla otevřená. Pravda, trochu ji zbrzdila epizoda v malém divadle; po tom, co odešli nejznámější herci, odešlo z divadla i publikum a Hubert nevěděl, co si počít. Trápilo ho, když viděl, jak těžce nemocný režisér, kterého přemluvil, aby se stal ředitelem, situaci špatně snáší, jak trpí, když přichází večer na představení a pozoruje několik desítek osamělých, skleslých diváků. Pochopil při tom, že se svět vskutku proměnil hlouběji, než myslel - bylo na čase stát se opravdu někým jiným. Režisér umřel, protože se to nenaučil a Hubert umřít nechtěl, naopak, teď chtěl začít žít naplno.

V divadle na zkouškách se ale seznámil s Hankou; byla to imponující, inteligentní, vtipná, vysoká dívka, o které někteří kolegové po straně sice říkali, že je proti herectví očkovaná, také nebyla nikde v angažmá, ale režiséři ji obsazovali často, protože na ni byl hezký pohled. Byla právě vdaná (po třetí) za jednoho z herců, ale ten si zrovna začal s manželkou režiséra, zatímco režisér měl současně vášnivý poměr s nově angažovanou dramaturgyní. Hanka se v rámci této hry na škatulata hejbejte se obrátila k Hubertovi docela logicky, nikdo jiný nebyl právě volný. Zajímal ji však i proto, že si ještě nikdy s nikým tak starým nezačala, zkusila to tedy a byla velmi příjemně překvapená.

Hubert odcházel z domu na Via Mala postupně. Nejprve se několikrát nevrátil a ještě si vymýšlel nějaké přijatelné důvody, několikrát se vymluvil i na přítele, nyní ministra; potom už nemělo smysl zalhávat. Eliška nežárlila, jen nebyla příjemná, protože se jí nelíbilo, že se ten vztah stal veřejným tajemstvím. Nepochopila včas, že Hanka žádné jiné vztahy nezná, že je zvyklá dostat všechno, co chce, nečekat a nedělit se. Nejprve si k Hance odnesl pár věcí, pak svůj nový počítač, na kterém se zatím naučil psát, pak další věci. Stejně jako kdysi Karel Čapek začal Hubert psát hlavně pro noviny (trochu ho zneklidňovalo, že podobně jako v divadle návštěvnost se také náklad novin po jeho nástupu začal drasticky zmenšovat), jednak měl tím pádem pravidelný příjem a pak, také si mohl dělat reklamu; přišel na jednoduchý způsob, vždycky prostě jen dementoval nějakou nepravdu o sobě, kterou si samozřejmě předtím sám vymyslel, fungovalo to jednoduše. Eliška ho konečně vlastně už ani nepotřebovala: peníze dostávala od otce, její starší dcera začala chodit na léčení do protidrogového centra a odmítla se s ním stýkat, chlapce Hubert vídal pravidelně o sudých víkendech... Hanka nebyla sice tak zajímavě dovedná, jako Eliška, ale byla mladší.

Opustili se a vůbec o tom nemluvili. Nebyli přece měšťáci. Všechno mělo být v pořádku. No a?

KONEC ANEKDOTY: KONEC ANEKDOTY

Byl to zvláštní podzimní den. Věci v domě byly, ale nacházely se na jiných místech. Po snídani přijela kamarádka, rozvedená herečka, setkávaly se často a pily spolu cinzano. Herečka bývala krasavice, které se říkávalo Nálepka na jed, protože ve snaze nemít vrásky v soukromém životě vůbec nepoužívala mimické svaly, což za honorář někdy musela; teď zase skoro žádné vrásky neměla, jelikož po rozvodu začala víc pít a pitím otékala. Chvilí seděly na zahradě a pomlouvaly své zmizelé manžely, aby se nakonec dohodly, že je k ničemu vlastně nepotřebují. Pak chvíli plakaly.

Když herečka odjela, Eliška dala chlapci najíst a pustila si v pokoji s krbem televizi, protože bylo dopoledne. To bylo přece logické. Malý

Hubertek si hrál na zahradě před domem se psem. Daniela byla v ústavu. V televizi běžel ten starý, směšný Hubertův film o ochraně přírody. Herci, včetně nálepky na jed, byli mladí, hezcí a směšně předstírali, že hrají tenis. Neuměli to. Proč nevymyslel Hubert něco jiného, proč nehráli něco, co dovedli? Byli půvabně mladí. Tak starý film, proč ho asi vysílají? Jistě to zařídil někdo, kdo nenáviděl Huberta. Připadalo jí, že i ona ten film vidí poprvé. Nevěděla, kdy usnula.

Odpoledne se vrátil pocit odporných ledových tlapiček, které ji zevnitř ohmatávaly. Pořád seděla u okna v přízemí, dívala se ven. Byl to zvláštní podzimní den. Pak ji napadlo, že asi na někoho čeká.

„Ty na někoho čekáš, maminko?“ zeptal se chlapec.

„Jo,“ řekla a pokusila se usmát.

„A na koho?“ chtěl vědět.

„To je jedno,“ odpověděla. „Bolí mě hlava. Nešel bys se mnou na procházku? Nahoru do lesa?“

Chlapec viděl, že jí není dobře a raději neodporoval. Šli do kopce, kolem někdejší výletní kavárny a pak okolo zrušeného židovského hřbitova. Ráno pršelo, ale teď se vyjasnilo, bylo teplo. Po stezkách v lesoparku stékaly pramínky a spojovaly se do potoků, jako slzy. Nahoře na kopci byla kaple, nejprve zrušená, ale teď ji zase opravovali. Eliška si zula boty a chodila vlhkou trávou bosá, bylo to příjemné, osvěživé, nové, připadala si chvíli lehoučká.

Vždyť svět byl tak miloučký... Plný rozkošných a počestných lidí, zářících jako světci. Proč vlastně sháněla toho Kverku? Chtěla se ho na něco zeptat? Nebo to už bylo taky všechno jedno? A stalo se - stalo se to vůbec? Nebyl to jenom jeden příběh, anekdota? Nemohla si za žádnou cenu vzpomenout, jak vlastně Rudolf Kverka vypadal. Ale pak se jí totéž přihodilo s Hubertovou tváří...

Chlapeček se chtěl vrátit domů.

„Běž,“ řekla mu. „Leť napřed...“

Dítě udělalo několik kroků, ale zůstalo stát.

Nevěděla si rady: v tomhle lese ještě nikdy nebyla a byl jakýsi cizí. Cítila úzkost a zlé vědomí, že se jí pořád někdo dívá do zátylku. Všude byli, všude se schovávali kolem, určitě už tu na ni léta čekali...

Po lesní cestě směrem ke křesťanskému hřbitovu prošli dva japonští turisté s fotoaparáty. Nebylo to možné, v tomhle parku nikdy nechodili japonští fotografové, ani tohle nebyli Japonci. Možná to nebyly ani kamery. Za tím se skrývalo něco jiného. Úzkostí už nemohla ani dýchat.

Chlapeček šel pomalu za ní.

Bála se, strašně se bála. A pak se konečně ozval osvobozující hlas a ten pravil, že jsou to ďáblové. S překvapením Eliška konstatovala, že je to hlas Laury. Měl tedy Poldi pravdu a Laura byla čarodějnice? Byla ráda, že svět zůstal magický.

„Vždycky to byl ďábel, ďábel to byl a vládl tvým tělem, teď chce tvoji duši... Ty jim ale unikneš, protože poslechneš moje varovná slova. Ve tvých šatech jsou ukryty tajné vysílačky, podle jejich signálů tě najdou kdekoliv a kdykoliv... Vezmu tě k sobě a budeš létat, vysoko nad nimi... Shod' ty hadry, ty škrticí šňůry, odhod' všechno, co tě tíží a oni se už nikdy k tobě nedostanou, už se na tebe nebudou umět zaměřit... Nenajdou tě, nikdo už tě nenajde, ani Hubert ani ten odporný Poldi... Zmizíš a okem jejich nebudeš ke spatření, tak jako my andělé... Lehká budeš jako pírkó a svobodná jako pták...“

S rozkoší poslechla a odhodila šaty, zůstala stát nahá uprostřed lesní cesty. Nadechla se a promnula si prsa.

„Swallow it,“ usmála se.

LET

Hubert kráčel po červeném koberci, lemovaném špalírem modrých uniform se zlatými ozdobami. Vlevo stály stevardky, světlovlasé dívky s malými, koketními modrými lodičkami na hlavách, vpravo muži, opálení chlapi s čepicemi s bílým stínítkem. Všichni se usmívali. Před schůdky do stříbřitého letadla čekala překrásná vysoká černoška, také

v modré uniformě a podala Hubertovi teplou, suchou tlapku s růžovými dlaněmi.

Oslovila ho anglicky a Hubert jí také anglicky odpověděl. Černoška mluvila americkou angličtinou, on ale zůstal raději při starém, dobrém Oxfordu, chtěl si zůstat jistý.

„Jsme velmi šťastni, pane presidente,“ řekla černoška, „že vás smíme přivítat na palubě našeho letadla. Doufáme, že budete mít velmi příjemný let a také bych ráda jménem naší společnosti, pane presidente, poblahopřála k udělení světové literární ceny a čestného doktorátu...“

„Děkuji,“ řekl Hubert. „Máte pěkné letadlo.“

„Kapitán vás prosí, zda byste se nepodepsal do kroniky letadla,“ požádala.

„Rád,“ usmál se Hubert.

V kabině ho usadila do velmi pohodlného křesla a nazula mu kožešino-
vé trepky, chvíli mu mnula chodidla, dokud neřekl, že to zatím stačí. Všechno v letadle neslo znak té letecké společnosti, jaký Hubert ještě nikdy neviděl: byl to stříbrný okřídlený falus. Teď spolu začali mluvit francouzsky, černoška měla lehký languedocký přízvuk, jako kdysi Eliška, Hubert nevěděl, odkud se to vzalo, ale hovořil perfektně, Sorbonna, Sorbonna...

Letadlo se tiše, bez otřesu vzneslo, jeho motory byly šepotavé jako roll-sroyce. Podali mu nějaké papíry k podpisu, pár milostí, nějaká jmenování, podepsal a ani moc nečetl. Za kulatým okénkem se nebezpečně zatřpytily vrcholky nějakých velehor. Kam vlastně letíme? Asi do Stockholmu, pomyslel si, kde jinde se uděluje Nobelova cena? Okénko zmizelo a mezi ním, velehorami a nebem už nebylo nic, byl venku sám, neletěl, ani se nevznášel, byl jen částí světa a nebe, dominantní částí, se všemi a přece samotén, vznešeně, ušlechtilé samotén...

Černoška k němu poklekla, cítil, jak její suché dlaně přejíždějí po jeho stehnech, tiskla se k němu stále blíž.

Letadlo zakroužilo nad letištěm. Jaká to byla krátká cesta! Vzadu v prostorné kabině už postávali jeho pomocníci, kancléř a sluhové, jeden nesl

frak a druhý zářivě červenou šerpu. Hubert se podíval oknem ven (už byl zase v letadle, podivné!) a spatřil zástup lidí, kteří zjevně čekali, až letadlo s prezidentem Hubertem přistane. Některé poznával: s košem růží tam stál vysoký, shrbený Arthur Miller, za ním mával Saul Bellow, elegantní jako býval ten starý brach vždycky, s třemi Hubertovými knihami pod paží (bude je chtít podepsat!), byl tam William Styron, za ním John Updike s českou vlaječkou, Tom Stoppard nedočkavě vyskakoval, Günter Grass odstrkával Toma Wolfa, Milan Kundera dojetím poplakával, Toni Morrisonová mávala karafiátem, Neil Simon se tlačil vedle Petera Shaffera a Kurta Vonneguta, byli tam i herci, viděl Redforda a Richarda Gereho, Tom Cruise se nakláněl přes zábradlí vedle Stalloneho, Woody Allen držel za ruku Meryl Streepovou. Všichni na něj čekali... Na něj...

Černošcina ústa byla teplá a jemná, Hubert se těšil na rozkoš, která musela přijít každým okamžikem.

Najednou se však letadlo prudce zakymácelo, ozvala se přidušená rána, jako kdyby ho někdo praštil polštářem, černoška spadla na koberec a skutálela se stranou, sluhové za ním vykřikli hrůzou... Všechny předměty se sesuly k pilotní kabině. Hubert zaťal v děsu prsty do opěradla křesla a zabědoval, tak tohle bude ten konec? Jaké to asi bude, zemřít roztržštěn na kousky? Jako Camus! Qualis artifex moritur? Kdo to jenom řekl?

Ale náraz nepocítil. Otevřel oči a viděl, že je pološero, jako kdyby bylo pozdě k ránu. Vztáhl ruku tápavě před sebe - hlava mu trochu třeštila - a narazil na něco pevného, potaženého hrubou tkaninou, ohmatal látku a řekl si, že to je asi koberec. Copak ležel na zemi? Obrátil se a zjistil, že je pod příkrývkou nahý. Vedle něj leželo nějaké tělo, pod stejnou dekou. Dotkl se ramene té bytosti.

„Eliško,“ zašeptal, „totiž Haničko, miláčku...“

Bytost se pohnula a přitiskla se zády k němu, její měkká ruka sjela k jeho penisu, zřejmě mimovolně, protože zhluboka oddychovala. Hubert se položil na záda a v tom zahlédl na stolku mosaznou klíčku s vycpaným papouškem uvnitř. Rázem pochopil, kde je. Pomalu zvedl deku: byl tam

kritik Liška, nahý, růžový jako nemluvně. Hubert se s nelibostí zadíval na kritikův chlupatý zadek. Liška ze spánku nesouhlasně zabručel a přitáhl příkrývku zase těsněji k sobě. Na ruce měl zlatý prsten s červeným kamenem.

Hubert se odtáhl a posadil se na široké posteli. Chvíli sbíral myšlenky. Na zemi vedle postele ležely jeho šaty, naproti na stěně viděl na zlatých nástěnných hodinách (začátek 19.století, ale to nepoznal), že je půl páté ráno. Okno - bylo to kulaté půdní okénko, podobající se okénku v letadle - bylo otevřené a vánoční ozdoby na nitích se lehce pohupovaly jako přistávající stroje, sem tam některá hebece cinkla.

Střežil se představit si, k čemu doopravdy došlo, potom si to ale představit musel, na chvíli pocítil touhu vzít první těžký předmět, například mosazného Buddhu a Lišku zabít; měl strach, že by to mohl doopravdy udělat. V jedné kleci se objevil kobold a zamával mu pacičkou.

„Ahoj,“ řekl gnóm. „Dobry, co?“

„Ne nahlas,“ zaprosil Hubert.

„Nic doopravdy důležitého na tobě nepoškodil, co?“ zasmál se kobold. „Láska to byla, nic jiného. Láska buď je anebo není... Můžeš být spokojený, už jsi někdo jiný, máš cestu volnou, co chceš být? Ředitel státní televize? Nebo předseda akademie? Je to úplně jedno. Sbohem, už mě nepotřebuješ.“

Zamával ocáskem a víc ho nebylo.

Hubert postřehl, že se Liška na posteli převrátil na druhý bok a maně zatápal rukou po prázdném polštáři. Hrozilo nebezpečí, že se probudí.

Všeho moc škodí, pomyslel si Hubert a raději velice tiše vstal, sesbíral své věci, odplížil se do koupelny a vysprchoval se. Pak se oblékl a vytratil se z bytu.

Vánoční ozdoby mu zacinkaly na pozdrav.

JEŠTĚ JEDEN KONEC ANEKDOTY

Anekdoty nemusí vždycky nutně mít veselou pointu. Někdy - ale nesmí se to stávat často - se anekdota obejde i docela bez pointy.

Do domu ho svezli popeláři, to se stávalo dost často i v době, kdy tam ještě bydlel. Jeli mokrou ranní periferií, potkávali vlastně jen auta, která něco přivázela nebo odvážela, vozy, které zásobovaly město, všechny ty spící kritiky a básníky. Něco je v tom skutečného, uvědomil si Hubert, něco uchopitelného, co je možná výš, než jsem já; zelenina, dříví, pivo, železo, chleba, až ho zamrazilo. A zrovna on v autě s odpadky... Jsem vůbec skutečný? Jen se nesmím nechat zviklat, okřikl se, člověk musí mít cíl a naději a já mám oboje.

Popelář vedle něj zívá.

„Už jsme tady,“ pronesl. Via Mala byla skutečně na dohled.

Na zahradě ho chladně přivítali psi. Když Hubert vešel do domu, kde Eliška nebyla, skoro ho to nepřirozené ticho toho prostoru zabořilo. Zamířil do dětského pokoje, na posteli Daniely spala kočka, jinak byl pokoj prázdný. Otevřel zásuvku nočního stolku, ale dcera tam nic neschovávala. Vzal kočku a vyhodil ji na chodbu. Zvíře zamňoukalo a Hubert mu byl vděčný, protože zrušilo to drtivé ticho. Kde byl chlapec? Napadlo ho se podívat do Eliščiny ložnice.

Dítě leželo na koberci, nehybně na břiše, tváří od dveří, uprostřed kaluže divné tekutiny; dusila ho obava, že je to krev. Zůstal stát u dveří a ve spáncích mu hřmělo, jako kdyby to byl veliký válečný buben woodoo. Bože, ďáble, snad ten chlapeček, ledví mého ledví a krev mé krve, není mrtev! Klekl si k dítěti a rychle zjistil, že dýchá, že se zřejmě jen necítil dobře, šel hledat maminku, v jejím pokoji se pozvracel a usnul. Asi se mu udělalo zle z vepřové konzervy.

„Proč?“ řekl tiše Hubert kleče na koberci.

Málem sepjal ruce k upřímné modlitbě, ale kobolda nikde nespátril. Chlapeček se neprobudil ani když ho Hubert přenesl do postele, urovnal mu polštář a přikryl ho dekou. Na postel vyskočil také kocour, ale tentokrát ho Hubert neodehnal.

Vrátil se do Eliščiny ložnice a uklízel zvratky. Přemýšlel: bylo to tak - žili v čase, který nebyl vždycky dobrý, ale byl to jejich čas; poznamenal je a oni poznamenali tu dobu. Zřejmě existovalo něco cenného, nebo přinejmenším existovala šance na cosi, co mohlo být dobré a třeba i krásné, co ale teď a takto bylo nadobro ztraceno. Proč? A muselo to tak dopadnout? Někdo musel být vinen, ale Hubert se hned rozhodl, že to není on. Zakručelo mu v žaludku.

Posadil se proti krbu a jedl sardinky lžičkou z plechovky. Pod stolem zahlédl odhozené dámské kalhotky a chtěl zavolat na Elišku, pak si ale uvědomil, že Eliška není a nemůže být doma. Pocítil vlnu náhlé lásky k té nepořádné ženě; byla to jediná bytost, která ho asi mohla opravdu pochopit. A věděl: pod nějakou záminkou se vrátí, zítra, nebo pozítří, ale vrátí se.

Ne, čekáte zbytečně, moji krvelační diváci. Nikdo nikoho nezabil, nikdo nikoho neudal a vlastně nikdo nikomu tak moc neublížil. Mnoho se nestalo. Všichni ale patříme k sobě, věděl Hubert, jsme jedno tělo a jedna duše, i když půjdeme vlhkými cestičkami, i když ji třeba nikdy nevyhlídí a on se bude ubírat svou cestou, doprovázen vlastním potleskem. Ona je mojí minulostí, v ní se skrývá i moje budoucnost, ačkoliv se třeba nejdeme. Já jsem její minulost a jsem její budoucnost, koneckonců... Hanka by mě stejně dřív nebo později vyhodila, vrátím se. Ale ovšem, vrátím se. Občas budu pít s jinými, stejně jako dosud, ale vrátím se. Zasnul se a představil si klid pracovny, psy pod oknem... Nic není náhoda. Nic jiného není láska, než tohle, než taková zoufalá vzpomínka, která připomíná bolest slepého střeva. A tak tomu bude pořád dál, věčně spojeni, ti, kdo tu zůstali a ti, kdo se vytratili, co jste vy, byli jsme i my, a co jsme my...

Hubert pozvedl krabičku sardinek jako k přípitku. V zrcadle na zdi - nutně potřebovalo umýt - se ale žádný křídlatý a ochlupený skřet neobjevil, jako kdyby nikdy neexistoval.

„Čert tě vezmi, potvoro,“ řekl Hubert. „Nezbývá mi, než být šťastný.“

(1995, první verze 1989)